WYMAGANIA EDUKACYJNE Z EDUKACJI OBYWATELSKIEJ W II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM W KRAKOWIE OD ROKU SZKOLNEGO 2026/2027

KLASY II - III

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej

Uczeń może ubiegać się o ustalenie wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej w następującym trybie;

- najpóźniej do dwóch dni roboczych po uzyskaniu informacji o przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej rodzice ucznia lub uczeń pełnoletni zwracają się do nauczyciela uczącego z pisemną prośbą o ustalenie zakresu materiału oraz sposobu i formy dodatkowego sprawdzenia wiadomości i umiejętności , z uwzględnieniem dotychczasowych osiągnięć edukacyjnych ucznia oraz wymagań edukacyjnych na ocenę wyższą.

- wymagania edukacyjne z przedmiotów historia, WOS, edukacja obywatelska znajdują się na stronie internetowej Szkoły z podziałem na poszczególne jednostki lekcyjne , z uwzględnieniem treści wymaganych na każdą ocenę

- kryteria oceny są zgodne z obowiązującym Statutem Szkoły - rozdz. 11

Rozkład materiału i plan wynikowy do przedmiotu „edukacja obywatelska” dla liceum ogólnokształcącego i technikum

Nowa podstawa programowa 2025

Legenda:

- (P) – wymaganie obowiązkowe
- (F) – wymaganie fakultatywne
- (DZO) – działanie obywatelskie
- (PR) – projekt
- ® – wymaganie poza podstawą programową
- kolor czarny – wymaganie z poziomu rozumienia, niebieski – z poziomu zainteresowania, zielony – z poziomu zaangażowania

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

ROZDZIAŁ I. Ja i społeczeństwo

PYTANIE WIODĄCE: Co to znaczy być dobrym obywatelem / dobrą obywatelką?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Patriotyzm Liczba godzin: 2									
1.1	**Uczeń:** (P) I.1) wyjaśnia, czym jest patriotyzm; formułuje opinię o różnych formach i sposobach wyrażania identyfikacji z ojczyzną i troski o ojczyznę; rozważa, co to znaczy być dobrym obywatelem (w przeszłości i obecnie) (F) I.1) na wybranych przykładach analizuje wpływ swoich codziennych,	patriotyzm: narodowy, obywatelski, gospodarczy obrona cywilna obowiązek obywatelski dobry obywatel postawa patriotyczna ojczyzna	– wskazuje po jednym przykładzie patriotyzmu obywatelskiego i narodowego, – wymienia jeden przykład patriotyzmu gospodarczego, – wskazuje dwa przykłady troski o ojczyznę w lokalnej społeczności lub w kraju, – wskazuje jeden sposób na to, jak można być dobrym obywatelem, – wskazuje dwa obowiązki obywatelskie zapisane	– wskazuje po dwa przykłady patriotyzmu obywatelskiego i narodowego i w prosty sposób je omawia, – wymienia dwa przykłady patriotyzmu gospodarczego i je omawia, – identyfikuje trzy przejawy troski o ojczyznę w najbliższym otoczeniu, w lokalnej społeczności lub w kraju, – wskazuje dwa sposoby na to, jak	– wskazuje po trzy przykłady patriotyzmu obywatelskiego i narodowego i je omawia, – wymienia trzy przykłady patriotyzmu gospodarczego i je omawia – identyfikuje i omawia trzy wybrane przejawy troski o ojczyznę w najbliższym otoczeniu, w lokalnej społeczności lub w kraju, – wskazuje trzy sposoby na to, jak	– wskazuje podobieństwa i różnice między patriotyzmem obywatelskim i narodowym; omawia po trzy przykłady odpowiadających im zachowań, – wymienia cztery przykłady patriotyzmu gospodarczego i je omawia, – wskazuje cztery sposoby na to, jak być dobrym obywatelem, i je omawia; deklaruje, które z tych działań podejmie osobiście, lub przedstawia dwa działania, które już	– wyjaśnia, co kształtuje nasze postawy patriotyczne ®, – wskazuje podobieństwa i różnice między patriotyzmem obywatelskim i narodowym; omawia po cztery przykłady odpowiadających im zachowań, – analizuje cztery przykłady zachowań będących przejawem patriotyzmu gospodarczego, – analizuje pięć sposobów na to, jak być dobrym	analiza wyników badań praca z tekstem autorefleksja formułowanie opinii praca plastyczna / praca kreatywna praca z tekstem źródłowym praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	indywidualnych wyborów na otoczenie, w tym na środowisko naturalne i innych ludzi (F) I.6) wyjaśnia, na czym polega obywatelski obowiązek obrony ojczyzny, a także formułuje opinię w sprawie różnych obowiązków w tym zakresie, wyjaśnia znaczenie systemu obrony cywilnej		w *Konstytucji RP*, – podaje jeden przykład realizacji wybranego obowiązku obywatelskiego przez siebie lub swoich najbliższych, – wymienia jeden przykład obrony cywilnej, – z pomocą nauczyciela wyjaśnia, jak każdy obywatel może zaangażować się w obronę cywilną.	być dobrym obywatelem, i prosto je omawia; przedstawia te działania, które już podejmuje, – wskazuje dwa obowiązki obywatelskie zapisane w *Konstytucji RP* i w prosty sposób je omawia, – wymienia dwa przykłady realizacji przez siebie lub swoich najbliższych wybranego obowiązku obywatelskiego, – w prosty sposób wyjaśnia, jak każdy obywatel może zaangażować się w obronę cywilną.	być dobrym obywatelem, i je omawia; deklaruje, które z tych działań podejmie osobiście, lub przedstawia jedno działanie, które już podejmuje, – wskazuje trzy obowiązki obywatelskie zapisane w *Konstytucji RP* i je omawia, – wymienia trzy przykłady realizacji przez siebie lub swoich najbliższych wybranego obowiązku obywatelskiego, – wyjaśnia, jak każdy obywatel może zaangażować się w obronę cywilną.	podejmuje, – wskazuje cztery obowiązki obywatelskie zapisane w *Konstytucji RP* i je omawia, – wymienia cztery przykłady realizacji przez siebie lub swoich najbliższych wybranego obowiązku obywatelskiego, – wyjaśnia, w jakich działaniach jest realizowana obrona cywilna w Polsce – podaje trzy przykłady.	obywatelem, – analizuje jeden przykład sytuacji w życiu publicznym, w której troska o ojczyznę zamiast łączyć – dzieli ®, – rozważa, z czego wynikają różnice w rozumieniu patriotyzmu ®, – wskazuje wszystkie obowiązki obywatelskie zapisane w *Konstytucji RP* i je analizuje, – analizuje pięć przykładów realizacji przez siebie lub swoich najbliższych obowiązków obywatelskich.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Grupy społeczne i wspólnoty Liczba godzin: 1									
1.2	**Uczeń:** (P) I.2) identyfikuje różne grupy społeczne i wspólnoty (od rodziny, przez wspólnotę lokalną i państwową, po globalną); ocenia zależności między składowymi tożsamości związanymi z przynależnością do określonych grup i wspólnot	grupa społeczna socjalizacja rodzina wspólnota: lokalna, etniczna, regionalna, globalna tożsamość osobista i społeczna sekta tożsamość narodowa	– w prosty sposób wyjaśnia, co to jest grupa społeczna, i podaje dwa przykłady, – wskazuje po jednym przykładzie grupy inkluzywnej i ekskluzywnej, wtórnej i pierwotnej, – podaje wybraną funkcję rodziny w społeczeństwie, – wskazuje przykładową rolę, którą odgrywa w wybranej grupie społecznej, – podaje przykłady wspólnot: lokalnej, etnicznej, regionalnej i globalnej, – wskazuje po jednej cesze tożsamości osobistej i społecznej.	– wyjaśnia, co to jest grupa społeczna, i podaje trzy przykłady grup, do których należy, – wskazuje pięć cech grup społecznych, – wskazuje dwie wybrane funkcje rodziny w społeczeństwie i w prosty sposób je omawia, – odróżnia grupę społeczną od wspólnoty; wskazuje jedną różnicę, – wskazuje po dwie cechy tożsamości osobistej i społecznej.	– wyjaśnia, co to jest grupa społeczna, i podaje cztery przykłady grup, do których należy, – wskazuje pięć cech grup społecznych i je omawia, – wskazuje po dwa przykłady grupy inkluzywnej i ekskluzywnej, wtórnej i pierwotnej, – wskazuje trzy wybrane funkcje rodziny w społeczeństwie i je omawia, – wyjaśnia w prosty sposób, na czym polega przykładowa rola, którą odgrywa w wybranej grupie społecznej, – analizuje na	– wskazuje po trzy przykłady grupy inkluzywnej i ekskluzywnej, wtórnej i pierwotnej, – wskazuje cztery funkcje rodziny w społeczeństwie i je omawia, – omawia przykładową rolę, którą odgrywa w wybranej grupie społecznej, – podaje i omawia przykłady wspólnot: lokalnej, etnicznej, regionalnej i globalnej, wskazując, co spaja te zbiorowości, – analizuje swój udział w wybranej wspólnocie, – wyjaśnia, co składa się na	– wyjaśnia, co to jest grupa społeczna, i podaje różnorodne przykłady takich grup, – podaje po jednym przykładzie grup inkluzywnej i ekskluzywnej, wskazując, co je różni, – podaje po jednym przykładzie grup wtórnej i pierwotnej, do których należy, – analizuje na przykładzie własnej rodziny cztery funkcje rodziny w społeczeństwie ®, – wyjaśnia, jak zmienia się model rodziny we współczesnym świecie ®, – wskazuje	autorefleksja mapa myśli rozmowa na forum klasy analiza wyników badań / praca z wynikami badań praca z tekstem źródłowym / przekazami praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					przykładzie sekty zagrożenia, jakie mogą płynąć z przynależności do grupy, której cele i sposób działania tylko pozornie służą realizacji celów i potrzeb jej członków ®, – określa, czym charakteryzuje się wspólnota, – podaje i omawia w prosty sposób przykłady wspólnot: lokalnej, etnicznej, regionalnej i globalnej, wskazując, co spaja te zbiorowości.	tożsamość, oraz wskazuje różnice między tożsamością osobistą a społeczną, – identyfikuje swoje wiedzę, umiejętności i postawy składające się na tożsamość osobistą, – wskazuje te cechy osobiste, które ułatwiają i utrudniają funkcjonowanie w grupach społecznych ®, – wskazuje cechy tożsamości osobistej i społecznej.	i analizuje grupy społeczne, w których na co dzień funkcjonuje, – omawia dwie przykładowe role, jakie odgrywa w wybranych grupach społecznych, – analizuje swój udział w wybranej wspólnocie ®, – analizuje i wyjaśnia na przykładzie sekty zagrożenia, jakie mogą płynąć z przynależności do grupy, której cele i sposób działania tylko pozornie służą realizacji celów i potrzeb jej członków ®, – wskazuje dwie swoje cechy, które wpływają na funkcjonowanie w grupie i które chce zmienić lub wzmocnić ®, – proponuje jedno działanie, które może być w tym pomocne ®.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Relacje grupowe **Liczba godzin: 2**									
1.3	**Uczeń:** (P) I.3) opisuje dynamikę relacji grupowych i międzygrupowych, w tym zjawiska konformizmu i nonkonformizmu, oraz powstawanie podziałów my–oni; rozpoznaje przykłady ksenofobii, stereotypów i uprzedzeń oraz dyskryminacji, w tym mowy nienawiści, a także reaguje na ich przejawy w swoim otoczeniu	konformizm, nonkonformizm grupy własne, grupy obce dyskryminacja uprzedzenia stereotypy hejt, mowa nienawiści ksenofobia piramida nienawiści	– wyjaśnia z pomocą nauczyciela, co to jest konformizm, – podaje jeden przykład zachowania konformistycznego w sieci lub najbliższym otoczeniu, – z pomocą nauczyciela wyjaśnia, na czym polega zjawisko dyskryminacji, – wskazuje sposoby reagowania na dyskryminację w klasie i najbliższym otoczeniu, – rozważa z pomocą nauczyciela osobiste doświadczenia z sytuacji, gdy był/była osobą dyskryminującą i dyskryminowaną, – rozpoznaje przykłady hejtu i mowy nienawiści w internecie i otoczeniu klasowym.	– wyjaśnia w prosty sposób, co to jest konformizm, – identyfikuje dwa zachowania konformistyczne w sieci i najbliższym otoczeniu, – podaje i w prosty sposób omawia dwa przykłady zachowań dyskryminacyjnych, – rozważa osobiste doświadczenia z sytuacji, gdy był/była osobą dyskryminującą i dyskryminowaną, oraz analizuje swoją postawę w tych sytuacjach, – wyjaśnia w prosty sposób, czym są ksenofobia oraz rasizm.	– wyjaśnia, na czym polega konformizm, i podaje trzy przykłady postaw konformistycznych, – omawia zjawisko dyskryminacji, wskazując trzy mechanizmy, które jej sprzyjają, – podaje i omawia trzy przykłady zachowań dyskryminacyjnych, – rozpoznaje i reaguje na przykłady hejtu i mowy nienawiści w internecie i otoczeniu klasowym, – wyjaśnia, czym są ksenofobia i rasizm, oraz podaje ich przykłady, – wyjaśnia, jak powstają stereotypy i uprzedzenia.	– omawia zagrożenia, jakie może nieść ze sobą postawa konformistyczna dla tożsamości społecznej oraz osobistej człowieka, – analizuje cztery przykłady zachowań dyskryminacyjnych.	– analizuje, jakie zagrożenia może nieść postawa konformistyczna dla tożsamości społecznej oraz osobistej człowieka, – podaje i omawia pięć przykładów zachowań dyskryminacyjnych, – odwołując się do piramidy nienawiści, analizuje wszystkie stopnie radykalizacji postaw w relacjach społecznych ®.	praca w parach analiza wyników badań / praca z wynikami badań autorefleksja praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Współpraca i konflikty w grupie Liczba godzin: 1									
1.4	**Uczeń:** (P) I.4) identyfikuje zachowania, które budują współpracę i zaufanie w grupie, oraz takie, które prowadzą do konfliktów i podziałów; stosuje wybrane metody rozwiązywania konfliktów w grupie	fazy procesu grupowego zaufanie, współpraca i współdziałanie konflikty w grupie rozwiązywanie konfliktów w grupie	– wskazuje zachowania i postawy, które ułatwiają lub utrudniają funkcjonowanie w grupie, – wskazuje cztery fazy rozwoju grupy, – identyfikuje jedną przyczynę spadku poziomu zaufania społecznego, – wskazuje jedno zachowanie własne lub innych, które sprzyja współpracy, – wskazuje trzy główne sposoby rozwiązywania konfliktów.	– wskazuje i w prosty sposób omawia zachowania i postawy, które ułatwiają lub utrudniają funkcjonowanie w grupie, – identyfikuje trzy przyczyny spadku poziomu zaufania społecznego, – wskazuje przyczyny konfliktów w grupach.	– wskazuje i omawia zachowania i postawy, które ułatwiają lub utrudniają funkcjonowanie w grupie, – identyfikuje, w jakiej fazie rozwoju są grupy zadaniowe, do których przynależy, – wyjaśnia, co to są relacje społeczne, – identyfikuje trzy przyczyny spadku poziomu zaufania społecznego i krótko je omawia, – wskazuje zachowania własne i innych, które sprzyjają współpracy, – wyjaśnia, kiedy	– wskazuje i omawia zachowania i postawy, które ułatwiają lub utrudniają funkcjonowanie w grupie, – uzasadnia dlaczego zaufanie ma szczególne znaczenie w budowaniu relacji społecznych, – opisuje na podstawie badań, jaki jest poziom zaufania społecznego w Polsce, – wskazuje i omawia zachowania własne i innych, które sprzyjają współpracy, – podaje, odwołując się do własnego	– analizuje, co się dzieje w grupach, do których należy, – wskazuje i omawia zachowania i postawy, które ułatwiają lub utrudniają funkcjonowanie w grupie, – rozpoznaje emocje i zachowania, które wzmacniają lub osłabiają grupę ®, – wskazuje, które instytucje cieszą się najmniejszym, a które – największym zaufaniem Polaków ®, – opisuje, na podstawie badań, jaki jest poziom współpracy wśród polskich nastolatków	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					warto sięgnąć po dany sposób rozwiązywania konfliktów.	doświadczenia, po jednym przykładzie konfliktów: interesów, wartości, i relacji, – wskazuje po jednym możliwym rozwiązaniu każdego z tych konfliktów.	®, – rozważa, na ile wyniki tych badań są spójne z jego/jej osobistym doświadczeniem współdziałania w grupie ®, – wskazuje czynniki, które sprzyjają rozwiązywaniu konfliktów, – omawia pięć postaw wobec konfliktów; wskazuje, które z nich są najskuteczniejsze, i uzasadnia swoje zdanie.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Współczesne społeczeństwo polskie Liczba godzin: 2									
1.5	**Uczeń:** (P) I.5) korzystając z wyników badań, identyfikuje, co łączy, a co dzieli społeczeństwo polskie; wskazuje, z czego możemy być dumni jako państwo, a także formułuje w tej sprawie opinię i podejmuje dyskusję (F) I.2) analizuje zagadnienia budzące spory w społeczeństwie polskim, a także formułuje opinię w jednej z kontrowersyjnych kwestii i podejmuje w tej sprawie dialog (F) I.5) korzystając z wyników badań, opisuje poziom zaufania społecznego	dobro wspólne konflikty światopoglądowe i polityczne podziały społeczne dezinformacja fake news teoria spiskowa dialog	– z pomocą nauczyciela wyjaśnia, co to jest dobro wspólne, – wskazuje dwie postawy lub wartości niezbędne do realizacji dobra wspólnego, – na podstawie badań wskazuje, z czego jest dumna większość Polaków, – z pomocą nauczyciela porównuje to, z czego jest dumny/dumna, z wynikami badań dotyczącymi całego społeczeństwa, – wskazuje dwa tematy, które dzielą społeczeństwo polskie, – wskazuje przy pomocy nauczyciela	– w prosty sposób wyjaśnia, co to jest dobro wspólne, – wskazuje trzy postawy lub wartości niezbędne do realizacji dobra wspólnego, – na podstawie badań wskazuje, z czego jest dumna większość Polaków, – porównuje to, z czego jest dumny/dumna, z wynikami badań dotyczącymi całego społeczeństwa, – zna i stosuje sposoby weryfikacji informacji znalezionych w internecie, – zna zasady i sposoby prowadzenia debaty	– wyjaśnia, co to jest dobro wspólne, – wskazuje cztery postawy lub wartości niezbędne do realizacji dobra wspólnego, – wskazuje cztery tematy, które dzielą społeczeństwo polskie, – stosuje zasady i sposoby prowadzenia debaty na tematy sporne, – wyjaśnia zagrożenia wynikające z dezinformacji (z fake newsów i teorii spiskowych), – stosuje sposoby weryfikacji informacji znalezionych w internecie,	– uzasadnia, dlaczego troska o dobro wspólne jest wspólną sprawą ®, – wskazuje cztery postawy lub wartości niezbędne do realizacji dobra wspólnego i uzasadnia wybór, – analizuje i omawia, na podstawie badań, przekazów medialnych oraz własnych obserwacji i doświadczeń, co łączy Polaków, – rozważa, czy wskazywane przez Polaków elementy łączące członków narodu są tak samo ważne dla niego/niej, i uzasadnia swoje stanowisko,	– argumentuje zagrożenia wynikające z dezinformacji (fake newsów i teorii spiskowych), – wyszukuje informacje z różnych źródeł na wybrany temat dzielący społeczeństwo i identyfikuje różnice w stanowiskach, – stosuje zasady wybranej formy dyskusji.	praca z tekstem podręcznika praca z materiałem źródłowym (obraz/zdjęcie) praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy mapa myśli praca w grupach, praca kreatywna praca z tekstem źródłowym metody dyskusyjne	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N pytania metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich obserwacja (wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	oraz jego wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa i stan demokracji; identyfikuje czynniki obniżające poziom zaufania społecznego i weryfikuje informacje budujące wybraną teorię spiskową (DZO) Aktywne uczestnictwo w debacie na wybrany temat społeczny, prezentowanie własnego zdania, które uczeń uzasadnia i którego broni, oraz podejmowanie dialogu z osobami o odmiennych poglądach Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania		dwie cechy fake newsów, – zna i stosuje – z pomocą nauczyciela – sposoby weryfikacji informacji znalezionych w internecie, – formułuje jeden argument (z pomocą nauczyciela) w dyskusji na jeden z wybranych tematów, – wskazuje jeden temat, który wywołuje spory w jego/jej grupie rówieśniczej.	na tematy sporne, – formułuje dwa argumenty w dyskusji na jeden z wybranych tematów.	– formułuje argumenty w dyskusji na jeden z wybranych w klasie tematów spornych, korzystając z różnych sprawdzonych źródeł, – identyfikuje temat, który budzi kontrowersje w lokalnej społeczności lub w kraju, – wskazuje dwa tematy, które wywołują spory w jego/jej grupie rówieśniczej.	– rozważa, na podstawie badań, jakie poglądy i postawy mogą być przyczyną konfliktów ideologicznych w Polsce, – wskazuje pięć tematów, które dzielą społeczeństwo polskie, – zna i stosuje zasady i sposoby prowadzenia debaty na tematy sporne, – formułuje i wyraża argumenty w dyskusji na jeden z wybranych tematów, korzystając z różnych źródeł, – identyfikuje temat, który budzi kontrowersje w lokalnej społeczności lub w kraju, i dąży do aktywnego udziału w debacie nad tym zagadnieniem, – wyjaśnia, skąd się biorą teorie spiskowe, – zna i wykorzystuje sposoby chronienia się przed dezinformacją.		pytania podsumowujące działanie obywatelskie	

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

ROZDZIAŁ II. Szkoła jako wspólnota

PYTANIE WIODĄCE: Jak wspólnie tworzymy szkołę?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Zasady funkcjonowania szkoły Liczba godzin: 2									
2.1	**Uczeń:** (P) II.1) opisuje znaczenie szkolnych reguł określonych w statucie lub innych dokumentach wewnątrzszkolnych oraz prawa i obowiązki uczniowskie, zna ich źródła i uzasadnienie, reaguje w sytuacjach naruszenia reguł (F) II.1) analizuje regulamin samorządu uczniowskiego lub	wewnątrzszkolne prawo oświatowe: statut szkoły i regulamin SU prawa i obowiązki uczniowskie źródła praw i obowiązków ucznia organy szkoły: dyrektor, rada pedagogiczna, rada rodziców, samorząd uczniowski	– wie, gdzie znaleźć aktualny szkolny statut, – wskazuje dwie kwestie ważne dla ucznia, które uwzględnia statut szkolny, – wyszukuje, z pomocą nauczyciela, kwestie omawiane w regulaminie SU, – z pomocą nauczyciela wyszukuje w szkolnym statucie sekcję dotyczącą praw i obowiązków ucznia, warunków i sposobu oceniania oraz organizacji pracy	– wskazuje trzy kwestie ważne dla ucznia w szkole, które uwzględnia statut szkolny, – wymienia kwestie, które są omówione w regulaminie SU, – wymienia prawa i obowiązki ucznia opisane w szkolnych dokumentach, – wyszukuje w szkolnym statucie sekcję dotyczącą praw i obowiązków ucznia, warunków i sposobu oceniania oraz organizacji	– wskazuje w szkolnym statucie te sekcje, które osobiście mają dla niego/niej największe znaczenie, – identyfikuje w szkolnym statucie lub regulaminie SU zapisy, które są nieprecyzyjne lub sprzeczne z innymi zapisami prawnymi, – analizuje swoje zaangażowanie w kształtowanie i realizację zasad obowiązujących w szkole.	– wyraża opinię na temat wybranych zapisów ze statutu swojej szkoły, – wymienia wszystkie akty prawne wyższego rzędu, z których wynikają zapisy ze szkolnego statutu, – identyfikuje w szkolnym statucie lub regulaminie SU zapisy, które są nieprecyzyjne lub sprzeczne z innymi zapisami prawnymi, oraz formułuje propozycję ich zmiany,	– wymienia i analizuje kluczowe zapisy statutu swojej szkoły, dotyczące wybranych obszarów funkcjonowania ucznia w społeczności szkolnej, – wyraża opinię na temat wybranych zapisów ze statutu swojej szkoły, – omawia wybrane prawa i obowiązki ucznia oraz rozważa, jaki jest poziom ich realizacji w polskiej szkole,	praca z tekstem podręcznika praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*, *Konwencja o prawach dziecka*) praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem analiza prac uczniowskich

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	inny wewnątrzszkolny regulamin, a także ocenia jego regulacje i proponuje zmiany, jeśli są konieczne		szkoły, – wskazuje, jakie prawa ucznia najczęściej są naruszane w szkole, – wskazuje organy w szkole, do których może się zgłosić uczeń, kiedy jego prawa są łamane.	pracy szkoły, – bierze udział w klasowym omówieniu kwestii realizacji wybranych praw ucznia w szkole, – wskazuje, jakie prawa ucznia najczęściej są naruszane w szkole, – bierze udział w klasowym omówieniu kwestii realizacji przez uczniów wybranych obowiązków ucznia w szkole.		– wyjaśnia, jakie znaczenie dla całej szkolnej społeczności ma regulamin SU, – formułuje opinię na temat realizacji wybranych praw ucznia w szkole, – formułuje opinię na temat poziomu realizacji przez uczniów wybranych obowiązków ucznia w szkole, – wyjaśnia, w jaki sposób uczniowie mogą wpływać na reguły obowiązujące w ich szkole.	– wskazuje wszystkie akty wyższego rzędu, które są źródłem praw i obowiązków ucznia.	praca w grupach metody dyskusyjne wypowiedź pisemna pytania podsumowujące	zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Społeczność szkolna Liczba godzin: 2									
2.2	**Uczeń:** (P) II.2) diagnozuje problemy i potrzeby społeczności szkolnej, proponuje konstruktywne rozwiązania, a także w miarę możliwości (samodzielnie lub zespołowo) podejmuje działanie w tej sprawie (F) II.3) wyjaśnia, czym są mediacje i kiedy mogą być stosowane; wymienia korzyści wynikające z wykorzystania mediacji w konfliktach rówieśniczych i szkolnych; gdy jest to możliwe, w sytuacjach spornych odwołuje się do mediacji	szkolna społeczność więzi społeczne przynależność diagnoza potrzeb metody diagnozy mediacje szkolne mediator rówieśniczy budżet uczniowski	– wymienia członków szkolnej społeczności, – wskazuje jedną metodę, za pomocą której można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – wskazuje rozpoznany w klasie jeden obszar problematyczny / obszar do rozwoju w funkcjonowaniu szkoły, – wskazuje, z pomocą nauczyciela, co można zrobić w danej sprawie (kroki), – wyjaśnia, kiedy pomocne są mediacje, – z pomocą nauczyciela wyszukuje podstawowe informacje na temat budżetu	– wskazuje pięć pytań, które pomogą zbadać poczucie przynależności do społeczności szkolnej wśród uczniów jego/jej szkoły ®, – wskazuje dwie metody, za pomocą których można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – wskazuje, co można zrobić w danej sprawie (kroki), – samodzielnie wyszukuje podstawowe informacje na temat budżetu uczniowskiego.	– wskazuje trzy metody, za pomocą których można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – samodzielnie identyfikuje jeden obszar problematyczny / obszar do rozwoju w funkcjonowaniu szkoły, który wymaga działania i badania pod kątem potrzeb członków szkolnej społeczności, – przygotowuje projekt działania wraz z wnioskiem o sfinansowanie go z budżetu uczniowskiego (w oparciu o dokumentację w swojej szkole lub	– uzasadnia, że szkoła jest społecznością, w której istnieją więzi formalne i obiektywne ®, – formułuje zespołowo pięć pytań, które pomogą zbadać poczucie przynależności do szkoły uczniów placówki, do której uczęszcza ®, – wskazuje cztery metody, za pomocą których można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – wyjaśnia, na czym polegają mediacje, – formułuje trzy argumenty za korzystaniem z mediacji	– rozważa, na ile czuje się przynależny do szkolnej społeczności, oraz wskazuje czynniki, które wpływają na poziom poczucia tej przynależności ®, – wskazuje pięć metod, za pomocą których można zbadać potrzeby szkolnej społeczności, – samodzielnie identyfikuje i omawia obszar problematyczny / obszar do rozwoju w funkcjonowaniu szkoły, który wymaga działania i zbadania pod kątem potrzeb członków szkolnej społeczności,	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy formułowanie pytań ankietowych metody badawcze – mapa przestrzeni pytania podsumowujące działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej, wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena, ocena koleżeńska portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	(DZO) Napisanie wniosku o dofinansowanie projektu w ramach szkolnego lub lokalnego budżetu partycypacyjnego lub innego wniosku o wsparcie finansowe Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania		uczniowskiego, – wskazuje i zgłasza pomysł, który mógłby zostać sfinansowany z budżetu uczniowskiego.		z innych szkół).	w rozwiązywaniu sporów między rówieśnikami lub między uczniami i nauczycielami, – wskazuje trzy cechy, jakimi powinien charakteryzować się mediator.	– dobiera adekwatną metodą badawczą do wybranego problemu/ obszaru, – wskazuje trzy źródła finansowania działań społecznych w szkole ®.		stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Samorząd uczniowski Liczba godzin: 1									
2.3	**Uczeń:** (P) II.3) opisuje ideę samorządności uczniowskiej, w tym samorząd klasowy, szkolny i radę szkoły; analizuje mechanizmy włączania uczniów w decydowanie o sprawach szkoły, a także wykorzystuje samodzielnie lub w grupie wybrany mechanizm. (DZO) Kandydowanie w klasowych lub szkolnych wyborach, w tym prowadzenie kampanii wyborczej Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do	samorząd uczniowski prawo oświatowe idea samorządności uczniowskiej partycypacja proces decyzyjny w szkole samorząd klasowy rada szkoły wybory do władz samorządu uczniowskiego	– wyjaśnia, kto tworzy samorząd uczniowski (SU), – wymienia dwa uprawnienia SU, – wymienia dwie korzyści wynikające z dobrego funkcjonowania SU, – wskazuje jedno działanie własne lub koleżanek i kolegów podjęte w ramach SU, – wskazuje inicjatywy szkolne podjęte przez SU w ostatnich dwóch latach, – wie, gdzie znaleźć regulamin SU, – wymienia, korzystając z regulaminu SU, wszystkie organy	– wymienia trzy uprawnienia SU, – wymienia trzy korzyści wynikające z dobrego funkcjonowania SU, – wskazuje dwa działania własne podjęte w ramach SU, – wyjaśnia, co trzeba zrobić, żeby wystartować w wyborach do SU, – wskazuje trzy sprawy, w których uczniowie mogą podejmować decyzje w szkole, i krótko je omawia, – angażuje się w prace zespołu projektowego zgodnie	– wymienia cztery uprawnienia SU, – wskazuje jedno źródło prawne, z którego wynikają uprawnienia SU, – wymienia cztery korzyści wynikające z dobrego funkcjonowania SU, – rozważa własne zaangażowanie w działalność SU, – wymienia wszystkie organy szkolnego samorządu, – wyjaśnia, czym zajmuje się rada szkoły, – tłumaczy, co trzeba zrobić, żeby wystartować	– wymienia pięć uprawnień SU, – omawia dwa źródła prawne, z których wynikają uprawnienia SU, – omawia pięć korzyści wynikających z dobrego funkcjonowania SU, – ocenia, czy zapisy regulaminu SU pozwalają wszystkim uczniom na realne włączenie się w prace samorządu, – formułuje dwa argumenty za powołaniem rady szkoły, – zgłasza swoją kandydaturę	– wymienia sześć uprawnień SU, – omawia trzy źródła prawne, z których wynikają uprawnienia SU, – omawia sześć korzyści wynikających z dobrego funkcjonowania SU, – omawia szczegółowo jedną z korzyści z dobrego funkcjonowania SU, odwołując się do praktyki swojej szkolnej społeczności, – wskazuje trzy cechy dobrze funkcjonującego SU, – ocenia, w których obszarach SU w	praca z tekstem podręcznika badawczy projekt edukacyjny praca z tekstem źródłowym (ustawa Prawo oświatowe, regulamin SU) praca w grupach analiza przypadku pytania podsumowujące działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja wybranych uczniów pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, IZ od N

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania (PR) **Projekt badawczy** Temat: Rola demokracji w szkole – czy uczniowie powinni posiadać większy wpływ na podejmowanie decyzji? Kryteria oceny projektu: – adekwatności działania do postawionego celu – stopień zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania – współpraca w zespole – indywidualny wkład każdej osoby		szkolnego samorządu, – wskazuje członków rady szkoły, – bierze czynny udział w wyborach do SU, – wskazuje dwie sprawy, w których uczniowie mogą podejmować decyzje w szkole, – angażuje się w prace zespołu projektowego zgodnie z przypisanymi zadaniami.	z przypisanymi zadaniami oraz wykazuje się inicjatywą i kreatywnością podczas realizacji projektu.	w wyborach do SU, – zgłasza swoją kandydaturę w wyborach do SU i przygotowuje autoprezentację, – formułuje samodzielnie dwa argumenty za tym, by uczniowie uzyskali większy wpływ na życie szkoły, – angażuje się w formułowanie celów i zadań zespołu projektowego.	w wyborach do SU; przygotowuje autoprezentację, w tym formułuje trzy argumenty za swoją kandydaturą i jeden postulat, dotyczący np. zmian w funkcjonowaniu uczniowskiego samorządu, – formułuje samodzielnie trzy argumenty za tym, by uczniowie uzyskali większy wpływ na życie szkoły.	jego/jej szkole dobrze funkcjonuje, a w których jego działalność wymaga rozwinięcia/napraw, – omawia cztery poziomy włączenia uczniów w podejmowanie decyzji w szkole (informowanie, konsultowanie, współdecydowanie, decydowanie), – ocenia, odwołując się do przykładów, na ile w jego/jej szkole jest realizowane włączenie uczniów w procesy decyzyjne na kolejnych poziomach, – omawia wszystkie cechy demokratyczne wyborów do SU, – wskazuje źródło informacji o sposobie przeprowadzania wyborów do SU ®.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

ROZDZIAŁ III. Samorząd terytorialny

PYTANIE WIODĄCE: Jak budujemy wspólnotę lokalną i regionalną?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Społeczność lokalna Liczba godzin: 1									
3.1	**Uczeń:** (P) III.1) identyfikuje i opisuje specyficzne cechy swojej społeczności lokalnej oraz dziedzictwo budujące lokalną tożsamość i lokalny patriotyzm; formułuje opinię i podejmuje dyskusję o najważniejszych wyzwaniach stojących przed społecznością (F) III.5) diagnozuje problemy	społeczność lokalna tożsamość lokalna dziedzictwo: materialne, niematerialne, naturalne patriotyzm lokalny	– w prosty sposób wyjaśnia, co to jest lokalna społeczność, – z pomocą nauczyciela opisuje swoją lokalną społeczność, – wskazuje jeden przykład patriotyzmu lokalnego, – wskazuje jeden problem, z którym mierzy się jego/jej lokalna społeczność, – bierze udział (bierny) w jednych obchodach rocznicy historycznej w społeczności lokalnej.	– wyjaśnia, co to jest lokalna społeczność, – w prosty sposób opisuje swoją społeczność lokalną, w tym jej członków oraz wybrane elementy charakterystyczne, – wymienia dwa przejawy patriotyzmu lokalnego, – identyfikuje, we współpracy z członkami społeczności lokalnej, dwa problemy, z którymi mierzy się jego/jej	– opisuje swoją społeczność lokalną, w tym jej członków oraz elementy charakterystyczne, – podejmuje zadania związane z organizacją ważnych obchodów historycznych rocznic w społeczności lokalnej.	– podejmuje refleksję nad własnym poczuciem przynależności do lokalnej społeczności, – wymienia trzy przejawy patriotyzmu lokalnego, – identyfikuje, we współpracy z członkami społeczności lokalnej, trzy problemy, z którymi mierzy się jego/jej lokalna społeczność, a także wyraża własną opinię na ich temat oraz formułuje	– wskazuje i omawia sześć elementów tworzących lokalną społeczność, – wymienia po trzy przykłady dziedzictwa materialnego, niematerialnego i naturalnego społeczności, do której czuje przynależność, – wyjaśnia, czym różni się patriotyzm od patriotyzmu lokalnego, oraz wskazuje podobieństwa między tymi postawami,	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy praca z tekstem źródłowym pytania podsumowujące działanie	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja wybranych uczniów pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, IZ od N

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	i potrzeby społeczności lokalnej dotykające młodych ludzi, a także proponuje konstruktywne rozwiązania tych problemów oraz korzysta z dostępnych mechanizmów demokratycznych, by je zasygnalizować (DZO) Aktywne uczestnictwo w przygotowaniu obchodów rocznicy ważnego wydarzenia historycznego (nieorganizowanego w ramach działalności szkoły) lub w innych obchodach Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania			lokalna społeczność, a także wyraża własną opinię na ich temat.		propozycje możliwych rozwiązań.	– omawia znaczenie patriotycznej postawy wobec lokalnej społeczności, w tym wskazuje płynące z tej postawy korzyści ®, – przedstawia ruchy miejskie jako przejawy obywatelskiego zaangażowania w sprawy społeczności lokalnej ®.	obywatelskie	

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Struktura i zadania samorządu terytorialnego Liczba godzin: 1									
3.2	**Uczeń:** (P) III.2) porównuje zadania i kompetencje poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym jednostek pomocniczych gminy, oraz ich wpływ na własne życie i życie społeczności; wyjaśnia znaczenie samorządności i pomocniczości	samorządność samorząd terytorialny zasada pomocniczości organy samorządu terytorialnego zadania samorządu terytorialnego: własne, zlecone, powierzone jednostki samorządu terytorialnego jednostki pomocnicze gminy	– wyjaśnia, z pomocą nauczyciela, po co nam samorządy, – wskazuje jeden przykład realizacji zasady pomocniczości w samorządach, – wymienia, z pomocą nauczyciela, wszystkie jednostki samorządu terytorialnego: regionalnego i lokalnego, – wskazuje po jednym zadaniu własnym gminy, powiatu i województwa, – wymienia dwa przykłady zadań zleconych gminy, – wskazuje, z pomocą	– wyjaśnia w prosty sposób, po co nam samorządy, – wskazuje dwa przykłady realizacji zasady pomocniczości w samorządach, – wymienia wszystkie jednostki samorządu terytorialnego: regionalnego i lokalnego, – wskazuje po trzy zadania własne gminy, powiatu i województwa, – wymienia po jednym przykładzie zadań zleconych gminy, powiatu	– wyjaśnia, po co społeczeństwom samorządy, – omawia zasadę pomocniczości, odwołując się do konkretnych przykładów dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego, – rozróżnia zadania własne, zlecone i powierzone samorządu terytorialnego, – wskazuje po cztery zadania własne gminy, powiatu i województwa, – wymienia po dwa	– analizuje znaczenie samorządności dla funkcjonowania wspólnot (szkolnej, lokalnej, zawodowej), – wskazuje po pięć zadań własnych gminy, powiatu i województwa, – wskazuje po trzy przykłady zadań zleconych gminy i powiatu oraz dwa zadania zlecone województwa, – wymienia organy stanowiące prawo i wykonawcze działające na terenie gminy, powiatu	– wyjaśnia, na czym polega zasada decentralizacji władzy publicznej, – wskazuje po siedem zadań własnych gminy, powiatu i województwa, – wskazuje, jakie organy stanowiące prawo i wykonawcze działają na terenie gminy, powiatu i województwa, – omawia cztery kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu	praca z tekstem podręcznika autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy praca z tekstem źródłowym / treściami znalezionymi w internecie pytania podsumowujące wyszukiwanie informacji w internecie	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja wybranych uczniów pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			nauczyciela, organy stanowiące prawo i wykonawcze działające na terenie gminy, powiatu i województwa, – wskazuje po dwie kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu i województwa, – podaje jeden przykład jednostki pomocniczej w swojej gminie, – omawia, z pomocą nauczyciela, jak realizacja zadań przez gminę wpływa bezpośrednio na życie mieszkańców, – wyszukuje, z pomocą nauczyciela, bieżące informacje dotyczące działań podejmowanych przez samorząd w jego/jej gminie.	i województwa, – wskazuje organy stanowiące prawo i wykonawcze działające na terenie gminy, powiatu i województwa, – wskazuje po trzy kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu i województwa, – omawia w prosty sposób, jak realizacja zadań przez gminę wpływa bezpośrednio na życie mieszkańców, – wyszukuje bieżące informacje dotyczące działań podejmowanych przez samorząd w jego/jej gminie.	przykłady zadań zleconych gminy, powiatu i województwa, – wskazuje organy stanowiące prawo i wykonawcze działające na terenie gminy, powiatu i województwa, – omawia po cztery kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu i województwa, – wskazuje jeden przykład jednostki pomocniczej w swojej gminie, – ocenia, w jaki sposób realizacja zadań przez gminę bezpośrednio wpływa na życie mieszkańców, – omawia wpływ wybranych dwóch decyzji podjętych przez samorząd w jego/jej gminie na codzienne życie mieszkańców.	i województwa, – omawia po cztery kompetencje organów stanowiących i wykonawczych na poziomie gminy, powiatu i województwa oraz podaje po jednym przykładzie ich stosowania, – podaje jeden przykład jednostki pomocniczej gminy oraz wyjaśnia jej znaczenie w funkcjonowaniu wspólnot lokalnych, – wyszukuje bieżące informacje dotyczące działań podejmowanych przez samorząd w jego/jej gminie.	i województwa oraz podaje po jednym przykładzie ich stosowania, – omawia wpływ wybranych dwóch decyzji podjętych przez samorząd w jego/jej gminie na codzienne życie mieszkańców, – wskazuje akty prawne regulujące zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Proces decyzyjny w samorządzie Liczba godzin: 2									
3.3	**Uczeń:** (P) III.3) opisuje sposoby podejmowania decyzji przez organy władz wykonawczych i uchwałodawczych jednostek samorządu terytorialnego; identyfikuje mechanizmy udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych i wykorzystuje wybrany mechanizm (F) III.3) wyszukuje aktualne informacje o pracach rady gminy lub miasta oraz działaniu komisji powołanych przez radę gminy lub miasta, wybiera	proces decyzyjny w organach wykonawczych proces decyzyjny w organach uchwałodawczych prawo miejscowe komisje rady/sejmiku formy udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych	– omawia, z pomocą nauczyciela, organy wykonawcze i sposób, w jaki podejmują decyzje w gminie, powiecie i województwie, – wskazuje organy wykonawcze jednoosobowe i kolegialne, – wyszukuje, z pomocą nauczyciela, kolegi lub koleżanki, dwa przykłady spraw, którymi w ostatnim czasie zajmowali się radni w jego/jej gminie, – formułuje, z pomocą nauczyciela, kolegi lub koleżanki, pytania do wybranego organu	– omawia w prosty sposób organy wykonawcze i sposób, w jaki podejmują decyzje w gminie, powiecie i województwie, – wyszukuje dwa przykłady spraw, którymi w ostatnim czasie zajmowali się radni w jego/jej gminie, – formułuje, wspólnie z innymi uczniami, pytania do wybranego organu w gminie lub powiecie i wypisuje te działania, które w ostatnim czasie zostały podjęte przez dany organ, – wskazuje trzy	– wyjaśnia, jakie organy wykonawcze i w jaki sposób podejmują decyzje w gminie, powiecie i województwie, – odróżnia organy wykonawcze jednoosobowe od kolegialnych, – wyjaśnia, czym są akty prawa miejscowego, oraz podaje ich przykłady, – wykorzystuje wiedzę o kompetencjach wybranego organu samorządu terytorialnego, by sformułować pytania do przedstawiciela	– wskazuje siedem form uczestnictwa mieszkańców w procesach decyzyjnych we wspólnocie samorządowej, – omawia szczegółowo jedną z tych form, wyjaśniając, jakie znaczenie ma aktywny udział mieszkańców w podejmowaniu decyzji.	– wyjaśnia różnice między zarządzeniem a decyzją administracyjną ®, – omawia proces tworzenia prawa miejscowego (od inicjatywy uchwałodawczej do ogłoszenia uchwały) ®, – omawia na przykładzie rolę komisji jako organów pomocniczych w strukturze organu stanowiącego ®, – wyjaśnia, dlaczego prawo zobowiązuje organ stanowiący do powołania minimum dwóch	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy praca z tekstem źródłowym / treściami znalezionymi w internecie wyszukiwanie informacji w internecie	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, IZ od N rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich obserwacja wybranych uczniów pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	i śledzi interesujące go zagadnienie, formułuje i przedstawia opinię na jego temat (DZO) Aktywny udział w spotkaniu z przedstawicielami organów władzy publicznej, w ramach którego uczeń zadaje pytania dotyczące kompetencji tych organów (DZO) Uczestnictwo w konsultacjach społecznych na wybrany temat lub w wysłuchaniu publicznym, w ramach których uczeń formułuje własną opinię i przekazuje ją odpowiednim władzom Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania		w gminie lub powiecie, – wypisuje działania, które zostały podjęte w ostatnim czasie przez dany organ gminy, – wskazuje dwie formy uczestnictwa mieszkańców w procesach decyzyjnych we wspólnocie samorządowej, – szczegółowo omawia, z pomocą nauczyciela, kolegi lub koleżanki, jedną z tych form i przedstawia jeden argument zachęcający mieszkańców do aktywnego udziału w podejmowaniu decyzji, – wyszukuje jedną sprawę, w której prowadzone są konsultacje społeczne w jego/jej gminie.	formy uczestnictwa mieszkańców w procesach decyzyjnych we wspólnocie samorządowej, – omawia w prosty sposób jedną z tych form i przedstawia jeden argument zachęcający mieszkańców do aktywnego udziału w podejmowaniu decyzji, – wyszukuje w swojej gminie jedną sprawę, w której prowadzone są konsultacje społeczne, oraz formułuje opinię na temat tej sprawy.	tego organu, - wypisuje działania, które w ostatnim czasie zostały podjęte przez wybrany organ samorządu terytorialnego, – wskazuje pięć form uczestnictwa mieszkańców w procesach decyzyjnych we wspólnocie samorządowej, – wyszukuje w swojej gminie jedną sprawę, w której prowadzone są konsultacje społeczne, oraz formułuje na piśmie – na podstawie zdobytych informacji – własną opinię w tej sprawie oraz przekazuje to pismo, zgodnie z trybem ustalonym dla danych konsultacji społecznych, do odpowiednich organów.		obowiązkowych komisji: petycji, skargi i wniosków oraz rewizyjnej ®, – wyszukuje dwa przykłady spraw, którymi w ostatnim czasie zajmowali się radni w jego/jej gminie/mieście, – omawia szczegółowo jedną z tych spraw, - wyjaśnia na przykładach, jakie znaczenie ma aktywny udział mieszkańców w podejmowaniu decyzji.	pytania podsumowujące działanie obywatelskie notatka	od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Aktywność obywatelska w samorządach Liczba godzin: 2									
3.4	**Uczeń:** (P) III.4) identyfikuje formy aktywności obywatelskiej, w tym wolontariat, i dostępne lokalnie mechanizmy wspierające zaangażowanie mieszkańców (np. budżet obywatelski, inicjatywę lokalną, fundusz sołecki) oraz w miarę możliwości wykorzystuje wybrany mechanizm w sprawie ważnej dla siebie lub społeczności (F) III.4) identyfikuje	aktywność obywatelska: polityczna, społeczna inicjatywa lokalna budżet obywatelski fundusz sołecki wolontariat partycypacja	– wskazuje co najmniej dwie dostępne formy zaangażowania się w życie społeczności (np. wolontariat, inicjatywa obywatelska, budżet obywatelski), – wyszukuje, z pomocą nauczyciela, jedno przedsięwzięcie w jego/jej gminie sfinansowane z budżetu obywatelskiego, – przygotowuje, z pomocą nauczyciela, wybrane elementy szkicu wniosku o realizację projektu ze środków z budżetu obywatelskiego, uwzględniając obowiązujące w jego/jej gminie	– wskazuje co najmniej trzy dostępne formy zaangażowania się w życie społeczności (np. wolontariat, inicjatywa obywatelska, budżet obywatelski), – rozważa, która z tych form jest najłatwiej dostępna dla osób w jego / jej wieku, – wymienia dwa sposoby informowania władz i opinii publicznej o problemach lokalnej społeczności dostępne dla nastolatków, – wyszukuje jedno przedsięwzięcie w swojej gminie	– wymienia dwa sposoby informowania władz i opinii publicznej o problemach lokalnej społeczności dostępne dla nastolatków, podaje jeden przykład wykorzystania wybranej formuły komunikacji, – wyszukuje dwa przedsięwzięcia w swojej gminie sfinansowane z budżetu obywatelskiego, – wyszukuje zasady zgłaszania projektów do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego, terminy zgłoszeń i kwoty	– omawia co najmniej cztery dostępne formy zaangażowania się w życie społeczności (np. wolontariat, inicjatywa obywatelska, budżet obywatelski), – wymienia trzy sposoby informowania władz i opinii publicznej o problemach lokalnej społeczności dostępne dla nastolatków, podaje jeden przykład wykorzystania wybranej formuły komunikacji, – wyjaśnia, na czym polega inicjatywa lokalna i jakich spraw może	– uzasadnia, dlaczego warto angażować się w życie lokalnej społeczności, – podaje po jednym przykładzie aktywności politycznej i aktywności społecznej, – podaje po jednym przykładzie inicjatywy lokalnej zrealizowanej w jego/jej społeczności lokalnej i poza nią, – wymienia wszystkie etapy wdrażania budżetu obywatelskiego ®, – formułuje trzy argumenty, które mogłyby przekonać jego/jej rówieśników	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań / analiza wyników badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy wyszukiwanie informacji w internecie działanie obywatelskie notatka w internecie / wpis do mediów społecznościowych działanie	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, IZ od N pytania metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich obserwacja (wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	lokalnie działające organizacje pozarządowe, poznaje ich działania, szuka tych, których cele podziela, oraz poznaje różnorodne formy zaangażowania w ich działania, w tym wolontariat, i w miarę możliwości angażuje się w działalność organizacji (DZO) Napisanie wniosku o dofinansowanie projektu w ramach szkolnego lub lokalnego budżetu partycypacyjnego lub innego wniosku o wsparcie finansowe (DZO) Nawiązanie współpracy jako wolontariusz z lokalną organizacją społeczną lub instytucją publiczną w celu wsparcia realizacji jej celów statutowych, po czym		zasady i z wykorzystaniem odpowiedniego formularza, – wyjaśnia, na czym polega wolontariat, – wskazuje w lokalnej społeczności dwie organizacje/instytucje, w których można zaangażować się w działanie wolontariackie, – nawiązuje, z inicjatywy nauczyciela, krótko- lub długoterminową współpracę wolontariacką.	sfinansowane z budżetu obywatelskiego, – przygotowuje wybrane elementy szkicu wniosku o realizację projektu ze środków z budżetu obywatelskiego, uwzględniając obowiązujące w jego/jej gminie zasady i z wykorzystaniem odpowiedniego formularza, – nawiązuje samodzielnie krótko- lub długoterminową współpracę wolontariacką.	zarezerwowane do wykorzystania przez mieszkańców w jego/jej gminie, – przygotowuje szkic wniosku o realizację projektu ze środków z budżetu obywatelskiego, uwzględniając obowiązujące w jego/jej gminie zasady i z wykorzystaniem odpowiedniego formularza.	dotyczyć, – wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski, – wskazuje obszary, które mogą być objęte finansowaniem z budżetu obywatelskiego, – wyjaśnia procedurę zgłaszania i wyboru projektów do sfinansowania w ramach budżetu obywatelskiego, – rozważa wpływ wolontariatu na rozwój osobisty.	do zaangażowania w przygotowanie projektu zgłoszonego do budżetu obywatelskiego, – wyjaśnia, czym jest fundusz sołecki, oraz wyjaśnia, jakie ma on znaczenie w małych gminach ®, – analizuje poziom zaangażowania Polaków w wolontariat oraz formułuje dwa argumenty, które mogłyby przekonać jego/jej rówieśników do większego zaangażowania, – rozważa, dlaczego część osób angażuje się w działania wolontariackie.	obywatelskie praca w grupach: tworzenie wniosku do budżetu obywatelskiego pytania podsumowujące	

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	przedstawienie na forum klasy efektów swojego zaangażowania Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania								

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymaganie szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Młodzież a samorząd Liczba godzin: 2									
3.5	**Uczeń:** (P) III.5) opisuje ideę młodzieżowych rad gmin, miast, powiatów i sejmików wojewódzkich, wyszukuje rady działające w swojej okolicy, a także analizuje ich pracę i w miarę możliwości włącza się w ich działania (F) III.5) diagnozuje problemy i potrzeby społeczności lokalnej dotykające młodych ludzi, a także proponuje konstruktywne rozwiązania tych problemów oraz	młodzieżowe rady lokalne problemy młodzieży petycja, list otwarty	– wyszukuje istniejące w regionie młodzieżowe organy samorządowe (rady gminy lub powiatu, sejmik wojewódzki), – wskazuje wybrane cele powoływania młodzieżowych rad, – podaje, kto może kandydować do młodzieżowych rad, – identyfikuje w lokalnej społeczności (z pomocą nauczyciela, koleżanki lub kolegi) problemy, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, – formułuje, z pomocą nauczyciela, propozycję rozwiązania wybranego problemu, – wskazuje dostępne	– wskazuje trzy cele powoływania młodzieżowych rad, – podaje przykład realizacji wybranej kompetencji rad młodzieżowych: konsultacyjnej, doradczej lub inicjatywnej, – identyfikuje w lokalnej społeczności problemy, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, – formułuje propozycje rozwiązania dwóch problemów, – opracowuje, z pomocą nauczyciela, jeden projekt petycji lub listu otwartego do przedstawicieli	– wskazuje i omawia najważniejszy cel powoływania młodzieżowych rad, – wyjaśnia, w jaki sposób powstają młodzieżowe rady i kto może do nich kandydować, – opracowuje i wysyła petycję lub list otwarty do przedstawicieli władz publicznych w sprawie zdiagnozowanego problemu społecznego dotykającego młodzież.	– wskazuje i omawia cztery cele powoływania młodzieżowych rad, – identyfikuje i omawia problemy w lokalnej społeczności, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, – formułuje propozycje rozwiązania trzech wybranych problemów, – omawia dostępne demokratyczne mechanizmy pozwalające sygnalizować problemy i potrzeby młodzieży (np. petycja, list otwarty).	– formułuje trzy argumenty potwierdzające edukacyjny charakter rad młodzieżowych, – podaje przykłady realizacji trzech kompetencji rad młodzieżowych: konsultacyjnej, doradczej i inicjatywnej, – omawia jeden przykład skutecznego działania młodzieżowej rady gminy, – podaje jeden przykład młodzieżowych rad działających na szczeblu krajowym.	praca z tekstem podręcznika praca z tekstem źródłowym autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy wyszukiwanie informacji w internecie wywiad pytania podsumowujące działanie obywatelskie	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, IZ od N pytania metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich obserwacja (wybranych uczniów) pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	korzysta z dostępnych mechanizmów demokratycznych, by je zasygnalizować (DZO) Napisanie i wysłanie (opublikowanie) petycji, listu lub listu otwartego do przedstawicieli władz publicznych w ważnej dla ucznia sprawie Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania		demokratyczne mechanizmy pozwalające sygnalizować władzom i opinii publicznej problemy i potrzeby młodzieży (np. petycja, list otwarty).	władz publicznych w sprawie zdiagnozowanego problemu społecznego dotykającego młodzież.					

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymaganie szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Obywatel w urzędzie Liczba godzin: 1									
3.6	**Uczeń:** (P) III.6) jest przygotowany do załatwienia podstawowych spraw urzędowych ważnych dla młodych obywateli oraz wypełnia wybrany formularz lub wniosek (DZO) Wypełnienie wniosku o wydanie dowodu osobistego, paszportu lub innego dokumentu Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania	urząd sprawy urzędowe obsługa petenta w urzędzie mObywatel, profil zaufany, Internetowe Konto Pacjenta ePUAP	– wyjaśnia, czym zajmują się urzędy, – wskazuje trzy sprawy, które załatwia się w urzędzie, w tym jedną, która dotyczy młodego człowieka, – wskazuje jedną sprawę, którą on/ona lub jego/jej rodzice musieli kiedyś załatwić w urzędzie, – wymienia, z pomocą nauczyciela, co jest niezbędne do załatwienia podstawowych spraw w urzędzie, – wskazuje trzy sprawy urzędowe, które można załatwić przez internet, – realizuje, z pomocą dorosłego, jedną sprawę urzędową: wypełnia formularze i gromadzi wymagane dokumenty (online lub na papierze).	– wymienia, co jest niezbędne do załatwienia podstawowych spraw w urzędzie, – wyszukuje urzędy w swojej gminie / swoim powiecie, w których: uzyska dowód osobisty, prawo jazdy, paszport, odpis aktu urodzenia lub dowód rejestracyjny pojazdu, będzie mógł się zameldować/ wymeldować, – realizuje jedną wybraną sprawę urzędową: wypełnia niezbędne formularze i gromadzi wymagane dokumenty (online lub na papierze).	– omawia jedną sprawę, którą on/ona lub jego/jej rodzice musieli kiedyś załatwić w urzędzie, – wskazuje urzędy w swojej gminie / swoim powiecie, w których: uzyska dowód osobisty, prawo jazdy, paszport, odpis aktu urodzenia lub dowód rejestracyjny pojazdu, będzie mógł się zameldować/ wymeldować, – wymienia dwie zalety ePUAP, mObywatela lub IKP.	– wyjaśnia, co to jest profil zaufany i do czego służy, – wyjaśnia co to jest ePUAP, – dla dwóch wybranych spraw urzędowych (np. zameldowanie, wydanie paszportu) wskazuje adres właściwego urzędu oraz dokumentację niezbędną do przeprowadzenia procedury.	– tworzy konto na ePUAP i – jeśli to możliwe – realizuje jedną wybraną sprawę za jego pośrednictwem, – wskazuje cztery usługi urzędowe, z których można skorzystać za pośrednictwem aplikacji mObywatel, – formułuje trzy argumenty dla swoich rodziców lub dziadków za zastrzeżeniem numeru PESEL, – wskazuje trzy zalety ePUAP, mObywatela lub IKP.	praca z tekstem podręcznika praca z wynikami badań autorefleksja praca w parach rozmowa na forum klasy wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące działanie obywatelskie	portfolio obywatelskie / samoocena, ocena koleżeńska, IZ od N pytania metapoznawcze / samoocena analiza prac uczniowskich pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

ROZDZIAŁ IV. Polska państwem demokratycznym

PYTANIE WIODĄCE: Jak demokracja i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej chronią nasze prawa?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Demokracja – autorytaryzm – totalitaryzm Liczba godzin: 1									
4.1	**Uczeń:** (P) IV.1) na przykładzie Polski po 1945 r. charakteryzuje ustrój totalitarny i autorytarny oraz odróżnia je od demokracji; analizuje i ocenia polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki	system polityczny (ustrój polityczny) reżim polityczny demokracja autorytaryzm totalitaryzm reżim polityczny w Polsce po 1945 r. konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla	– wymienia elementy systemu politycznego ®, – wyjaśnia w prosty sposób, co oznacza pojęcie *reżim polityczny*, i wymienia trzy rodzaje reżimów, – w prosty sposób określa, czym jest ustrój polityczny, – identyfikuje na przykładzie Polski po 1945 r. cechy ustrojów totalitarnego i autorytarnego oraz odróżnia je od demokracji,	– wymienia elementy systemu politycznego i w prosty sposób je opisuje ®, – wyjaśnia znaczenie terminu *reżim polityczny* i wymienia trzy rodzaje reżimów, – definiuje termin *ustrój polityczny*, – na przykładzie Polski po 1945 r. wymienia cechy ustroju totalitarnego i autorytarnego oraz odróżnia je od demokracji,	– wyjaśnia znaczenie terminu *system polityczny* i opisuje poszczególne elementy takiego systemu ®, – wyjaśnia znaczenie terminu *reżim polityczny* i charakteryzuje trzy rodzaje reżimów, – definiuje termin *ustrój polityczny* i wskazuje, w jakim kontekście to pojęcie jest najczęściej stosowane, – podaje kryteria podziału systemów	– wyjaśnia znaczenie terminu *system polityczny* i charakteryzuje poszczególne elementy takiego systemu ®, – wyjaśnia znaczenie terminu *reżim polityczny* i omawia trzy rodzaje reżimów, – definiuje termin *ustrój polityczny* i wyjaśnia, jakie są relacje między systemem politycznym a ustrojem politycznym ®,	– porównuje zakresy znaczeniowe terminów *system polityczny* i *ustrój polityczny* ®, – wyjaśnia znaczenie terminu *reżim polityczny* i porównuje trzy rodzaje reżimów ®, – definiuje termin *reżimy hybrydowe*; podaje przykłady tego typu reżimów ®, – na przykładzie Polski przedstawia podstawowe elementy systemu politycznego i	wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika autorefleksja wypowiedź pisemna pytania podsumowujące	zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

		jednostki i społeczeństwa	– na przykładach z historii Polski po 1945 r. rozpoznaje i ocenia skutki autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa, – identyfikuje różnice pomiędzy życiem codziennym Polaków w okresie PRL i współcześnie.	– na przykładach z historii Polski po 1945 r. rozpoznaje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki lub społeczeństwa oraz dzieli je na polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe, – porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; poddaje ocenie wybraną różnicę.	politycznych i wymienia ich przykładowe rodzaje, – na przykładach z historii Polski po 1945 r. wymienia cechy ustrojów totalitarnego i autorytarnego oraz ocenia, czym różnią się one od systemu demokratycznego, – na przykładzie Polski po 1945 r. wyjaśnia i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz dzieli je na polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe, – porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; poddaje ocenie dwie wybrane różnice.	– podaje kryteria podziału systemów politycznych i wymienia ich rodzaje (przykłady), – na przykładach z historii Polski po 1945 r. charakteryzuje ustroje totalitarny i autorytarny oraz porównuje je z systemem demokratycznym, – na przykładzie Polski po1945 r. porównuje systemy autorytarny i totalitarny, – wyjaśnia, dlaczego Polska Ludowa (PRL) nie była państwem demokratycznym, – na przykładzie historii Polski po 1945 r. wymienia, analizuje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz je klasyfikuje na płaszczyznach politycznej, społecznej, ekonomicznej i obyczajowej,	analizuje ich rolę, – podaje kryteria podziału systemów politycznych i omawia przykładowe systemy wyróżnione na podstawie poszczególnych kryteriów, – odwołując się do przykładów z historii Polski po 1945 r., w tym do *Konstytucji PRL*, charakteryzuje ustroje totalitarny i autorytarny oraz porównuje je z systemem demokratycznym, – ocenia, czy ustrój PRL był totalitaryzmem, czy autorytaryzmem; przywołuje argumenty i kontrargumenty, – analizuje współczesne systemy niedemokratyczne i podaje przykłady działania władz świadczące o tym, że w danym państwie funkcjonuje reżim autorytarny lub		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

						– porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; przedstawia i poddaje ocenie trzy wybrane różnice.	totalitarny ®, – na przykładzie Polski po 1945 r. przedstawia, analizuje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz je porównuje, klasyfikuje i omawia na płaszczyznach politycznej, społecznej, ekonomicznej i obyczajowej, – porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; przedstawia i poddaje ocenie cztery wybrane różnice.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Przemiany ustrojowe w Polsce po 1989 r. Liczba godzin: 1									
4.2	**Uczeń:** (P) IV. 2) wskazuje kluczowe etapy i założenia procesu demokratyzacji Polski po 1989 r. oraz – wykorzystując doświadczenia świadków historii – przedstawia i ocenia polityczne, gospodarcze i społeczne konsekwencje transformacji oraz dyskutuje na ich temat	terminy: *transformacja ustrojowa*, *demokratyzacja* czynniki sprzyjające demokratyzacji proces demokratyzacji Polski po 1989 r. transformacja gospodarcza skutki przemian politycznych i gospodarczych ocena politycznych,	– zna terminy: *transformacja ustrojowa*, *demokratyzacja*, *transformacja gospodarcza*, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wymienia kluczowe etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r., – podaje jeden przykład reform gospodarczych wdrożonych w ramach planu Balcerowicza i przedstawia skutek	– na przykładzie wydarzeń z historii Polski po 1989 r. w prosty sposób wyjaśnia znaczenie terminów: *transformacja ustrojowa*, *demokratyzacja*, *transformacja gospodarcza*, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wymienia kluczowe etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r. i wskazuje ich skutki,	– na przykładzie wydarzeń z historii Polski po 1989 r. wyjaśnia znaczenie terminów: *transformacja ustrojowa*, *demokratyzacja*, *transformacja gospodarcza*, – na podstawie tekstu źródłowego (z podręcznika) wymienia przynajmniej dwa czynniki sprzyjające demokratyzacji i uzasadnia swój wybór, – omawia kluczowe etapy procesu	– na przykładzie wydarzeń z historii Polski po 1989 r. omawia przebieg i mechanizmy transformacji ustrojowej, demokratyzacji, transformacji gospodarczej, – na podstawie tekstu źródłowego (z podręcznika) wymienia i omawia przynajmniej trzy czynniki sprzyjające demokratyzacji i uzasadnia swój wybór, – charakteryzuje kluczowe etapy	– na przykładzie wydarzeń z historii Polski po 1989 r. definiuje terminy *transformacja ustrojowa* i *demokratyzacja*, porównuje ich zakresy znaczeniowe oraz kompleksowo przedstawia przejawy i skutki zjawisk określanych za pomocą tych pojęć, – wyjaśnia znaczenie terminu *transformacja gospodarcza* oraz przedstawia przebieg procesu, do którego odnosi to pojęcie, – wymienia i omawia przynajmniej cztery	metody badawcze analiza wyników badań praca z tekstem podręcznika dyskusja rozmowa na forum klasy działanie obywatelskie wypowiedź pisemna pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające /

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

		gospodarczych i społecznych konsekwencji transformacji	tej reformy, – na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] wskazuje pozytywne i negatywne opinie na temat transformacji i jej skutków, – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia (w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; wyjaśnia, jakie były przyczyny upamiętnianych wydarzeń ® [zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].	– podaje przynajmniej dwa przykłady reform gospodarczych wdrożonych w ramach planu Balcerowicza i ocenia ich skutki, – na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] omawia pozytywne i negatywne opinie na temat transformacji i jej skutków, – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia (w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; wyjaśnia, jakie były przyczyny upamiętnianych wydarzeń i przedstawia efekty swoich ustaleń w wybranej formie ® [zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].	demokratyzacji w Polsce po 1989 r. i szczegółowo przedstawia ich skutki, – podaje przynajmniej cztery przykłady reform gospodarczych wdrożonych w ramach planu Balcerowicza i szczegółowo przedstawia ich skutki, – na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] formułuje opinię na temat konsekwencji przemian ustrojowych i uzasadnia ją jednym argumentem, – zabiera głos w dyskusji na temat politycznych, gospodarczych i społecznych konsekwencji transformacji i uzasadnia swoje stanowisko (formułuje argumenty), – wyszukuje informacje na temat	procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r., – podaje przynajmniej pięć przykładów reform gospodarczych wdrożonych w ramach planu Balcerowicza i ocenia ich skutki, – zabiera głos w dyskusji na temat konsekwencji przemian ustrojowych (politycznych, gospodarczych i społecznych); formułuje opinię i uzasadnia swoje stanowisko za pomocą dwóch argumentów, – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia (w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; wyjaśnia, jakie były przyczyny upamiętnianych wydarzeń, a także ocenia i analizuje ich skutki w ramach prezentacji przygotowanej w wybranej formie ®	czynniki sprzyjające demokratyzacji i uzasadnia swój wybór, – analizuje kluczowe etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r. i przedstawia ich wpływ na system polityczny Polski, – podaje przynajmniej sześć przykładów reform gospodarczych wdrożonych w ramach planu Balcerowicza i ocenia ich skutki, – zabiera głos w dyskusji na temat konsekwencji przemian ustrojowych (politycznych, gospodarczych i społecznych); przedstawia swoje stanowisko i formułuje po dwa argumenty oraz możliwe kontrargumenty współdyskutantów, – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia (w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; wyjaśnia, jakie były przyczyny upamiętnianych wydarzeń, a także ocenia		samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					upamiętnienia w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; przedstawia przyczyny upamiętnianych wydarzeń w wybranej formie ® [zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].	[zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe] .	i analizuje ich skutki w ramach prezentacji przygotowanej w wybranej formie i przedstawionej na forum klasy ® [zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].		
	(DZO) Przeprowadzenie i udokumentowa-nie wywiadu ze świadkiem historii najnowszej (np. kombatantem) lub inną ważną postacią lokalną Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy	Przeprowadź wywiad z osobą, która żyła w okresie przemian politycznych i ekonomicznych w latach 90. XX w. Zapytaj ją m.in. o to, jak postrzegała dokonujące się zmiany, jakie są jej osobiste doświadczenia z pierwszych lat III RP oraz jak ocenia tamte wydarzenia z dzisiejszej perspektywy. Napisz krótkie podsumowanie wywiadu –	– z pomocą nauczyciela formułuje cel wywiadu i pytania, – dokonuje wyboru świadka historii, z którym przeprowadzi rozmowę, – przeprowadza wywiad, – przygotowuje prostą prezentację efektów wywiadu, – prowadzi portfolio dokumentujące jego działania.	– formułuje cel wywiadu i wybiera świadka historii, z którym przeprowadzi rozmowę – z pomocą nauczyciela formułuje pytania do wywiadu, – przeprowadza wywiad, – opracowuje odpowiedzi, które udało się uzyskać od rozmówcy, – prezentuje wywiad w wybranej formie, – prowadzi portfolio	– formułuje cel wywiadu i z pomocą nauczyciela przygotowuje założenia, z jakimi przystąpi do rozmowy, – wybiera świadka historii, z którym przeprowadzi rozmowę, i uzasadnia swój wybór, – opracowuje pytania, – przeprowadza wywiad, – dokumentuje wywiad i przygotowuje	– definiuje cel wywiadu i przygotowuje założenia, z jakimi przystąpi do rozmowy, – wybiera świadka historii, z którym będzie rozmawiać, i uzasadnia swój wybór, odwołując się do odpowiednich aspektów tematu działania, – przygotowuje się do wywiadu i opracowuje pytania, – przeprowadza wywiad, – dokumentuje wywiad w wybranej	– definiuje cele wywiadu i przygotowuje założenia, z jakimi przystąpi do rozmowy, – dokonuje wyboru świadka historii, z którym będzie rozmawiać, zgodnie ze sformułowanymi wcześniej założeniami działania, – przygotowuje się do wywiadu: opracowuje pytania, określa zasady spotkania oraz sposób utrwalenia wywiadu, ustala z rozmówcą formę autoryzacji, – przeprowadza wywiad, – dokumentuje wywiad	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja ocena koleżeńska, IZ od N, pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie/ samoocena, IZ od N

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	– skuteczności działania	uwzględnij najciekawsze i najbardziej zaskakujące informacje.		dokumentujące jego działania.	opracowanie zebranego materiału, – prezentuje wywiad w wybranej formie, – prowadzi portfolio dokumentujące jego działania w wymaganej formie.	formie; opracowuje zebrany materiał, – prezentuje wywiad i efekty swojej pracy w wybranej formie, – prowadzi portfolio, w którym zamieszcza wszystkie wytworzone, znalezione i uzyskane od rozmówcy materiały.	w wybranej formie; analizuje, weryfikuje i opracowuje zgromadzone materiały, – przeprowadza autoryzację wywiadu według ustalonej formuły, – prezentuje w wybranej formie na forum klasy wywiad i pozostałe efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio dokumentujące jego działania i właściwie archiwizuje swoją pracę, – dokonuje podsumowania i samoceny.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Demokratyczne państwo prawa Liczba godzin: 1									
4.3	**Uczeń:** (P) IV.3) korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyjaśnia podstawowe wartości i zasady demokratycznego państwa prawa oraz analizuje je i wyraża opinię o ich wpływie na codzienne życie obywateli; porównuje demokrację większościową i konstytucyjną	demokratyczne państwo prawa zasady demokratycz-nego państwa prawa w *Konstytucji RP* demokracja większościowa a demokracja konstytucyjna demokracja pośrednia i demokracja bezpośrednia formy demokracji bezpośredniej	– korzystając z *Konstytucji RP*, identyfikuje co najmniej dwie główne zasady demokratycznego państwa prawa; wyjaśnia, w jaki sposób wymienione zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – w prosty sposób wyjaśnia znaczenie terminu *demokratyczne państwo prawa* i ocenia, jaką rolę odgrywają w takim państwie sądy (podaje jeden przykład), – zna terminy *demokracja większościowa* i *demokracja konstytucyjna*, – wykorzystując źródła internetowe	– korzystając z *Konstytucji RP*, wyjaśnia w prosty sposób znaczenie co najmniej trzech zasad demokratycznego państwa prawa; – wskazuje, w jaki sposób zdefiniowane zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – wyjaśnia znaczenie terminu *demokratyczne państwo prawa* i ocenia, jaką rolę odgrywają w takim państwie sądy (podaje dwa przykłady), – definiuje terminy *demokracja większościowa* i *demokracja konstytucyjna*,	– korzystając z *Konstytucji RP*, wyjaśnia znaczenie co najmniej czterech zasad demokratycznego państwa prawa; – omawia, w jaki sposób zdefiniowane zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – definiuje termin *demokratyczne państwo prawa* i ocenia, jakie znaczenie ma działalność sądów dla prawidłowego funkcjonowania takiego państwa, – definiuje terminy *demokracja większościowa* i *demokracja konstytucyjna* oraz porównuje te pojęcia, wskazując	– korzystając z *Konstytucji RP*, wyjaśnia znaczenie co najmniej sześciu zasad demokratycznego państwa prawa; – formułuje opinię na temat tego, w jaki sposób te zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – analizuje termin *demokratyczne państwo prawa*, w tym przedstawia związki między demokracją a rządami prawa, – wyjaśnia, dlaczego w demokratycznym państwie prawa sądy i trybunały tworzą władzę niezależną od innych władz,	– na podstawie *Konstytucji RP* analizuje co najmniej siedem zasad demokratycznego państwa prawa; – formułuje opinię na temat tego, w jaki sposób te zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – analizuje termin *demokratyczne państwo prawa*, w tym przedstawia związki między demokracją a rządami prawa, – ocenia, jakie znaczenie ma niezależna od pozostałych władz działalność sądów i trybunałów dla prawidłowego funkcjonowania demokratycznego państwa prawa, – porównuje terminy demokracja	praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*) praca z tekstem podręcznika autorefleksja wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			(lub inne), wyszukuje informacje na temat wybranego referendum ogólnokrajowego, które odbyło się po 1989 r. – wskazuje sprawę, która była wówczas rozstrzygana, frekwencję i wynik głosowania; ocenia też skutek referendum.	– odwołując się do zasad ustroju Polski, odróżnia demokrację pośrednią od demokracji bezpośredniej, – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat dwóch wybranych referendów ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; wskazuje sprawy, które były wówczas rozstrzygane, frekwencję i wyniki głosowań; ocenia też skutki tych referendów.	różnice między ich zakresami znaczeniowymi, – odwołując się do zasad ustroju Polski, wskazuje przykłady funkcjonowania w praktyce demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej, – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat trzech wybranych referendów ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; wskazuje sprawy, które były wówczas rozstrzygane, frekwencję i wyniki głosowań; ocenia też skutki tych referendów.	– porównuje terminy *demokracja większościowa* i *demokracja konstytucyjna*, oceniając, który z rodzajów demokracji jest lepszy dla obywateli, i wskazując zagrożenia wynikające z funkcjonowania demokracji większościowej, – odwołując się do zasad ustroju Polski, analizuje przykłady funkcjonowania w praktyce demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej, – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat czterech referendów ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r. –wskazuje sprawy, które były wówczas rozstrzygane, frekwencję i wyniki głosowań; ocenia też skutki tych referendów.	większościowa i demokracja konstytucyjna; podaje przykłady zagrożeń, które wynikają z funkcjonowania demokracji większościowej, oraz ocenia, czy mogą one wystąpić również w demokracji konstytucyjnej, – odwołując się do ustroju Polski, ocenia funkcjonowanie w praktyce demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej – wskazuje na wady i zalety każdej z tych formuł demokratycznych, – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat czterech referendów ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r. – wskazuje sprawy, które były wówczas rozstrzygane, frekwencję i wyniki głosowań; ocenia także skutki tych referendów.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F –fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Zagrożenia dla demokracji Liczba godzin: 2									
4.4	**Uczeń:** (P) IV.4) identyfikuje i opisuje współczesne zagrożenia dla demokracji, wyjaśnia znaczenie inicjatyw, które im przeciwdziałają, oraz formułuje opinię o ich skuteczności (F) IV.1) wyjaśnia zjawisko populizmu, ocenia jego wpływ na demokrację i życie publiczne, formułuje opinię w tej sprawie i dyskutuje o niej	zagrożenia dla ustroju demokratycznego korupcja nepotyzm niski poziom aktywności obywateli dezinformacja metody przeciwdziałania zagrożeniom systemu demokratycznego populizm	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) identyfikuje dwa współczesne zagrożenia dla systemu demokratycznego i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom), – potrafi wskazać przykład działania na rzecz aktywizacji społecznej, które doprowadziło do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej; formułuje opinię	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) identyfikuje trzy współczesne zagrożenia dla systemu demokratycznego i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom), – potrafi wskazać dwa przykłady działań na rzecz aktywizacji społecznej, które doprowadziły do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej; formułuje opinię na ich temat, – omawia na przykładach, jakie znaczenie ma	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) identyfikuje i opisuje trzy współczesne zagrożenia dla systemu demokratycznego – wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom) oraz ocenia ich skuteczność, – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do demokracji od początku lat 90. XX w. do współczesności;	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) identyfikuje i opisuje cztery współczesne zagrożenia dla systemu demokratycznego i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom), a także formułuje opinię na temat ich skuteczności i ją uzasadnia, – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do demokracji od początku lat 90. do	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) wymienia i opisuje pięć współczesnych zagrożeń dla systemu demokratycznego oraz dzieli je na wewnętrzne i zewnętrzne, – wymienia i ocenia sposoby przeciw-działania zjawiskom zagrażającym demokracji, a także formułuje opinię na temat ich skuteczności i ją uzasadnia, – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do demokracji od początku lat 90. do współczesności;	analiza wyników badań wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem podręcznika autorefleksja praca z tekstem źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			na temat tego działania, – omawia na przykładzie, jakie znaczenie ma aktywność obywatelska dla prawidłowego funkcjonowania demokracji, – wymienia skutki rozpowszechniania fałszywych informacji, – potrafi wskazać jedną zasadę, której należy przestrzegać, aby ustrzec się przed wpływem fałszywych informacji (np. w internecie), oraz wie, jak i kiedy ją stosować, – rozpoznaje hasła populistyczne (np. przy lekturze materiałów z internetu) i rozumie, w jaki sposób mogą one wpływać na postawy obywateli.	aktywność obywatelska dla prawidłowego funkcjonowania demokracji, – potrafi wskazać dwie zasady, których należy przestrzegać, aby ustrzec się przed wpływem fałszywych informacji (np. w internecie), oraz wie, jak i kiedy je stosować, – rozpoznaje hasła populistyczne (np. przy lekturze materiałów z internetu) i rozumie, w jaki sposób populistyczny model uprawiania polityki może wpływać na demokrację oraz życie społeczne.	w uzasadnieniu wskazuje jedną przyczynę zmian nastrojów w społeczeństwie polskim ® – ocenia skuteczność działań na rzecz aktywizacji społecznej, które mają przyczyniać się do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej, i uzasadnia swoją opinię przez odniesienie do własnego doświadczenia lub doświadczenia innych osób ze swojego otoczenia, – wymienia metody walki z dezinformacją i wie, jak je stosować, – potrafi wskazać trzy zasady, których należy przestrzegać, aby ustrzec się przez wpłwem fałszywych informacji (np. w internecie), oraz wie, jak i kiedy je stosować, – wyjaśnia zjawisko populizmu i ocenia jego wpływ na życie	współczesności; w uzasadnieniu wskazuje dwie przyczyny zmian nastrojów w społeczeństwie polskim ®, – ocenia skuteczność działań na rzecz aktywizacji obywatelskiej, które mają przyczyniać się do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej, i podejmuje takie działania w praktyce lub przedstawia przebieg takich przedsięwzięć, – formułuje opinię na temat skutków rozpowszechniania fałszywych informacji i ją uzasadnia, – wymienia i wyjaśnia metody walki z dezinformacją, stosuje je w praktyce lub wie, jak i kiedy je stosować, – wskazuje i omawia trzy zasady, których należy przestrzegać, aby ustrzec się przed wpływem fałszywych	w uzasadnieniu wskazuje trzy przyczyny zmian nastrojów w społeczeństwie polskim i je klasyfikuje ®, – ocenia skuteczność działań na rzecz aktywizacji obywatelskiej, które mają przyczyniać się do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej, i podejmuje takie działania w praktyce lub przedstawia przebieg takich przedsięwzięć, a także dokonuje analizy ich rezultatów i wyciąga wnioski z takiej ewaluacji, – formułuje opinię na temat skutków rozpowszechniania fałszywych informacji i w uzasadnieniu odnosi się do wpływu fake newsów i manipulacji medialnych na funkcjonowanie społeczeństwa i państwa, – analizuje metody walki z dezinformacją, stosuje je w praktyce lub wie, jak i kiedy je		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					polityczne i społeczne w państwie demokratycznym, – odnosząc się do wybranego przykładu współczesnego lub historycznego formułuje opinię na temat sposobu uprawiania polityki przez populistów.	informacji (np. w internecie), oraz wie, jak i kiedy je stosować, – wyjaśnia zjawisko populizmu i ocenia jego wpływ na życie publiczne i społeczne w państwie demokratycznym; formułuje opinię w tej sprawie i podejmuje dyskusję na ten temat na forum klasy, – odwołując się do dwóch wybranych przykładów współczesnych lub historycznych, formułuje opinię na temat sposobu uprawiania polityki przez populistów i ocenia skutki ich działań.	zastosować; – ocenia, czy walka z dezinformację może zagrażać wolności słowa i niezależności mediów, – omawia i stosuje w praktyce cztery zasady, których należy przestrzegać, aby ustrzec się przed wpływem fałszywych informacji – wyjaśnia zjawisko populizmu i ocenia jego wpływ na życie publiczne i społeczne w demokratycznym państwie prawa – formułuje opinię w tej sprawie i podejmuje dyskusję na ten temat na forum klasy, przedstawiając argumenty i kontrargumenty, – odwołując się do trzech wybranych przykładów współczesnych lub historycznych, formułuje opinię o sposobie uprawiania polityki przez populistów i ocenia skutki ich działań.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Wybory demokratyczne Liczba godzin: 1									
4.5	**Uczeń:** (P) IV.5) wyjaśnia znaczenie wyborów w systemie demokratycznym; wskazuje główne zasady prawa wyborczego na przykładzie Polski i argumentuje na rzecz świadomego udziału w głosowaniu	funkcje wyborów zasady prawa wyborczego w Polsce czynne i bierne prawo wyborcze wybory większościowe i proporcjonalne świadomy udział w wyborach	– wyjaśnia cel wyborów w państwie demokratycznym, – ocenia, czy dane wybory można uznać za demokratyczne, i podaje jeden argument za taką oceną, – odnosząc się do przykładu Polski, wymienia podstawowe zasady prawa wyborczego; odróżnia czynne prawo wyborcze od prawa biernego, – ocenia skutki niskiej frekwencji w wyborach i podaje dwa argumenty na rzecz świadomego głosowania.	– formułuje opinię na temat celu wyborów w państwie demokratycznym i ją uzasadnia, – ocenia, kiedy wybory są demokratyczne, i podaje dwa argumenty, – odnosząc się do przykładu Polski, wymienia podstawowe zasady prawa wyborczego i je wyjaśnia; odróżnia czynne prawo wyborcze od prawa biernego, – ocenia skutki niskiej frekwencji w wyborach i podaje trzy argumenty na rzecz świadomego głosowania.	– ocenia, czy dane wybory są demokratyczne i uzasadnia swoje zdanie, – wyjaśnia, jakie jest znaczenie wyborów w systemie demokratycznym, i wymienia dwie przykładowe funkcje głosowania, – omawia zasady prawa wyborczego w Polsce; odróżnia czynne prawo wyborcze od biernego i wymienia progi wiekowe dla kandydatów w poszczególnych elekcjach, – wyjaśnia, co decyduje o tym, że głosowanie jest świadome, i formułuje argumenty na rzecz	– ocenia, czy dane wybory są demokratyczne, i uzasadnia swoje zdanie, – omawia trzy przykładowe funkcje wyborów w systemie demokratycznym, – omawia zasady prawa wyborczego w Polsce – porównuje czynne i bierne prawo wyborcze oraz wymienia progi wiekowe dla kandydatów w poszczególnych elekcjach, – rozważa możliwość obniżenia progu wiekowego dla czynnego prawa wyborczego w Polsce; formułuje	– ocenia, czy dane wybory są demokratyczne, i uzasadnia swoje zdanie, – omawia cztery przykładowe funkcje wyborów w systemie demokratycznym, – analizuje zasady prawa wyborczego w Polsce, w tym te dotyczące czynnego i biernego prawa wyborczego, – wymienia progi wiekowe dla kandydatów w poszczególnych wyborach i ocenia możliwość ich obniżenia, – rozważa możliwość obniżenia progu wiekowego dla czynnego prawa wyborczego w Polsce;	wyszukiwanie informacji w internecie praca w grupach projekt edukacyjny praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska, rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					świadomego głosowania w wyborach.	opinię w tej sprawie i ją uzasadnia za pomocą dwóch argumentów, – na przykładzie Polski ocenia system większościowy i proporcjonalny; w uzasadnieniu odnosi się do zalet i wad każdego z tych systemów ®, – omawia argumenty na rzecz świadomego głosowania w wyborach i wskazuje działania, które może podjąć, aby zachęcić innych do udziału w wyborach, – zbiera informacje (np. z internetu) dotyczące ostatnich wyborów i przeprowadza analizę ich wyników.	formułuje opinię w tej sprawie i ją uzasadnia trzema argumentami, a także odnosi się do kontrargumentów w dyskusji, – na przykładzie Polski ocenia system większościowy i proporcjonalny; w uzasadnieniu odnosi się do zalet i wad każdego z tych systemów ®, – analizuje argumenty na rzecz świadomego głosowania w wyborach i ocenia skuteczność działań, które może podjąć, aby zachęcić innych zarówno do głosowania, jak i kandydowania w wyborach, – zbiera informacje (np. z internetu) dotyczące ostatnich wyborów i je analizuje, formułuje opinię na temat frekwencji i uzasadnia swoje zdanie.		
	(PR) **Projekt badawczy** Kryteria oceny projektu: – adekwatności	**Temat:** Frekwencja wyborcza w Polsce po 1989 r. – przyczyny absencji oraz	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu definiuje problem i stawia pytania badawcze, – planuje	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu definiuje problem i stawia pytania badawcze, – planuje działania,	– w prosty sposób definiuje problem i stawia pytania badawcze, – planuje działania, w tym współtworzy	– definiuje problem i stawia pytania badawcze, – planuje działania (przy udziale metody SMART),	– definiuje problem, – stawia pytania badawcze, – planuje działania – (przy udziale metody	projekt badawczy	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania – współpracy w zespole – indywidualnego wkładu każdej osoby	zmiany poziomu udziału obywateli w wyborach	działania, – przeprowadza część działań.	w tym współtworzy harmonogram, – przeprowadza działania, – realizuje cel badawczy, – dokonuje ewaluacji.	harmonogram i współdecyduje o podziale zadań, – realizuje cel badawczy i przeprowadza zdecydowaną większość działań samodzielnie, – dokonuje ewaluacji, – przeprowadza cztery etapy projektu badawczego.	dokonuje podziału zadań, współtworzy harmonogram, uczestniczy w działaniach promocyjnych, – realizuje cel badawczy i przeprowadza działania, – podsumowuje projekt i dokonuje ewaluacji, – przeprowada cztery etapy projektu badawczego, –prezentuje efekty swojej pracy.	SMART), dokonuje podziału zadań, tworzy harmonogram, organizuje działania promocyjne, – pozyskuje partnerów, – realizuje cel badawczy i przeprowadza zaplanowane przez siebie działania, – podsumowuje projekt i dokonuje ewaluacji, – w pełni realizuje cztery etapy projektu badawczego, – prezentuje efekty pracy swojej i zespołu na forum klasy.		koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

ROZDZIAŁ V. Prawo i prawa człowieka

PYTANIE WIODĄCE: Jak demokracja i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej chronią nasze prawa?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia/ Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Prawo i jego znaczenie Liczba godzin: 1									
5.1	**Uczeń:** (P) IV.6) opisuje cechy dobrego prawa i na przykładzie wybranych problemów prawnych wyjaśnia znaczenie najważniejszych dla młodzieży i młodych dorosłych instytucji prawa cywilnego i rodzinnego oraz odnajduje informacje o nieodpłatnej pomocy prawnej	prawo rodzaje prawa cechy dobrego prawa główne instytucje prawa cywilnego i rodzinnego nieodpłatna pomoc prawna	– wyjaśnia na dwóch przykładach znaczenie prawa w życiu społecznym i odnosi się do doświadczeń młodzieży dotyczących działania przepisów w praktyce, – wyjaśnia znaczenie terminu *prawo* –wymienia dwa przykłady klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – identyfikuje trzy cechy dobrego	– wyjaśnia w prosty sposób znaczenie prawa w życiu społecznym i odnosi się do doświadczeń młodzieży dotyczących działania przepisów w praktyce, – wyjaśnia znaczenie terminu *prawo* – wymienia trzy przykłady klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i w prosty sposób opisuje cztery cechy dobrego prawa,	– wyjaśnia znaczenie prawa w życiu społecznym i jego wpływ na sytuację młodzieży, – wyjaśnia termin *prawo* – omawia trzy przykłady klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i opisuje pięć cech dobrego prawa, a także wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli,	– omawia znaczenie prawa w życiu społecznym i jego wpływ na sytuację młodzieży i młodych dorosłych, – omawia termin *prawo* i przedstawia cztery przykłady klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i opisuje sześć cech dobrego prawa, a także wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli,	– analizuje znaczenie prawa w życiu społecznym i ocenia jego wpływ na sytuację młodzieży i młodych dorosłych, – omawia termin *prawo* i wymienia oraz opisuje pięć przykładów klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i analizuje siedem cech dobrego prawa; wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla	praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem źródłowym [k.r.o; k.c.] wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			prawa i wyjaśnia w prosty sposób, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywatela i urzędnika ®, – odnosząc się do przykładów z życia społecznego, wyjaśnia znaczenie pojęć (instytucji prawa): *osoba fizyczna*, *zdolność prawna*, *zdolność do czynności prawnych*, *małżeństwo*, *władza rodzicielska*, – wymienia po jednym przykładzie działań, które może i których nie może podjąć młody człowiek (osoba fizyczna) przed ukończeniem osiemnastego roku życia, a także potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym	a także wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywatela i urzędnika ®, – wyjaśnia w prosty sposób znaczenie pojęć (instytucji prawa): *osoba fizyczna*, *osoba prawna*, *zdolność prawna*, *zdolność do czynności prawnych*, *sprzedaż*, *władza rodzicielska*, *małżeństwo*, – wymienia po dwa przykłady działań, które może i których nie może podjąć młody człowiek (osoba fizyczna) przed ukończeniem osiemnastego roku życia, a także potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska,	– na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywateli, urzędnika i przedsiębiorcy ®, – wyjaśnia znaczenie pojęć (instytucji prawa): *osoba fizyczna*, *osoba prawna*, *zdolność prawna*, *zdolność do czynności prawnych*, *sprzedaż*, *własność*, *władza rodzicielska*, *małżeństwo* – i właściwie używa ich w swoich wypowiedziach, – rozróżnia rodzaje zdolności prawnej, – wymienia po dwa przykłady działań, które może i których nie może podjąć osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia oraz między 13 a 18 rokiem życia, a także potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym	– na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywatela, urzędnika i przedsiębiorcy; formułuje opinię na temat tego, która z wad prawa jest najgroźniejsza, i uzasadnia swoje zdanie ®, – wyjaśnia znaczenie pojęć (instytucji prawa): *osoba fizyczna*, *osoba prawna*, *zdolność prawna*, *zdolność do czynności prawnych*, *sprzedaż*, *własność*, *władza rodzicielska*, *małżeństwo*, *alimenty* – i właściwie używa ich w swoich wypowiedziach, – rozróżnia rodzaje zdolności prawnej i każdy z nich omawia, – wymienia po trzy przykłady działań, które może i których nie może podjąć	obywateli, – analizuje, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywatela, urzędnika i przedsiębiorcy; formułuje opinię na temat tego, która z wad prawa jest najgroźniejsza, i uzasadnia swoje zdanie przynajmniej dwoma argumentami ®, – wyjaśnia znaczenie pojęć (instytucji prawa): *osoba fizyczna*, *osoba prawna*, *zdolność prawna*, *zdolność do czynności prawnych*, *ubezwłasnowolnienie*, *sprzedaż*, *własność*, *władza rodzicielska*, *małżeństwo*, *alimenty* – i właściwie używa ich w swoich wypowiedziach, – rozróżnia i omawia rodzaje zdolności prawnej i ubezwłasnowol-nienia, – wymienia		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			polega władza rodzicielska, wymienia po dwa prawa i obowiązki, dziecka w rodzinie i potrafi zastosować swoją wiedzę w praktyce, – wymienia po dwa przykłady regulacji z zakresu prawa cywilnego i prawa rodzinnego, – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; wymienia warunki zawarcia małżeństwa i potrzebne do tego dokumenty, – wyszukuje informacje (np. w internecie), gdzie można uzyskać nieodpłatną pomoc prawną i skorzystać z nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jego/jej gminie lub powiecie.	wymienia po dwa prawa i obowiązki, dziecka w rodzinie i potrafi zastosować swoją wiedzę w praktyce, – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; wymienia warunki zawarcia małżeństwa i potrzebne do tego dokumenty, – wyszukuje informację (np. w internecie) na temat nieopłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jego/jej gminie i powiecie; w prosty sposób omawia procedurę uzyskania pomocy prawnej.	polega władza rodzicielska i komu ona przysługuje; wymienia i omawia prawa oraz obowiązki dziecka w tym zakresie; potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; omawia warunki zawarcia małżeństwa i wymienia potrzebne do tego dokumenty, – wyszukuje informację (np. w internecie) na temat nieopłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jego/jej gminie i powiecie; omawia procedurę uzyskania pomocy prawnej i potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce.	osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia i między 13 a 18 rokiem życia, a także potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska i komu ona przysługuje; wymienia i omawia prawa i obowiązki dziecka w rodzinie – rozpoznaje dotyczące ich zapisy w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym [k.r.o.] i potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; omawia warunki zawarcia małżeństwa i wymienia potrzebne do tego dokumenty; potrafi posługiwać się odpowiednimi przepisami prawa w tym zakresie i wyszukuje informacje na ten temat we właściwych źródłach,	i omawia po trzy przykłady działań, które może i których nie może podjąć osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia i między 13 a 18 rokiem życia; potrafi zastosować odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego podczas rozważania przykładów i stosuje swoją wiedzę z tego zakresu praktyce, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska i komu ona przysługuje; na podstawie tekstów źródłowych z podręcznika formułuje opinię na temat odpowiedzialności rodzicielskiej, popierając swoje zdanie trafnymi argumentami i odpowiadając na kontrargumenty w dyskusji ®, – omawia prawa i obowiązki dziecka w rodzinie – rozpoznaje i analizuje odpowiednie przepisy w Kodeksie rodzinnym		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

						– wyszukuje i omawia informacje (np. w internecie) na temat nieopłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jego/jej gminie i powiecie; analizuje procedurę uzyskania pomocy prawnej i potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce.	i opiekuńczym [k.r.o.] i potrafi zastosować swoją wiedzę w praktyce, – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; odróżnia prawo państwowe od prawa kanonicznego (kościelnego) ®; omawia warunki zawarcia małżeństwa i wymienia niezbędne do tego dokumenty; rozważając przykłady z tego zakresu, posługuje się odpowiednimi przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego [k.r.o.], wyszukuje informacje i analizuje kazusy; ocenia sytuację prawną osób między 16 a 18 rokiem życia w kontekście możliwości zawarcia małżeństwa cywilnego, – wyszukuje (np. w internecie) i analizuje informacje, w tym akty prawne, dotyczące		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

							nieopłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jego/jej gminie, powiecie i województwie; analizuje procedurę uzyskania pomocy prawnej i potrafi zastosować swoją wiedzę w praktyce.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Prawa człowieka Liczba godzin: 1									
5.2	**Uczeń:** (P) IV.7) identyfikuje podstawowe prawa człowieka i obywatela, wyjaśnia ich znaczenie w relacji obywatel–państwo; analizuje informacje i formułuje opinię w wybranej kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka	podstawowe prawa człowieka cechy praw człowieka generacje praw człowieka	– w prosty sposób wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – identyfikuje co najmniej dwie cechy praw człowieka, – wymienia generacje praw człowieka i podaje po trzy przykłady praw należących do każdej z nich, – w tekście *Konstytucji RP* identyfikuje dwa przykłady praw i wolności człowieka oraz przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika)	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – wymienia co najmniej trzy cechy praw człowieka, – wymienia generacje praw człowieka i podaje po cztery przykłady praw należących do każdej z nich, – w tekście *Konstytucji RP* identyfikuje trzy przykłady praw i wolności człowieka, po czym przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) wyjaśnia, w jaki	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – wymienia cztery cechy praw człowieka i szczegółowo omawia przynajmniej dwie z nich, – wymienia generacje praw człowieka, w tym dzieli prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz prawa drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne; podaje przykłady praw z każdej wymienionej kategorii i generacji, – w tekście *Konstytucji RP*	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne; uzasadnia swoją opinię za pomocą przynajmniej jednego argumentu, – wymienia cztery cechy praw człowieka, w tym szczegółowo omawia przynajmniej trzy z nich, – wymienia i analizuje generacje praw człowieka, w tym dzieli prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz prawa drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne; podaje przykłady praw z każdej wymienionej	– analizuje, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne; uzasadnia swoją opinię za pomocą przynajmniej dwóch argumentów, – wymienia i szczegółowo omawia cztery cechy praw człowieka, – wymienia i analizuje generacje praw człowieka, w tym dzieli prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz prawa drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne; podaje przykłady praw z każdej wymienionej kategorii i generacji, – w tekścioe	praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*) praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i w prosty sposób uzasadnia swoje zdanie.	sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel–państwo; w uzasadnieniu podaje co najmniej jeden przykład znany z mediów lub z własnego otoczenia społecznego, – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie.	identyfikuje cztery przykłady praw i wolności człowieka, a także przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) wyjaśnia, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel–państwo; w uzasadnieniu podaje co najmniej jeden przykład znany z mediów lub z własnego otoczenia społecznego, – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje kontrowersyjną sprawę dotyczącą praw człowieka, po czym formułuje na jej temat opinię i uzasadnia swoje zdanie za pomocą przynajmniej jednego argumentu.	kategorii i generacji, – w tekście *Konstytucji RP* identyfikuje sześć przykładów praw i wolności człowieka, po czym przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) ocenia, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel–państwo, i uzasadnia swoje zdanie za pomocą co najmniej dwóch argumentów, – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje kontrowersyjną sprawę dotyczącą praw człowieka, po czym formułuje na jej temat opinię i uzasadnia swoje zdanie za pomocą przynajmniej dwóch argumentów.	*Konstytucji RP* identyfikuje osiem przykładów praw i wolności człowieka, po czym przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji; – odróżnia prawa człowieka od wolności, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) ocenia, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel–państwo i uzasadnia swoje zdanie za pomocą co najmniej trzech argumentów, – na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje kontrowersyjną sprawę dotyczącą praw człowieka, po czym formułuje na jej temat opinię i uzasadnia swoje zdanie za pomocą przynajmniej trzech argumentów.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Ochrona praw człowieka **Liczba godzin: 1**									
5.3	**Uczeń:** (P) IV.8) rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela, potrafi zgłosić ich naruszenie oraz wykorzystać inne sposoby ochrony tych praw, w tym przez kontakt z organami państwowymi i międzynarodowymi powołanymi w tym celu	przyczyny łamania praw i wolności człowieka formy łamania praw i wolności człowieka instytucje stojące na straży praw i wolności człowieka procedury zgłaszania naruszeń praw i wolności człowieka mechanizmy ochrony praw i wolności człowieka	– wymienia trzy przyczyny łamania praw i wolności człowieka oraz omawia jedną z nich, – rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela, w tym przy każdym z nich wskazuje formę naruszenia, – wymienia trzy środki ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich i wymienia przynajmniej jedną	– wymienia cztery przyczyny łamania praw i wolności człowieka oraz omawia dwie z nich, – rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela, w tym przy każdym z nich wskazuje formę naruszenia i wyjaśnia, dlaczego do niego doszło, – wymienia cztery środki ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich i wymienia	– wymienia cztery przyczyny łamania praw i wolności człowieka oraz dzieli je na kategorie (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), – omawia co najmniej trzy przypadki łamania praw człowieka i obywatela, w tym każdorazowo wskazuje formę i przyczyny naruszenia oraz ocenia, dlaczego do niego doszło, – wymienia i omawia cztery środki ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje	– wymienia sześć przyczyn łamania praw i wolności człowieka oraz dzieli je na kategorie (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), –analizuje co najmniej cztery przypadki łamania praw człowieka i obywatela; w tym każdorazowo wskazuje formę i przyczyny naruszenia oraz ocenia, dlaczego do niego doszło, – wymienia i omawia pięć środków ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe,	– formułuje opinie na temat przyczyn konkretnych przypadków łamania praw i wolności człowieka oraz uzasadnia swoje zdanie, – wymienia i analizuje osiem przyczyn łamania praw i wolności człowieka oraz dzieli je na kategorie (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), – analizuje co najmniej cztery współczesne przypadki łamania praw człowieka i obywatela w państwach niedemokratycznych i demokratycznych, w tym przedstawia przyczyny i formy	wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika studium przypadku autorefleksja pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			sprawę, którą RPO się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego wskazuje konieczne elementy wniosku do Rzecznika Praw Obywatelskich i wie, jak może złożyć taki wniosek, – wyjaśnia w prosty sposób, na czym polega prawo do zaskarżenia, i wie, jak może złożyć odwołanie, – wskazuje funkcje Rzecznika Praw Dziecka i wie, w jaki sposób można się do niego zwrócić z wnioskiem o interwencję, – wymienia okoliczności, w których obywatel polski może złożyć skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, i wyszukuje w internecie informacje na ten temat.	przynajmniej dwie sprawy, którymi RPO się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego, z pomocą nauczyciela, sporządza wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich w wybranej sprawie i wie, jak może złożyć gotowe pismo, – wyjaśnia, na czym polega prawo do zaskarżenia, i wie, jak może złożyć odwołanie, – wymienia funkcje Rzecznika Praw Dziecka i wie, w jaki sposób można się do niego zwrócić z wnioskiem o interwencję, a także wyszukuje dwa przykłady podejmowanych przez RPD działań; – wymienia okoliczności, w których obywatel polski może złożyć skargę do Europejskiego Trybunału Praw	informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wymienia co najmniej trzy sprawy, którymi RPO się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego dotyczącego wybranej sprawy sporządza poprawnie wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich i wie, jak może złożyć gotowe pismo, – wyjaśnia, na czym polega prawo do zaskarżenia, i wie, jak może złożyć odwołanie, a także określa specyfikę wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, – wymienia funkcje Rzecznika Praw Dziecka; wie, w jaki sposób można się do niego zwrócić z wnioskiem o interwencję; omawia dwa przykłady problemów, którymi zajmuje się RPD,	– wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wymienia i omawia co najmniej trzy sprawy, którymi RPO się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego dotyczącego wybranej sprawy sporządza poprawnie (pod względem formalnym i merytorycznym) wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich i wie, jak może złożyć gotowe pismo, – wyjaśnia, na czym polega prawo do zaskarżenia, i omawia procedurę złożenia odwołania, a także porównuje odwołanie i wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, – wymienia funkcje Rzecznika Praw Dziecka i wie, w jaki sposób można się do niego zwrócić	tych naruszeń, – wymienia i omawia sześć środków ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich, a także omawia co najmniej cztery sprawy, którymi RPO się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego dotyczącego wybranej sprawy sporządza poprawnie (pod względem formalnym i merytorycznym) wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich, a także zna procedurę złożenia wniosku i ocenia skuteczność tego instrumentu ochrony praw jednostki, – wyjaśnia, na czym		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

				Człowieka i wyszukuje w internecie informacje na ten temat.	– przedstawia instrument ochrony wolności i praw, którym jest skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, i wyjaśnia, kiedy i jak obywatel polski może złożyć taką skargę, – wyszukuje w internecie informacje na temat skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, która została uznana za zasadną, i przygotowuje krótką informację na jej temat.	z wnioskiem o interwencję oraz jakie działania może on podjąć; omawia dwa przykłady problemów, którymi zajmuje się RPD, – przedstawia instrument ochrony wolności i praw, którym jest skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wyjaśnia, kiedy i jak obywatel polski może złożyć taką skargę, – wyszukuje w internecie informacje na temat wybranej skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, która została uznana za zasadną, i dokonuje analizy tej sprawy.	polega prawo do zaskarżenia, i omawia procedurę złożenia odwołania, a także porównuje odwołanie i wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy; na podstawie materiału źródłowego (wzoru pisma) wskazuje niezbędne elementy odwołania, – analizuje funkcje i możliwości działania Rzecznika Praw Dziecka, w tym jego uprawnienia oraz przykłady rozwiązywanych przez RPD problemów. – analizuje instrument ochrony praw i wolności, jakim jest skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w tym ocenia skuteczność tego środka; wymienia oraz omawia okoliczności, w których obywatel Polski może złożyć tego typu skargę, – wyszukuje		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

							w internecie informacje na temat co najmniej dwóch skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które zostały uznane za zasadne, i przygotowuje analizę wybranych spraw, – na podstawie materiału źródłowego (wzór pisma) sporządza skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w wybranej sprawie i ocenia skuteczność tego środka ochrony praw i wolności ®.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Ochrona danych osobowych i dóbr osobistych (fakultatywny) **Liczba godzin: 1**									
5.4	**Uczeń:** (F) IV.5) wskazuje podstawowe sposoby ochrony własnych danych osobowych oraz wyjaśnia formy naruszania dóbr osobistych, szczególnie w Internecie; potrafi zgłosić naruszenie dóbr osobistych	dane osobowe dane wrażliwe oszustwa internetowe dobra osobiste RODO naruszenia danych osobowych i dóbr osobistych	– wyjaśnia znaczenie terminów: *dane osobowe* i *dane wrażliwe*, a także wymienia po dwa przykłady danych każdego rodzaju, – wskazuje informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, w których podał/podała dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane, – wie, co to jest RODO, i wymienia po dwie zasady bezpieczeństwa przechowywania danych i udostępniania	– wyjaśnia znaczenie terminów: *dane osobowe* i *dane wrażliwe*, a także wymienia po trzy przykłady danych każdego rodzaju, – wskazuje informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, w których podał/podała dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane i wymienia sposoby zminimalizowania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO, i wymienia po trzy zasady bezpieczeństwa	– wyjaśnia znaczenie terminów: *dane osobowe* i *dane wrażliwe*, a także wymienia po cztery przykłady danych każdego rodzaju, – wyjaśnia, jakie informacje pozwoliłby go/ją zidentyfikować, – wskazuje informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, w których podał/podała dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane oraz wymienia i stosuje w praktyce sposoby	– definiuje terminy: *dane osobowe* i *dane wrażliwe*, a także wymienia po pięć przykładów danych każdego rodzaju, – wyjaśnia, jakie informacje pozwoliłby go/ją zidentyfikować, – wymienia informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i analizuje, przypadki, w których podał/podała dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane oraz wymienia i stosuje w praktyce sposoby minimalizowania	– wyjaśnia, czym są dane osobowe i dane wrażliwe i jakie mają znaczenie dla jednostki, oraz podaje po sześć przykładów danych każdego rodzaju, – wyjaśnia, jakie informacje pozwoliłby go/ją zidentyfikować, – wymienia informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i analizuje, przypadki, w których podał/podała dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane oraz wymienia i stosuje w praktyce	wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika studium przypadku autorefleksja wypowiedź argumentacyjna pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			danych (np. w internecie) – wskazane reguły stosuje w praktyce, – wymienia dwa najczęstsze oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – wymienia trzy przykłady dóbr osobistych i identyfikuje przypadki ich naruszenia, – wymienia dwa sposoby postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, – z pomocą nauczyciela przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku.	przechowywania danych i udostępniania danych (np. w internecie) – wskazane reguły stosuje w praktyce, – wymienia trzy najczęstsze oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – definiuje termin *dobra osobiste*, wymienia cztery przykłady takich dóbr oraz identyfikuje przypadki ich naruszenia, – wymienia trzy sposoby postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, – przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku i wie, co zrobić z przygotowanym pismem. .	zminimalizowania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO, i wymienia po cztery zasady bezpieczeństwa przechowywania danych i udostępniania danych (np. w internecie) – wskazane reguły stosuje w praktyce, – omawia trzy najczęstsze oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – definiuje termin *dobra osobiste*, wymienia pięć przykładów takich dóbr i wyjaśnia, na czym polegają przypadki ich naruszeń, – omawia trzy sposoby postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych; – przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr	tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO, i wymienia po pięć zasad bezpieczeństwa przechowywania danych i udostępniania danych (np. w internecie) – wskazane reguły stosuje w praktyce, – omawia cztery najczęstsze oszustwa internetowe związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – wyjaśnia, czym są dobra osobiste, wymienia sześć przykładów takich dóbr i wyjaśnia, na czym polegają przypadki ich naruszeń; – przedstawia cztery sposoby postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, i ocenia skuteczność każdego z nich; – przygotowuje zgłoszenie dotyczące	sposoby minimalizowania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO, a także przedstawia i omawia po pięć zasad bezpieczeństwa przechowywania danych i udostępniania danych, (np. w internecie) – wskazane reguły stosuje w praktyce, – analizuje mechanizm czterech najczęstszych oszustw internetowych związanych z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed bronić przed tymi zagrożeniami – dzieli się wiedzą na ten temat z innymi uczniami, np. na forum klasy, – wyjaśnia, czym są dobra osobiste, podaje osiem przykładów takich dóbr i wyjaśnia, na czym polegają przypadki ich naruszeń,		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					osobistych w wybranym przypadku i wie, co zrobić z przygotowanym pismem.	naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku i wie, co zrobić z przygotowanym pismem.	– przedstawia cztery sposoby postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, i ocenia skuteczność każdego z nich; – przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku i wie, co zrobić z przygotowanym pismem.		

Numer lekcji	**Wymagania szczegółowe z podstawy programowej** P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	**Zagadnienia Treści**	**WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY**					**Proponowane metody i formy pracy**	**Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania**
			konieczne (dopuszczający) **UCZEŃ/ UCZENNICA:**	**podstawowe (dostateczny)** **UCZEŃ/ UCZENNICA:**	**rozszerzające (dobry)** **UCZEŃ/ UCZENNICA:**	**dopełniające (bardzo dobry)** **UCZEŃ/ UCZENNICA:**	**wykraczające (celujący)** **UCZEŃ/ UCZENNICA:**		
TEMAT LEKCJI: Formy zatrudnienia **Liczba godzin: 2**									
5.5	**Uczeń:** (P) IV.9) rozróżnia pracę wykonywaną na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę),	stosunek pracy (umowa o pracę) umowa o dzieło i umowa zlecenia (umowy cywilnoprawne)	– identyfikuje różne formy zatrudnienia i odróżnia zatrudnienie na umowę o pracę od innych form, – wymienia cele i po dwie cechy	– wymienia różne formy zatrudnienia i odróżnia zatrudnienie na umowę o pracę od innych form, – wymienia cele i po trzy cechy	– wymienia różne formy zatrudnienia i porównuje umowę o pracę z umową o dzieło i umową zlecenia, – wymienia cele i omawia po trzy	– wyjaśnia, po co nam praca, i omawia różne formy zatrudnienia, w tym porównuje umowę o pracę z umową o dzieło, umową zlecenia i umową dotyczącą	– wyjaśnia, po co nam praca, i omawia różne formy zatrudnienia, w tym porównuje umowę o pracę z umową o dzieło, umową zlecenia i umową dotyczącą	praca z tekstem podręcznika praca z tekstem źródłowym (k.p.) praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*)	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	pracę wykonywaną na podstawie innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług (umowy cywilnoprawne), wolontariat, staż i praktyki, a także identyfikuje prawa i obowiązki osoby związanej takimi umowami oraz sposoby ochrony tych praw, w tym za pośrednictwem związków zawodowych	umowa o wolontariat staże i praktyki prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy sposoby ochrony praw pracowniczych związki zawodowe	charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i co najmniej cztery ich najważniejsze elementy, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub Kodeksu pracy) odróżnia prawa od obowiązków pracownika oraz identyfikuje po dwa przykłady tych praw i obowiązków, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) identyfikuje po jednym przykładzie praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu	charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i co najmniej pięć ich najważniejszych elementów, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub Kodeksu pracy) odróżnia prawa od obowiązków pracownika oraz identyfikuje po trzy przykłady tych praw i obowiązków, – wymienia swoje prawa dotyczące rozwiązania umowy o pracę, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika, aktów prawnych czy przykładowych umów) identyfikuje po dwa przykłady praw i obowiązków osób związanych umową	cechy charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, a także podaje przykłady umów każdego rodzaju, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i omawia sześć ich najważniejszych elementów, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub Kodeksu pracy) odróżnia prawa od obowiązków pracownika oraz omawia po cztery przykłady tych praw i obowiązków, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika, aktów prawnych, przykładowych umów) wymienia po trzy przykłady praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami	wolontariatu, – omawia cele i wskazuje po trzy cechy charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, a także podaje przykłady umów każdego rodzaju, – omawia rodzaje umów o pracę i analizuje sześć ich najważniejszych elementów takich porozumień, – odnosząc się do opisu przypadku, wypełnia poprawnie formularz jednej z omawianych na zajęciach umów, np. umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub Kodeksu pracy) odróżnia prawa od obowiązków pracownika oraz omawia po pięć przykładów tych praw i obowiązków, – na podstawie	wolontariatu, stażu lub praktyki, – analizuje cele i wskazuje po trzy cechy charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, a także podaje przykłady umów każdego rodzaju, – porównuje rodzaje umów o pracę i analizuje sześć najważniejszych elementów takich porozumień, – odnosząc się do opisu przypadku, wypełnia poprawnie formularz dwóch z omawianych na zajęciach umów, np. umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub Kodeksu pracy) odróżnia prawa od obowiązków pracownika oraz omawia po sześć przykładów tych praw i obowiązków,	studium przypadku wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			i praktyki, – rozumie pojęcie mobbingu i na podstawie Kodeksu pracy podaje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy ®, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub Kodeksu pracy) wskazuje po trzy przykłady praw i obowiązków pracodawcy ®, – wyszukuje informacje (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące co najmniej dwóch sposobów rozwiązania umowy o pracę ®, a także wskazuje prawa pracownika dotyczące okresów wypowiedzenia, – wymienia co najmniej dwa sposoby obrony praw pracowniczych oraz identyfikuje rolę związków	zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia znaczenie pojęcia *mobbing* i na podstawie Kodeksu pracy podaje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy ®, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub Kodeksu pracy) wskazuje po cztery przykłady praw i obowiązków pracodawcy ®, – wymienia co najmniej trzy sposoby rozwiązania umowy o pracę ® i wyszukuje informacje (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące praw pracownika w zakresie wypowiedzenia, – wymienia co	cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia znaczenie pojęcia *mobbing* i na podstawie Kodeksu podaje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie ®, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub Kodeksu pracy) krótko omawia po pięć przykładów praw i obowiązków pracodawcy, – wymienia co najmniej cztery sposoby rozwiązania umowy o pracę ® i wyszukuje informacje (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące praw pracownika w zakresie	materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) omawia po trzy przykłady praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia znaczenie pojęcia *mobbing* i na podstawie Kodeksu pracy omawia uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie ®, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub Kodeksu pracy) omawia po sześć przykładów ® praw i obowiązków	– na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) analizuje po trzy przykłady praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia znaczenie pojęcia *mobbing* i na podstawie Kodeksu pracy analizuje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie ®, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub Kodeksu pracy) analizuje po sześć przykładów		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			zawodowych w tym zakresie, – wyjaśnia, czym są staż i praktyka i jaka jest ich rola w procesie nabywania umiejętności zawodowych.	najmniej trzy sposoby obrony praw pracowniczych oraz omawia rolę związków zawodowych w tym zakresie, – wyjaśnia, czym są staż i praktyka i jaka jest ich rola w procesie nabywania umiejętności zawodowych, oraz wymienia po jednej korzyści wynikającej z tych form.	wypowiedzenia, – omawia co najmniej trzy sposoby obrony praw pracowniczych, w tym rolę związków zawodowych w tym zakresie, – odróżnia staż od praktyki i przedstawia ich rolę w procesie nabywania umiejętności zawodowych oraz wymienia po trzy warunki odbywania stażu i praktyki oraz po dwie korzyści wynikające z tych form.	pracodawcy, – wymienia pięć sposobów rozwiązania umowy o pracę i na podstawie materiałów źródłowych (np. w podręczniku lub internecie) analizuje informacje dotyczące praw pracownika w zakresie wypowiedzenia, – omawia co najmniej trzy sposoby obrony praw pracowniczych, w tym rolę związków zawodowych w tym zakresie, – odróżnia staż od praktyki i przedstawia ich rolę w procesie nabywania umiejętności zawodowych oraz wymienia po cztery warunki odbywania stażu i praktyki oraz po trzy korzyści wynikające z tych form.	obowiązków i praw pracodawcy, – omawia pięć sposobów rozwiązania umowy o pracę ® i na podstawie materiałów źródłowych (np. w podręczniku lub internecie) analizuje informacje dotyczące praw pracownika w zakresie wypowiedzenia, – analizuje co najmniej cztery sposoby obrony przed łamaniem praw pracowniczych, w tym rolę i zadania związków zawodowych w tym zakresie, – porównuje staż i praktyki, w tym ich znaczenie w procesie nabywania umiejętności zawodowych, oraz wymienia po pięć warunków odbywania stażu i praktyki oraz po trzy korzyści wynikające z tych form.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

ROZDZIAŁ VI. Organy władzy w RP
PYTANIE WIODĄCE: Jak działa państwo?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Sejm i Senat Liczba godzin: 1									
6.1	**Uczeń:** (P) V.2) opisuje najważniejsze kompetencje i strukturę władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej; analizuje porządek dzienny wybranego posiedzenia Sejmu i Senatu; wyszukuje informacje o wybranym parlamentarzyście ze swojego okręgu i jego aktywności politycznej	struktura władzy ustawodawczej kompetencje (funkcje) Sejmu i Senatu rola Senatu organy Sejmu i Senatu Zgromadzenie Narodowe prace Sejmu informacja publiczna komisje stałe, nadzwyczajne i śledcze	– rozumie strukturę władzy ustawodawczej w Polsce i wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, – w *Konstytucji RP* wyszukuje po trzy przykłady kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), – rozumie, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz	– wymienia organy, które tworzą w Polsce władzę ustawodawczą, i wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, – w *Konstytucji RP* wyszukuje po cztery przykłady kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), – rozumie, na czym polega prawo obywateli do informacji	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i opisuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce, – w *Konstytucji RP* wyszukuje po cztery przykłady kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), a także omawia po dwa wybrane uprawnienia, – na dwóch	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i analizuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce, a także wskazuje argumenty za funkcjonowaniem wyższej izby parlamentu, – w *Konstytucji RP* wyszukuje po pięć przykładów kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), a także omawia po trzy	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i analizuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce, a także wskazuje argumenty za funkcjonowaniem wyższej izby parlamentu i przeciwniemu, – w *Konstytucji RP* wyszukuje po sześć przykładów kompetencji Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), a także	praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*) praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

		działalność posłów	wymienia jeden przykład wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat bieżącej działalności Sejmu i aktywności politycznej wybranego posła – podaje po jednym przykładzie działalności sejmowej i aktywności poselskiej.	publicznej, oraz wymienia dwa przykłady wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej – potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat bieżącej działalności Sejmu i aktywności politycznej (pracy) wybranego posła – podaje po dwa przykłady działalności sejmowej i aktywności poselskiej.	przykładach analizuje organizację pracy Sejmu i Senatu **®,** – wyjaśnia, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz wymienia trzy przykłady wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej – potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat porządku dziennego posiedzenia Sejmu i wskazuje przykłady omawianych spraw i przeprowadzonych głosowań (w tym przedstawia ich wyniki), – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu i Senatu), wyszukuje i analizuje informacje na temat aktywności politycznej wybranego posła –	wybrane uprawnienia, – na dwóch przykładach analizuje organizację pracy Sejmu i Senatu oraz posłów i senatorów, wykorzystując materiały internetowe **®,** – odróżnia Sejm i Senat od Zgromadzenia Narodowego, podaje różnice między tymi organami **®,** – wyjaśnia, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz wymienia cztery przykłady wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej – potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat porządku dziennego posiedzenia Sejmu i omawia poruszone w jego trakcie	omawia po cztery wybrane uprawnienia, – odróżnia Sejm i Senat od Zgromadzenia Narodowego; analizuje dwie kompetencje Zgromadzenia Narodowego **®,** – na przykładach porównuje strukturę, organizację pracy Sejmu i Senatu oraz analizuje organizację pracy posłów i posłanek; wykorzystuje materiały internetowe **®,** – wyjaśnia, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz wymienia pięć przykładów wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej – potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					podaje po trzy przykłady działalności sejmowej i aktywności poselskiej.	sprawy oraz przeprowadzone głosowania i ich wyniki, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu i Senatu), wyszukuje i analizuje informacje na temat aktywności politycznej wybranego posła; podaje cztery przykłady działalności sejmowej i aktywności poselskiej.	porządku dziennego posiedzenia Sejmu i analizuje poruszone w jego trakcie sprawy oraz przeprowadzone głosowania i ich wyniki, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu i Senatu), wyszukuje i porównuje informacje na temat aktywności politycznej grupy posłów ze swojego okręgu wyborczego – ocenia, czy ich praca jest zgodna z oczekiwaniami wyborców (ucznia), – wykorzystując stronę internetową Sejmu, analizuje prace wybranej komisji bieżącej kadencji – uwzględnia skład osobowy komisji, omawiane przez nią sprawy i ich znaczenie w kontekście sytuacji ucznia/uczennicy jako obywatela/obywatel-ki ®.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Proces legislacyjny **Liczba godzin: 1**									
6.2	**Uczeń:** (P) V.1) na przykładzie wybranej ustawy przedstawia przebieg procesu legislacyjnego w Polsce; wyjaśnia możliwe konwencjonalne i nie konwencjonalne formy zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa oraz w miarę możliwości z nich korzysta	inicjatywa ustawodawcza przebieg procesu stanowienia prawa w Polsce (etapy procesu ustawodawczego) wpływ obywateli na proces stanowienia prawa	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą śledzi przebieg procesu ustawodawczego i wymienia cztery jego elementy/etapy – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, – wyszukuje przykład „projektu obywatelskiego” ustawy i wymienia inną formę	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą śledzi przebieg procesu ustawodawczego i wymienia pięć jego elementów/etapów, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia ustawy w Dzienniku Ustaw,	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą śledzi przebieg procesu ustawodawczego i wymienia wszystkie jego elementy/etapy, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia ustawy w Dzienniku	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą śledzi przebieg procesu ustawodawczego i omawia wszystkie jego elementy/etapy, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia ustawy w Dzienniku Ustaw, kto i kiedy	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą analizuje przebieg procesu ustawodawczego i tworzy schemat przedstawiający ścieżkę legislacyjną, uwzględniając wszystkie jej elementy/etapy, – korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia ustawy	praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*) praca z tekstem podręcznika wyszukiwanie informacji w internecie wypowiedź argumentacyjna działanie obywatelskie praca w grupach pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa.	– wyszukuje dwa przykłady projektów ustaw, które są „projektami obywatelskimi”, i wymienia inne dwie formy zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa, – identyfikuje terminy: konsultacje projektów ustaw oraz referendum; wskazuje ich wady i zalety (po jednej).	Ustaw, kto i kiedy zgłosił poprawki i czy zostały one przyjęte, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wskazuje, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy, oraz wyszukuje dwa przykłady „obywatelskich projektów” ustaw, – wyjaśnia, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, obywatelska presja, wskazuje ich wady i zalety (po jednej).	zgłosił poprawki i czy zostały one przyjęte – ponadto ocenia przebieg procesu legislacyjnego w tym konkretnym przypadku, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) omawia, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy, i wskazuje, które elementy procedury obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej sprawiają, że jest ona trudna do realizacji, – wyszukuje także dwa przykłady „obywatelskich projektów” ustaw, – wyjaśnia, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, presja obywatelska na ustawodawcę, protesty i demonstracje – wskazuje po jednej wadzie i zalecie tych form uczestnictwa obywateli w	w Dzienniku Ustaw, kto i kiedy zgłosił poprawki i czy zostały one przyjęte, jakie było stanowisko Rady Ministrów wobec ustawy, a jakie _– stanowisko Prezydenta RP; ponadto ocenia przebieg procesu legislacyjnego w tym konkretnym przypadku, –przedstawia, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy – wskazuje, które elementy obywatelskiej procedury inicjatywy ustawodawczej sprawiają, że jest ona trudna do realizacji, i uzasadnia swój wybór, – wyszukuje i omawia trzy przykłady „obywatelskich projektów” ustaw, a także omawia trzy inne formy zaangażowania obywateli w proces stanowienia prawa – w miarę możliwości stosuje swoją wiedzę w praktyce, – rozważa, z jakich powodów wiele projektów ustaw trafia do tzw. zamrażarki sejmowej, i uzasadnia		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

						procesie legislacyjnym.	swoje zdanie na ten temat ®, – wyjaśnia, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, presja obywatelska na ustawodawcę, protesty i demonstracje – wskazuje po dwie wady i zalety tych form uczestnictwa obywateli w procesie legislacyjnym.		
	(DZO) Udział w symulacji obrad organów władz publicznych lub organizacji międzynarodowej Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania	Przeprowadźcie w klasie symulację procesu legislacyjnego.	– z pomocą nauczyciela określa cel symulacji, – wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał – odgrywa przypisaną rolę lub w inny sposób bierze udział w symulacji.	– w prosty sposób określa cel symulacji, – wybiera organ. którego prace będzie odtwarzał, i przedmiot symulacji, – bierze udział w planowaniu symulacji, – prowadzi portfolio dokumentujące działanie.	– określa cel symulacji, – wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał, i przedmiot symulacji, po czym uzasadnia wybór, – planuje symulację i przygotowuje się merytorycznie do udziału w tym przedsięwzięciu: zapoznaje się z działalnością i zasadami funkcjonowania danego organu, – prowadzi portfolio dokumentujące działanie, – dokonuje samooceny.	– określa cel symulacji i go uzasadnia, – wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał, i przedmiot symulacji, po czym uzasadnia wybór – planuje symulację i przygotowuje się merytorycznie do udziału w tym przedsięwzięciu: zapoznaje się z działalnością i zasadami funkcjonowania danego organu oraz zbiera informacje na temat przedmiotu, którego dotyczyć będzie symulowany proces legislacyjny, – odgrywa przypisane role,	– określa cele symulacji i je uzasadnia, – wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał, i przedmiot symulacji, po czym uzasadnia wybór, – planuje symulację i przygotowuje się merytorycznie do udziału w tym przedsięwzięciu: zapoznaje się z działalnością i zasadami funkcjonowania danego organu oraz zbiera informacje na temat przedmiotu, którego dotyczyć będzie symulowany proces legislacyjny, – przygotowuje scenariusz symulacji,	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena, IZ od N portfolio obywatelskie

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

						– realizuje plan symulacji, – dokonuje ewaluacji i samooceny, – prowadzi portfolio dokumentujące działanie.	– odgrywa przypisane role, – realizuje plan symulacji, – dokonuje ewaluacji i samooceny, – prowadzi portfolio dokumentujące działanie.		

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Prezydent RP Liczba godzin: 1									
6.3	**Uczeń:** (P) V.3) opisuje najważniejsze kompetencje i pozycję ustrojową Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz analizuje wybrane działania przez niego podejmowane, a także	kompetencje Prezydenta RP funkcje głowy państwa prerogatywy Prezydenta RP pozycja ustrojowa Prezydenta RP	– identyfikuje cztery prerogatywy Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – wymienia warunki, jakie należy spełnić,	– identyfikuje sześć prerogatyw Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić,	– wymienia osiem prerogatyw Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić,	– wymienia dziesięć prerogatyw Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić,	– analizuje osiem prerogatyw Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić,	praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*) wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

	formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji		aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze) ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat: wet prezydenckich, wizyt zagranicznych, działań Biura Bezpieczeństwa Narodowego – podaje po jednym przykładzie każdej z wymienionych aktywności głowy państwa, – formułuje opinię na temat prawa łaski i w prosty sposób ją uzasadnia.	aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze) ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat: wet prezydenckich, wizyt zagranicznych, działań Biura Bezpieczeństwa Narodowego – podaje po dwa przykłady każdej z wymienionych aktywności głowy państwa, – wyjaśnia, jaką rolę odgrywa Prezydent RP w zakresie bezpieczeństwa państwa, i wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (jakie wydarzenie spowodowało zwołanie posiedzenia Biura Bezpieczeństwa Narodowego i kto w nim uczestniczył w obradach), – formułuje opinię na temat prawa łaski	aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat wet prezydenckich i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego – analizuje dwa przykłady aktywności głowy państwa w procesie legislacyjnym i podaje uzasadnienie odmowy podpisania ustawy lub skierowania jej do TK, – wyjaśnia, jaką rolę odgrywa Prezydent RP w zakresie bezpieczeństwa państwa, i wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (jakie wydarzenie spowodowało zwołanie	aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i analizuje zasady wyborów prezydenckich, w tym wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat wet prezydenckich i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego; formułuje opinię na temat dwóch aktywności głowy państwa w procesie legislacyjnym oraz porównuje uzasadnienia dotyczące odmowy podpisania ustawy i skierowania jej do Trybunału Konstytucyjnego; analizuje pojawiające się w mediach argumenty za zakwestionowanymi ustawami i przeciw nim, – analizuje kompetencje	aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i analizuje zasady wyborów prezydenckich, w tym wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat wet prezydenckich i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego; formułuje opinię na temat dwóch aktywności głowy państwa w procesie legislacyjnym oraz porównuje uzasadnienia dotyczące odmowy podpisania ustawy i skierowania jej do Trybunału Konstytucyjnego; analizuje pojawiające się w mediach argumenty za zakwestionowanymi ustawami i przeciw nim, – formułuje opinię na temat pozycji ustrojowej Prezydenta RP i ją uzasadnia,	dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

				i ją uzasadnia dwoma argumentami.	posiedzenia Biura Bezpieczeństwa Narodowego i kto w nim uczestniczył w obradach), – formułuje opinię na temat prawa łaski, a także podaje po dwa argumenty za utrzymaniem tego prawa i przeciw niemu – zajmuje stanowisko w klasowej dyskusji na ten temat i je uzasadnia.	Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej; wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (cel posiedzenia i uczestnicy) oraz prezydenckiej polityki zagranicznej (np. miejsca i cele spotkań między-państwowych); – formułuje opinię na temat prawa łaski, a także podaje po dwa argumenty za utrzymaniem tego prawa i przeciw niemu – zajmuje stanowisko w klasowej dyskusji na ten temat i je uzasadnia.	– analizuje kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej; wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (cel posiedzenia i uczestnicy) oraz prezydenckiej polityki zagranicznej (np. miejsca i cele spotkań między-państwowych); formułuje ocenę aktywności Prezydenta RP w obu dziedzinach, – formułuje opinię na temat prawa łaski, a także podaje po dwa argumenty za utrzymaniem tego prawa i przeciw niemu – zajmuje stanowisko w klasowej dyskusji na ten temat i je uzasadnia, a także odnosi się do kontrargumentów innych dyskutantów.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Rada Ministrów **Liczba godzin: 1**									
6.4	**Uczeń:** (P) V.4) opisuje kompetencje Rady Ministrów oraz rolę służby cywilnej; analizuje bieżące działania wybranego ministerstwa oraz formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji	kompetencje Rady Ministrów ministrowie i ministerstwa odpowiedzialność polityczna, odpowiedzialność konstytucyjna wojewoda administracja zespolona i niezespolona służba cywilna	– identyfikuje kompetencje Rady Ministrów i podaje trzy przykłady tych uprawnień, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia dwa kluczowe programy lub projekty realizowane przez wybrane ministerstwa oraz wskazuje ich cele, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia trzy najbardziej rozpoznawane osoby	– wymienia cztery przykłady kompetencji Rady Ministrów, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia trzy kluczowe programy lub projekty realizowane przez wybrane ministerstwa oraz wskazuje ich cele, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia cztery najbardziej rozpoznawane osoby w rządzie,	– wymienia pięć przykładów kompetencji Rady Ministrów i opisuje trzy spośród tych uprawnień, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia trzy kluczowe programy lub projekty realizowane przez wybrane ministerstwa oraz przedstawia ich cele i efekty, a także formułuje opinię, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów	– opisuje sześć przykładów kompetencji Rady Ministrów, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia trzy kluczowe programy lub projekty realizowane przez wybrane ministerstwo i dokonuje ich analizy – przedstawia ich cele, rezultaty oraz wpływ na życie obywateli oraz formułuje opinię, – wyszukuje informacje na temat	– analizuje siedem przykładów kompetencji Rady Ministrów, – wykorzystując zasoby internetowe (oficjalne strony Rady Ministrów i poszczególnych ministerstw), zapoznaje się informacjami na temat pracy wybranego ministra (np. o programach i projektach realizowanych przez nadzorowane przez niego ministerstw) i formułuje opinię na temat jego działalności; analizuje kluczowy program lub projekt wybranego ministerstwa – ocenia efekty i sposób realizacji tego przedsięwzięcia z uwzględnieniem	praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*) wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

			w rządzie, – wie, co to jest korpus służby cywilnej, i podaje trzy przykłady instytucji, których pracownicy wchodzą w skład tego korpusu, – wskazuje organ, który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i podaje dwie inne instytucje należące do terenowej administracji rządowej ®.	uzasadniając swój wybór, – wie, co to jest korpus służby cywilnej, i podaje cztery przykłady instytucji, których pracownicy wchodzą w skład tego korpusu, – wskazuje organ, który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i podaje trzy inne instytucje należące do terenowej administracji rządowej ®.	i wymienia pięć najbardziej rozpoznawalnych osób w rządzie, uzasadniając swój wybór, – wyszukuje w *Konstytucji RP* zapisy dotyczące odpowiedzialności Rady Ministrów i poszczególnych ministrów i wymienia konsekwencje egzekwowane w jej ramach® , – wymienia pięć przykładów instytucji, których pracownicy wchodzą w skład korpusu służby cywilnej, i wyjaśnia, jaką rolę odgrywa służba cywilna w funkcjonowaniu państwa ®, – wskazuje organ, który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie; wyszukuje dwie instytucje, które mu podlegają, oraz dwie instytucje należące do rządowej administracji niezespolonej ®.	obecnego składu Rady Ministrów i wymienia co najmniej sześć najbardziej rozpoznawanych osób w rządzie, uzasadniając swój wybór, – na podstawie materiałów źródłowych (*Konstytucja RP*, tekst z podręcznika) analizuje proces powołania Rady Ministrów w Polsce ®, – wyszukuje w *Konstytucji RP* zapisy dotyczące odpowiedzialności Rady Ministrów i poszczególnych ministrów – określa, jakiego rodzaju jest to odpowiedzialność w poszczególnych sytuacjach, i wymienia konsekwencje egzekwowane w jej ramach® , – wymienia pięć przykładów instytucji, których pracownicy wchodzą w skład korpusu służby cywilnej, i wyjaśnia, jaką rolę	wydatkowania funduszy z budżetu (m.in. na podstawie dwóch opinii ekspertów) i poddaje swoją opinię pod dyskusję, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia osiem najbardziej rozpoznawanych osób w rządzie, uzasadniając swój wybór – przedstawia swoją opinię na temat aktualnego składu RM i dyskutuje na ten temat na forum klasy, – na podstawie materiałów źródłowych (*Konstytucja RP*, tekst z podręcznika) tworzy schemat procesu powoływania Rady Ministrów w Polsce; ocenia rolę Prezydenta RP i Sejmu w procedurze trzech kroków i uzasadnia swoje stanowisko w tej sprawie ®, – wyszukuje w *Konstytucji RP* zapisy dotyczące odpowiedzialności Rady Ministrów		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

						odgrywa służba cywilna w funkcjonowaniu państwa, – wskazuje organ, który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie; wyszukuje trzy instytucje, które mu podlegają, oraz trzy instytucje należące do rządowej administracji niezespolonej ®.	i poszczególnych ministrów – określa, jakiego rodzaju jest to odpowiedzialność w poszczególnych sytuacjach, i wymienia konsekwencje egzekwowane w jej ramach; porównuje odpowiedzialność indywidualną i solidarną®, – wymienia pięć przykładów instytucji, których pracownicy wchodzą w skład korpusu służby cywilnej, i analizuje, rolę, którą służba cywilna ogrywa w funkcjonowaniu państwa, – wskazuje organ, który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie – wyszukuje cztery instytucje, które mu podlegają, oraz cztery instytucje należące do rządowej administracji niezespolonej ®.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Władza sądownicza **Liczba godzin: 2**									
6.5	**Uczeń:** (P) V.5) opisuje strukturę władzy sądowniczej (Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe, Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu) i wyjaśnia jej funkcje oraz znaczenie dla obywatela	struktura władzy sądowniczej sądy powszechne sądy wojskowe sądy administracyjne rodzaje sądów powszechnych (rejonowe, okręgowe, apelacyjne) apelacja dwuinstancyjność rodzaje sądów administracyjnych – NSA, WSA Sąd Najwyższy niezawisłość sędziów niezależność	– identyfikuje elementy władzy sądowniczej w Polsce i rozumie, że tworzą one określoną strukturę, – odnajduje sądy rejonowy oraz okręgowy/apelacyjny właściwe dla jego/jej miejsca zamieszkania® , – rozumie terminy *niezawisłość sędziowska* i *niezależność sądów* oraz wyszukuje je w *Konstytucji RP* ®, – rozumie, jaka jest funkcja władzy sądowniczej, i wyjaśnia na przykładzie, jakie ma ona znaczenie dla obywatela; – rozumie termin	– wymienia elementy władzy sądowniczej w Polsce i rozumie, że tworzą one określoną strukturę, – rozróżnia sądy powszechne, wojskowe i administracyjne i podaje przykład sądu każdego rodzaju, – wyszukuje informacje na temat Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu ® , – wyszukuje sądy rejonowy, okręgowy i apelacyjny właściwe dla jego/jej miejsca zamieszkania ®, – definiuje terminy:	– opisuje elementy władzy sądowniczej w Polsce i rozumie, że tworzą one określoną strukturę, w tym wskazuje na zasadę dwuinstancyjności postępowania, – rozróżnia sądy powszechne, wojskowe i administracyjne i podaje po jednym przykładzie spraw rozpatrywanych przez sądy każdego rodzaju, – wyszukuje sądy rejonowy, okręgowy i apelacyjny właściwe dla jego/jej miejsca zamieszkania, a także wie, jak korzystać z serwisów internetowych wskazanych sądów	– opisuje strukturę władzy sądowniczej w Polsce, w tym tłumaczy działanie zasady dwuinstancyjności postępowania, – rozróżnia sądy powszechne, wojskowe i administracyjne, i podaje po dwa przykłady spraw rozpatrywanych przez sądy każdego rodzaju, – wyszukuje sądy rejonowy, okręgowy i apelacyjny właściwe dla jego/jej miejsca zamieszkania, a także korzysta z serwisów internetowych wskazanych sądów ®,	– przedstawia i analizuje strukturę władzy sądowniczej w Polsce, w tym działanie zasady dwuinstancyjności postępowania, – rozróżnia sądy powszechne, wojskowe i administracyjne i podaje po trzy przykłady spraw rozpatrywanych przez sądy każdego rodzaju, – wyszukuje sądy rejonowy, okręgowy i apelacyjny właściwe dla jego/jej miejsca zamieszkania, i omawia ich kompetencje w zakresie orzekania; korzysta z serwisów internetowych	praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*) wyszukiwanie informacji w internecie notatka studium przypadku praca z tekstem podręcznika działanie obywatelskie pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

		sądów Trybunał Konstytucyjny, skarga konstytucyjna Trybunał Stanu	*apelacja*.	*niezawisłość sędziowska* i *niezależność sądów* oraz wyszukuje je w *Konstytucji RP* ®, – identyfikuje po jednym zadaniu SN, TK i TS oraz wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, – wymienia funkcje władzy sądowniczej i wyjaśnia na dwóch przykładach, jakie ma ona znaczenie dla obywateli, – definiuje termin *apelacja*.	®, – identyfikuje kroki, które należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę, oraz wyszukuje informacje na ten temat ®, – omawia zagadnienia niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów, w tym podaje po dwa przykłady gwarancji przestrzegania tych zasad ®, – identyfikuje po jednym zadaniu SN, TK i TS oraz wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie – kasację, a gdzie – skargę kasacyjną, – wymienia funkcje władzy sądowniczej i na dwóch przykładach omawia rolę, jaką odgrywa ona w funkcjonowaniu państwa i życiu obywateli, – definiuje termin	– wymienia kroki, jakie należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę, oraz wyszukuje informacje na ten temat potrzebne w konkretnej sprawie ®, – analizuje zagadnienia niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów, w tym kwestię prawnych gwarancji przestrzegania tych zasad – podaje po trzy przykłady tych gwarancji ®, – omawia po dwa zadania SN, TK i TS oraz wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie – kasację, a gdzie – skargę kasacyjną, – omawia funkcje władzy sądowniczej i analizuje na dwóch przykładach jej znaczenie dla funkcjonowania państwa demokratycznego i dla obywateli,	wskazanych sądów, by znaleźć informacje potrzebne w konkretnych okolicznościach ®, – omawia kroki, jakie należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę, oraz wyszukuje informacje na ten temat potrzebne w konkretnej sprawie ®, – porównuje ze sobą niezawisłość sędziowską i niezależność sądów – przedstawia funkcję tych zasad w systemie prawa oraz podaje po cztery przykłady gwarancji ich przestrzegania ®, – porównuje zadania SN, TK i TS oraz wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie – kasację, a gdzie – skargę kasacyjną, – omawia funkcje władzy sądowniczej i analizuje na trzech przykładach jej		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					apelacja.	– definiuje termin *apelacja*.	znaczenie dla funkcjonowania państwa demokratycznego i dla obywateli; – wyjaśnia, czym jest apelacja, i wskazuje, do których sądów się ją składa.		
	(DZO) Udział w rozprawie sądowej w charakterze publiczności Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania	Wybierz się – indywidualnie lub w grupie kolegów i koleżanek – na rozprawę do najbliższego sądu rejonowego. Porządek spraw w danym dniu najczęściej można sprawdzić w wyszukiwarce dostępnej na stronie internetowej danego sądu – większość z nich jest jawna, a zatem mogą odbywać się w obecności publiczności. Wybierz jedną ze spraw rozpatrywanych w interesującym Cię wydziale sądu (karnym, cywilnym) i wciel się w rolę obserwatora posiedzenia.	– organizuje działanie z pomocą nauczyciela lub koleżanek i kolegów, – bierze udział w rozprawie.	– organizuje działanie z pomocą nauczyciela lub koleżanek i kolegów, – przygotowuje się do udziału w rozprawie, zbiera niezbędne informacje, – bierze udział w rozprawie.	– samodzielne organizuje wizytę w sądzie, – przy wsparciu nauczyciela uzyskuje zgodę na udział w rozprawie, jeśli jest ona wymagana, – przygotowuje się do udziału w rozprawie, zbiera niezbędne informacje, – bierze udział w rozprawie, – prowadzi portfolio dokumentujące przebieg działania.	– samodzielne organizuje wizytę w sądzie, – przy wsparciu nauczyciela uzyskuje zgodę na udział w rozprawie, w tym pisze wymagane pisma, – przygotowuje się do udziału w rozprawie, zbiera niezbędne informacje, – bierze udział w rozprawie, – dokumentuje swój udział w przygotowaniach do wizyty w sądzie i w samej rozprawie, – prowadzi portfolio dokumentujące przebieg działania.	– samodzielne organizuje wizytę w sądzie, – samodzielnie uzyskuje zgody na udział w rozprawie, jeśli są one wymagane, w tym przygotowuje niezbędne pisma i dokumenty, – przygotowuje się do udziału w rozprawie pod względem merytorycznym i formalnym (np. zapoznaje się z zasadami zachowania i ubioru), zbiera informacje o przedmiocie danej rozprawy, – dokumentuje swój udział w przygotowaniach do wizyty w sądzie i w samej rozprawie,		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

		Sporządź notatkę ze swojej wizyty i podziel się swoimi obserwacjami na forum klasy. Przedstaw, czego dotyczyła sprawa rozpatrywana przez sąd, z jakich elementów składa się rozprawa, kto brał w niej udział, w jaki sposób sędzia zadbał o zachowanie bezstronności.					w tym przedstawia całe przedsięwzięcie w krótkim reportażu lub w notatce – prowadzi na bieżąco portfolio dokumentujące przebieg działania.
			działanie obywatelskie			pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie	

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia Treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ/ UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ/ UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ/ UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ/ UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Trójpodział władzy Liczba godzin: 1									
6.6	**Uczeń:** (P) V.6) na przykładzie ustroju III Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnia znaczenie podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej dla demokratycznego charakteru państwa; na wybranym przykładzie omawia kontrowersje związane z trójpodziałem władzy, przytaczając argumenty różnych stron sporu	zasada trójpodziału władzy aspekty trójpodziału władzy: funkcjonalny i organizacyjny geneza koncepcji podziału władzy trójpodział władzy a demokracja wyzwania związane z trójpodziałem władzy	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia jedno z czterech założeń tej koncepcji, – wymienia jedną konstytucję Polski sprzed 1997 r., w której zastosowano zasadę trójpodziału władz ® , – na podstawie materiałów źródłowych (*Konstytucji RP*, tekstów w podręczniku) identyfikuje trzy elementy polskiego systemu politycznego, które świadczą o współdziałaniu (oddziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz.	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia dwa z czterech założeń tej koncepcji, – wymienia dwie konstytucje Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz ®, – na podstawie materiałów źródłowych (*Konstytucji RP*, tekstów w podręczniku) wymienia cztery elementy polskiego systemu politycznego, które świadczą o współdziałaniu (oddziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz.	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia trzy z czterech założeń tej koncepcji, – wymienia dwie konstytucje Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz, oraz jedną ustawę zasadniczą, w której ta zasada nie została uwzględniona ® , – na podstawie materiałów źródłowych (*Konstytucji RP*, tekstów w podręczniku) wymienia pięć elementów polskiego systemu politycznego, które świadczą o współdziałaniu (oddziaływaniu na	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia cztery założenia tej koncepcji, – omawia aspekty funkcjonalny i organizacyjny trójpodziału władzy ®, – wymienia dwie konstytucje Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz, oraz dwie ustawy zasadnicze, w których ta zasada nie została uwzględniona ® , – na podstawie materiałów źródłowych (*Konstytucji RP*, tekstów w podręczniku) wymienia sześć	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy i skąd pochodzi ta koncepcja, a także wymienia jej cztery założenia, – porównuje aspekty funkcjonalny i organizacyjny trójpodziału władzy ®, – porównuje konstytucje Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz, i te, w których tej zasady nie uwzględniono, – na podstawie materiałów źródłowych (*Konstytucji RP*, tekstów w podręczniku) wymienia osiem	praca z tekstem źródłowym (*Konstytucja RP*) wyszukiwanie informacji w internecie wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

					siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz – dwa z nich analizuje, rozstrzygając, czy dotyczą one procesu legislacyjnego, powoływania i funkcjonowania Rady Ministrów czy sprawowania wymiaru sprawiedliwości, – na podstawie materiału źródłowego (tekstu z podręcznika) wymienia dwa wyzwania, które wynikają współcześnie z trójpodziału władzy, i formułuje propozycję rozwiązania problemów z przestrzeganiem tej zasady.	elementów polskiego system politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz – trzy z nich analizuje, rozstrzygając, czy dotyczą one procesu legislacyjnego, powoływania i funkcjonowania Rady Ministrów czy sprawowania wymiaru sprawiedliwości, – na podstawie materiału źródłowego (tekstu z podręcznika) wymienia trzy wyzwania, które wynikają współcześnie z trójpodziału władzy, i formułuje propozycję rozwiązania problemów z przestrzeganiem tej zasady, – wyraża swoje stanowisko wobec stwierdzenia: *Nadużyciem jest utrzymywać, że partykularne*	elementów polskiego system politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz – cztery z nich analizuje, rozstrzygając, czy dotyczą one procesu legislacyjnego, powoływania i funkcjonowania Rady Ministrów czy sprawowania wymiaru sprawiedliwości, – na podstawie materiału źródłowego (tekstu z podręcznika) wymienia cztery wyzwania, które wynikają współcześnie z trójpodziału władzy, i formułuje dwie propozycje rozwiązania problemów z przestrzeganiem tej zasady, – wyraża swoje stanowisko wobec stwierdzenia: *Nadużyciem jest utrzymywać, że partykularne interesy zwycięskiej partii*		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

						interesy zwycięskiej partii zawsze odzwierciedlają rzeczywiste dobro suwerena – i formułuje po dwa argumenty potwierdzające tę tezę i jej przeczące.	*zawsze odzwierciedlają rzeczywiste dobro suwerena –* i formułuje po trzy argumenty potwierdzające tę tezę i jej przeczące.		

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

nowa era Twoje mocne strony

PLAN WYNIKOWY I WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY

Legenda:

- **(P) – wymaganie obowiązkowe**
- **(F) – wymaganie fakultatywne**
- **(DZO) – działanie obywatelskie**
- **(PR) – projekt**
- **(R) – wymaganie poza podstawą programową**
- **kolor czarny – wymaganie z poziomu rozumienia, niebieski – z poziomu zainteresowania, zielony – z poziomu zaangażowania**
- **kolor czerwony – brak realizacji w treściach podręcznika**

Rekomendowane w programie nauczania formy monitorowania pracy uczniów i ich oceniania:

- portfolio obywatelskie
- ocena koleżeńska
- samoocena
- rutyny krytycznego myślenia
- pytania metapoznawcze
- zadanie edukacyjne / działanie obywatelskie
- informacja zwrotna (od N)
- analiza prac uczniowskich
- obserwacja (pracy zespołowej, wybranych uczniów)
- pytania sprawdzające / zadania sprawdzające

ROZDZIAŁ I. Polityka i życie publiczne

PYTANIE WIODĄCE: Jak działa państwo?

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO –działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Partie polityczne Liczba godzin: 1									
1.	**Uczeń / UCZENNICA:** (P) V.7) rozróżnia partie polityczne znajdujące się w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej, a na przykładzie wybranych zagadnień wskazuje główne różnice programowe pomiędzy nimi i formułuje o nich własną opinię.	partia polityczna program polityczny pluralizm polityczny system partyjny lewica / prawica partia opozycyjna partia rządząca koalicja funkcje partii politycznych liberalizm gospodarczy interwencjonizm konserwatyzm liberalizm	– wyjaśnia krótko, po co powstają partie, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub kolegów oraz z wykorzystaniem podręcznika lub innych źródeł, aktualną partię rządzącą i jedną partię opozycyjną w polskim parlamencie, – identyfikuje liderów partii rządzącej oraz głównej partii opozycyjnej w polskim parlamencie, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela, po jednym kluczowym postulacie z programów dwóch partii (rządzącej i opozycyjnej), wskazuje jedną różnicę między programami tych partii oraz podejmuje próbę sformułowania własnej opinii wobec wybranych postulatów.	– opisuje wskazane przez nauczyciela dwie główne funkcje partii oraz podaje przykład realizacji jednej z nich, – wyjaśnia krótko rolę partii opozycyjnej, – wymienia, na podstawie informacji znalezionych w internecie, wszystkie partie rządzące i partie opozycyjne w polskim parlamencie oraz określa liczebność ich reprezentacji w Sejmie i Senacie, – identyfikuje, na podstawie zestawienia w podręczniku, jedną partię w polskim parlamencie o poglądach prawicowych i jedną o poglądach lewicowych, – wskazuje dwa obszary, w których zwykle uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – w ramach jednego obszaru tematycznego wskazuje różnice i podobieństwa między programami kluczowych partii politycznych w polskim parlamencie i formułuje, z pomocą nauczyciela lub kolegi/koleżanki, własne stanowisko w tym zakresie.	– opisuje pięć funkcji partii oraz podaje przykłady realizacji tych funkcji, – ocenia, na podstawie badań zaprezentowanych w podręczniku, jaki stosunek do partii politycznych mają współcześni Polacy, – wskazuje cztery obszary, w których uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – w ramach dwóch obszarów tematycznych wskazuje różnice i podobieństwa między programami partii politycznych w polskim parlamencie oraz formułuje własne stanowisko w tym zakresie.	– identyfikuje i opisuje sześć funkcji partii oraz podaje przykłady realizacji tych funkcji, – analizuje i uzasadnia znaczenie pluralizmu politycznego dla demokracji (R), – wskazuje po jednym przykładzie państwa wielopartyjnego i państwa dwupartyjnego (R), – wskazuje pięć obszarów, w których najczęściej uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – analizuje i wyjaśnia kluczowe różnice między programami partii lewicowych i prawicowych w ramach każdego z pięciu obszarów tematycznych, – w ramach dwóch obszarów tematycznych wskazuje różnice i podobieństwa między programami partii politycznych w polskim parlamencie, a także formułuje stanowisko w tym zakresie.	– omawia najważniejsze konsekwencje braku pluralizmu politycznego w państwie demokratycznym (R), – analizuje różnice między liberalizmem gospodarczym a interwencjonizmem oraz formułuje własne stanowisko w tej sprawie (R), – wskazuje, odwołując się do przykładów zarówno historycznych, jak i współczesnych, dwa państwa o systemie jednopartyjnym (R), – analizuje różnice między liberalizmem światopoglądowym a konserwatyzmem oraz formułuje własne stanowisko w tej sprawie (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Kampania wyborcza **Liczba godzin: 2**									
1.2	Uczeń: (F) V.13.1) analizuje kampanię wyborczą, programy partii i sposób komunikacji z obywatelami oraz wyjaśnia wpływ sondaży; krytycznie ocenia komunikaty perswazyjne, potrafi odróżniać fakty od opinii i weryfikować informacje; (DZO) dokonanie analizy programu wyborczego oraz kampanii wybranej partii lub kandydata	kampania wyborcza komitet wyborczy Państwowa Komisja Wyborcza perswazja / manipulacja marketing polityczny fakt / opinia sondaż wyborczy	– wyjaśnia, na czym polega kampania wyborcza, – odróżnia, z pomocą nauczyciela, fakty od opinii w prostych przekazach medialnych, – rozpoznaje w materiałach przygotowanych przez nauczyciela po jednym przykładzie zastosowania perswazji i manipulacji w kampanii wyborczej, – analizując kampanię wyborczą wybranej partii lub kandydata, wskazuje, z pomocą nauczyciela, odbiorców, hasło, stosowane techniki manipulacji i perswazji oraz odwołania do emocji odbiorców.	– wymienia trzy podmioty zaangażowane w kampanię wyborczą, – na podstawie zaprezentowanych w podręczniku badań wyjaśnia, skąd obywatele najczęściej czerpią informacje o startujących w wyborach komitetach i kandydatach, – rozpoznaje różne techniki perswazji i manipulacji w kampanii wyborczej oraz podaje przykłady ich użycia z życia politycznego w Polsce lub na świecie, – wyjaśnia, co to jest sondaż przedwyborczy, – analizując kampanię wyborczą wybranej partii lub kandydata, wskazuje: odbiorców, hasło, postulaty, kluczowe tematy, stosowane techniki manipulacji i perswazji, ewentualne fake newsy, odwołania do emocji odbiorców.	– odróżnia fakty od opinii w wybranych przekazach medialnych, – wymienia pięć cech skutecznego programu wyborczego (dostępny, zrozumiały, konkretny, kompletny i adekwatny), – wskazuje cztery elementy, na które warto zwracać uwagę, analizując sondaże przedwyborcze, – analizuje program wyborczy wybranej partii z uwzględnieniem pięciu warunków skuteczności i formułuje swoją ocenę w tej sprawie, – na podstawie jednego przykładu z życia politycznego analizuje, jak sondaże mogą wpływać na wyniki wyborów, – opisuje trzy zagrożenia wynikające z rosnącej roli mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych oraz podaje przykłady działań minimalizujących opisane zagrożenia.	– wymienia wszystkie podmioty zaangażowane w kampanię wyborczą, – wyjaśnia, czym jest komitet wyborczy, i kto go może utworzyć (R), – omawia, dlaczego podczas kampanii wyborczej ma znaczenie umiejętność odróżniania faktów od opinii, – przedstawia cztery zagrożenia wynikające z rosnącej roli mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych oraz omawia przykłady działań minimalizujących te zagrożenia.	– kompleksowo ocenia kampanię wyborczą, identyfikując zagrożenia dla procesu wyborczego (np. efekt bańki informacyjnej, mikrotargetowanie, demagogię) (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań działanie obywatelskie praca z tekstem źródłowym / przekazami medialnymi wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Polityki publiczne Liczba godzin: 1									
1.3	Uczeń: (P) V.8) omawia wybrane zagadnienie bieżące z zakresu polityk publicznych, które dzieli opinię publiczną, analizuje informacje i opinie na temat tego zagadnienia oraz formułuje własną opinię i uczestniczy w debacie na jego temat (PR) analiza i ocena wybranej polityki publicznej	polityki publiczne: społeczna, rynku pracy, zdrowotna, edukacyjna, kulturalna, bezpieczeństwa, gospodarcza, przemysłowa, rolna, ekologiczna, naukowa, regionalna	– podaje przykłady spraw, którymi zajmuje się państwo, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub kolegów i koleżanek, jedną kwestię, która wywołuje spory w Polsce, – na podstawie wyszukanych informacji wskazuje argumenty za i przeciw w sprawie budzącej spory w społeczeństwie oraz podejmuje próbę sformułowania stanowiska w tej kwestii, – identyfikuje, na przykładzie opisów programu „Rodzina 800 plus” z dwóch różnych źródeł, dwie zalety i dwie wady wprowadzonych przez państwo rozwiązań, – wysłuchuje z szacunkiem opinii kolegów i koleżanek podczas klasowej debaty na temat programu „Rodzina 800 plus”.	– wyjaśnia, co to jest polityka publiczna, oraz podaje trzy przykłady takich polityk, – wskazuje dwa narzędzia, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – podaje dwa przykłady działań państwa w ramach wybranej polityki publicznej, które wywołują spory w Polsce, oraz wyjaśnia, z czego wynikają te konflikty, – wymienia trzy polityki publiczne, każdą z nich krótko opisuje, w odniesieniu do jednej polityki podaje przykład podejmowanych przez państwo działań, – wskazuje jedną kwestię, która obecnie wywołuje spory w polskim społeczeństwie i na podstawie wyszukanych w internecie informacji opisuje krótko problem, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanej kwestii, – formułuje opinię na temat programu „Rodzina 800 plus” i uzasadnia ją podczas klasowej debaty.	– wskazuje trzy narzędzia, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – wymienia sześć polityk publicznych, każdą z nich krótko opisuje, w odniesieniu do dwóch polityk podaje przykłady podejmowanych przez państwo działań oraz ocenia ich skuteczność, – aktywnie uczestniczy w debacie na temat wybranego programu (np. „Rodzina 800 plus”), trafnie odpowiadając na kontrargumenty, – wskazuje dwie kwestie, które wywołują spory w Polsce i, na podstawie wyszukanych w internecie informacji, opisuje krótko te problemy, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanych kwestiach.	– omawia wszystkie narzędzia, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – omawia trzy kwestie, które obecnie wywołują spory w Polsce i na podstawie wyszukanych w internecie informacji opisuje krótko te problemy, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanych kwestiach, –podsumowuje debatę na temat wybranego programu, celnie analizując przedstawione w niej stanowiska i argumenty, – analizuje, pod kątem zasadności, adekwatności i efektywności, dowolny program realizowany w ramach wybranej polityki publicznej oraz dokonuje jego oceny.	– charakteryzuje i ocenia skuteczność wybranych polityk publicznych, odwołując się do rankingów i raportów organizacji eksperckich (tzw. think tanków) (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań działanie obywatelskie praca z tekstem źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca w parach dyskusja projekt pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Zasady życia publicznego **Liczba godzin: 1**									
1.4	**Uczeń:** (P) V.9) wyjaśnia znaczenie przejrzystości życia publicznego i działanie mechanizmów kontroli obywatelskiej mającej przeciwdziałać zjawiskom patologii lokalnych władz publicznych (np. nepotyzm, korupcja, klientelizm); w miarę możliwości stosuje wybrane narzędzia kontroli obywatelskiej (np. dostęp do informacji publicznej)	przejrzystość / jawność życia publicznego kontrola obywatelska Biuletyn Informacji Publicznej dostęp do informacji publicznej nepotyzm, korupcja klientelizm, partykularyzm dziennikarstwo śledcze, sygnaliści skarga a wniosek administracyjny	– wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, i podaje przykład takiej informacji, – wskazuje obszar życia publicznego, w którym wybrane informacje powinny zostać niejawne, – wskazuje kilka narzędzi kontroli obywatelskiej, – wyszukuje w BIP swojego samorządu, z pomocą kolegi lub nauczyciela, interesujące go (lub wskazane przez nauczyciela) informacje, – z pomocą nauczyciela przygotowuje, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną skierowany do wybranej instytucji.	– podaje jeden argument za przejrzystością życia publicznego, – wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, i podaje dwa przykłady takiej informacji, – wyjaśnia, co to jest klientelizm, i podaje przykład tego zjawiska, – wskazuje informacje, do których można mieć dostęp, – wyjaśnia krótko, dlaczego niektóre informacje powinny zostać niejawne, i uzasadnia swoje stanowisko, – wskazuje i opisuje trzy narzędzia kontroli obywatelskiej, – samodzielnie wyszukuje w BIP swojego samorządu interesujące go (lub wskazane przez nauczyciela) informacje, – we wskazanej przez nauczyciela sprawie skutecznie składa do odpowiedniej instytucji, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną.	– formułuje trzy argumenty za przejrzystością życia publicznego, – wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, wskazuje treści, które ona obejmuje, i podaje dwa przykłady takiej informacji, – wskazuje i krótko opisuje pięć narzędzi kontroli obywatelskiej, – wyjaśnia, jaką funkcję pełni w państwie kontrola obywatelska, – w wybranej przez siebie sprawie skutecznie składa do odpowiedniej instytucji, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną, – wyjaśnia, co to są nepotyzm i korupcja.	– wyjaśnia, na czym polega jawność życia publicznego, – formułuje cztery argumenty za przejrzystością życia publicznego, – analizuje BIP swojego samorządu oraz ocenia, czy łatwo jest odnaleźć w nim potrzebne informacje i czy są one zaprezentowane w czytelny sposób, – ocenia skuteczność pięciu narzędzi kontroli obywatelskiej w państwie demokratycznym, – podaje po jednym przykładzie nepotyzmu, korupcji i klientelizmu oraz analizuje mechanizmy ich powstawania, – formułuje i uzasadnia opinię na temat negatywnych skutków nepotyzmu, korupcji i klientelizmu dla każdego obywatela i dla całego państwa.	– definiuje i analizuje zjawisko partykularyzmu w życiu publicznym (R), – na podstawie wyników badań wskazuje najbardziej i najmniej skorumpowane państwa (R), – na podstawie wyników badań wyjaśnia, jakie są zauważalne tendencje dotyczące zjawiska korupcji w Polsce (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań wyszukiwanie informacji w internecie praca w parach pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Społeczeństwo obywatelskie **Liczba godzin: 1**									
1.5	**Uczeń/ Uczennica:** (P) V.10) wyjaśnia znaczenie społeczeństwa obywatelskiego dla sprawnego funkcjonowania państwa demokratycznego, analizuje funkcjonowanie wybranych instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zna sposoby ich wspierania (DZO) przygotowanie dokumentów koniecznych do zgłoszenia zgromadzenia (protestu lub pikiety) (DZO) nawiązanie współpracy jako wolontariusz z lokalną organizacją społeczną lub instytucją publiczną w celu wsparcia realizacji jej celów statutowych	społeczeństwo obywatelskie kapitał społeczny organizacje społeczne / organizacje pożytku publicznego organizacje zawodowe zgromadzenie publiczne	– wyjaśnia swoimi słowami, co to jest społeczeństwo obywatelskie, – wymienia dwa podmioty tworzące społeczeństwo obywatelskie oraz wskazuje, z pomocą nauczyciela, jeden taki podmiot w swoim najbliższym otoczeniu (gmina), – identyfikuje, z pomocą nauczyciela, dwie aktywności społeczne, w które najczęściej angażują się Polacy, oraz wskazuje te aktywności, w które sam mógłby / sama mogłaby się zaangażować (lub już się angażuje), – wskazuje dwa sposoby, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – podejmuje jedno działanie na rzecz wskazanej przez nauczyciela lub wybranej przez siebie organizacji pozarządowej, – wyszukuje, z pomocą nauczyciela, jedną informację o dowolnym zgromadzeniu publicznym w interesującym go obszarze życia społecznego, – wyszukuje w internecie zasady organizacji zgromadzenia publicznego.	– wymienia trzy funkcje społeczeństwa obywatelskiego, – wskazuje czynniki i elementy niezbędne dla istnienia społeczeństwa obywatelskiego, – wymienia cztery podmioty tworzące społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje dwa takie podmioty w swoim najbliższym otoczeniu (gmina i powiat), – identyfikuje trzy aktywności społeczne, w które najczęściej angażują się Polacy, oraz wskazuje te aktywności, w które sam mógłby / sama mogłaby się zaangażować (lub już się angażuje), uzasadniając swój wybór, – podejmuje i dokumentuje jedno działanie na rzecz wybranej organizacji pozarządowej, – wskazuje trzy sposoby, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – wskazuje wszystkie dokumenty niezbędne do zgłoszenia zgromadzenia publicznego.	– identyfikuje i opisuje trzy funkcje społeczeństwa obywatelskiego, – omawia krótko trzy formy wspierania demokracji wykorzystywane przez społeczeństwo obywatelskie, – identyfikuje trzy czynniki, które wpływają na zaangażowanie obywatelskie, – wskazuje pięć sposobów, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – wyjaśnia, co to jest zgromadzenie publiczne, podaje jego trzy przykładowe formy oraz wymienia zasady jego organizacji, – identyfikuje, gromadzi i opracowuje wszystkie dokumenty wymagane przy organizacji zgromadzenia publicznego.	– identyfikuje i opisuje pięć funkcji społeczeństwa obywatelskiego, – wymienia i charakteryzuje osiem takich podmiotów tworzących społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje cztery takie podmioty w swoim najbliższym otoczeniu (województwo, kraj), – identyfikuje główne obszary i sposoby działania organizacji pozarządowych w Polsce i podaje trzy przykłady działań NGO, – analizuje przepisy prawne dotyczące wolności zgromadzeń i ocenia ich znaczenie dla społeczeństwa obywatelskiego.	– wymienia i charakteryzuje jedenaście podmiotów tworzących społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje osiem takich podmiotów działających w Polsce, – omawia znaczenie kapitału społecznego dla społeczeństwa obywatelskiego oraz wymienia tworzące ten kapitał elementy (R), – na podstawie wiedzy własnej (np. obserwacji tego, jak współdziałają ludzie w najbliższym otoczeniu) ocenia poziom kapitału społecznego w Polsce (R), – wyjaśnia, z jakimi korzyściami i obowiązkami wiąże się dla danego podmiotu posiadanie statusu organizacji pożytku publicznego (R), – formułuje swoją opinię na temat funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, aktywnie ją uzasadnia podczas klasowej dyskusji oraz analizuje stanowiska prezentowane przez innych (R), – analizuje znaczenie historycznych inicjatyw społecznych (np. KOR, NSZZ „Solidarność”) dla rozwoju polskiego społeczeństwa obywatelskiego (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań wyszukiwanie informacji w internecie działanie obywatelskie dyskusja praca w parach praca w grupach pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Media masowe **Liczba godzin: 2**									
1.6	(P) V. 11) wyjaśnia wpływ mediów tradycyjnych i społecznościowych na przekonania i postawy opinii publicznej oraz funkcjonowanie społeczeństwa, państwa i demokracji; wyjaśnia zagrożenia związane z upowszechnianiem niesprawdzonych informacji **(F) V. 5) przedstawia krajobraz medialny w Polsce, rozróżnia profile ideowe redakcji,** ocenia wiarygodność wybranych publikacji oraz formułuje opinie i dyskutuje o nich z innymi	media masowe środki masowego przekazu niezależność mediów pluralizm medialny etyka dziennikarska bańka informacyjna	– wskazuje po jednym przykładzie mediów społecznościowych i mediów tradycyjnych, – wymienia dwie reguły, które powinny obowiązywać wszystkich twórców przekazów medialnych, – wysłuchuje z szacunkiem opinii innych na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz wskazuje, które z wyrażonych poglądów podziela, – z pomocą nauczyciela wskazuje dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia wynikające z rozpowszechniania niesprawdzonych informacji, – analizuje, z pomocą nauczyciela, własną aktywność w mediach (pod kątem różnorodności źródeł informacji, częstotliwości korzystania z mediów	– identyfikuje dwie funkcje środków masowego przekazu i podaje sposoby ich realizacji, – identyfikuje osoby / grupy osób, które kształtują w mediach przekonania młodych ludzi (R), – formułuje własne stanowisko i dwa argumenty w dyskusji na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz z szacunkiem wysłuchuje odmiennych opinii, – analizuje własną aktywność w mediach (pod kątem różnorodności źródeł informacji, częstotliwości korzystania z mediów różnego typu, sposobu zaangażowania), identyfikuje ewentualne obszary do zmiany w tym zakresie, – wskazuje dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia związane z funkcjonowaniem w bańce	– wskazuje po trzy przykłady mediów tradycyjnych i mediów społecznościowych, – identyfikuje i omawia cztery funkcje środków masowego przekazu, – wymienia po jednym przykładzie mediów publicznych i mediów prywatnych, – wyjaśnia na przykładach kluczowe różnice między mediami tradycyjnymi i mediami społecznościowymi, – identyfikuje dwa podobieństwa i dwie różnice w sposobie prezentowania wybranego tematu w kilku mediach o odmiennej orientacji światopoglądowej, – analizuje i omawia, odwołując się do dwóch przykładów, rolę mediów w państwie demokratycznym, – wymienia cztery reguły, które powinny obowiązywać wszystkich dziennikarzy i twórców przekazów medialnych, – formułuje własne stanowisko i trzy	– identyfikuje pięć funkcji środków masowego przekazu i podaje sposoby ich realizacji, – ocenia wybrane teksty pod kątem ich obiektywności, – uzasadnia, że w Polsce panuje pluralizm medialny, – celnie podsumowuje dyskusję na temat wpływu mediów na postawy obywateli, analizując przedstawione w niej argumenty, – analizuje na konkretnym przykładzie zjawisko dezinformacji lub bańki informacyjnej, oceniając jego negatywny wpływ na funkcjonowanie demokracji, – identyfikuje, na podstawie danych źródłowych zaprezentowanych w podręczniku, cztery główne źródła informacji, z których korzystają Polacy, oraz przedstawia sposoby korzystania z mediów z uwzględnieniem poszczególnych grup wiekowych (R).	– wskazuje, kto stoi na straży pluralizmu i niezależności mediów (R), – uzasadnia krótko, dlaczego dla demokracji istotne są wolność, niezależność i obiektywizm mediów (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań wyszukiwanie informacji w internecie dyskusja praca w parach praca w grupach pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			różnego typu, sposobu zaangażowania jako odbiorca i komentator), identyfikuje ewentualne obszary do zmiany w tym zakresie, – wspólnie z grupą formułuje dwie zasady, które powinny obowiązywać twórców medialnych, np. w działalności influencerów.	informacyjnej; z pomocą nauczyciela wskazuje jeden sposób przeciwdziałania tym zagrożeniom.	argumenty w dyskusji na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz z szacunkiem wysłuchuje odmiennych opinii, – wskazuje i omawia dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia związane z funkcjonowaniem w bańce informacyjnej; identyfikuje dwa sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom.				

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Przekazy medialne Liczba godzin: 1									
1.7	(P) V.12) wyszukuje wiarygodne i rzetelne źródła informacji na wybrane tematy społeczno-polityczne; identyfikuje przykłady manipulacji i dezinformacji oraz fałszywe informacje, a także potrafi je weryfikować (F) V.5) przedstawia krajobraz medialny w Polsce, rozróżnia profile ideowe redakcji, ocenia wiarygodność wybranych publikacji oraz formułuje opinie i dyskutuje o nich z innymi	przekaz medialny dezinformacja / fake news / deepfake manipulacja danymi fałszywy autorytet fałszywy kontekst clickbait	– wyjaśnia, co to jest dezinformacja, – wyszukuje w internecie po jednym przykładzie fake newsa i clickbaitu, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub kolegów i koleżanek, techniki dezinformacji zastosowane w jednym przekazie medialnym, – sprawdza, z pomocą nauczyciela, informację z internetu w czterech krokach (sprawdza źródło i autora, ocenia i weryfikuje informację, odróżnia fakty od opinii), – wskazuje dwa sposoby przeciwdziałania dezinformacji.	– wyszukuje w internecie po jednym przykładzie deepfake'ów, fake newsów, clickbaitów, manipulacji danymi, – identyfikuje we wskazanym przez nauczyciela przekazie medialnym zastosowane przez autora techniki dezinformacji, – omawia dwa wybrane zagrożenia dla demokracji, które wynikają z dezinformacji, – wykorzystuje dwa poznane sposoby sprawdzania, czy zdjęcie lub wideo w sieci nie zostały sfabrykowane, – samodzielnie sprawdza informacje znalezione w internecie w czterech krokach (sprawdza źródło i autora, ocenia i weryfikuje informację, odróżnia fakty od opinii).	– omawia na wybranym przykładzie cele przekazu medialnego, – wymienia cztery techniki dezinformacji i krótko je charakteryzuje, – wyszukuje w internecie po jednym przykładzie deepfake'a, fake newsa, clickbaitu, fałszywego kontekstu, manipulacji danymi i podszywania się, – identyfikuje w wybranym przekazie medialnym zastosowane przez autora techniki dezinformacji oraz omawia potencjalne skutki rozpowszechnienia tego przekazu, – przedstawia cztery sposoby przeciwdziałania dezinformacji.	– przeprowadza weryfikację (fact-checking) wybranego, złożonego przekazu dezinformacyjnego z użyciem poznanych narzędzi cyfrowych, – wymienia sześć najczęściej stosowanych technik dezinformacyjnych i je charakteryzuje, – wymienia co najmniej pięć cech wiarygodnego źródła informacji, – analizuje długofalowe skutki polityczne i społeczne wybranych kampanii dezinformacyjnych, – podejmuje aktywne działania na rzecz zwalczania dezinformacji.	– omawia, na czym polega zasada trzech źródeł (R), – analizuje mechanizmy powstawania, finansowania i monetyzacji fake newsów (R) lub – ocenia wpływ zorganizowanych kampanii dezinformacyjnych na wyniki wyborów w wybranych państwach (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań wyszukiwanie informacji w internecie praca w parach praca w grupach analiza krytyczna tekstu pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Relacje państwo – Kościół w Polsce									
1.8	(P) V. 13) wyjaśnia wpływ Kościoła katolickiego na proces demokratyzacji życia publicznego w Polsce do 1989 r., na wybranych przykładach analizuje charakter bieżących relacji państwo – kościoły i inne związki wyznaniowe, a także formułuje opinię w tej sprawie i poddaje ją dyskusji	stalinizm Karol Wojtyła Stefan Wyszyński komisja wspólna rządu PRL i Episkopatu Jerzy Popiełuszko Kościoły i związki wyznaniowe państwo świeckie konkordat	– podaje po jednym przykładzie zdarzeń i postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na proces demokratyzacji przed 1989 r., – podaje jeden przykład zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na życie publiczne w Polsce w ostatnich latach, – z pomocą nauczyciela formułuje własną opinię (na podstawie wyników badań zaprezentowanych w podręczniku) na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce, – wskazuje dwa przykłady działalności społecznej Kościoła katolickiego, – wymienia dwie największe wspólnoty wyznaniowe w Polsce.	– podaje po dwa przykłady zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na proces demokratyzacji przed 1989, – samodzielnie formułuje opinię (na podstawie wyników badań zaprezentowanych w podręczniku) na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce, – podaje dwa przykłady zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na życie publiczne w Polsce w ostatnich latach, – wskazuje trzy przykłady działalności społecznej Kościoła katolickiego, – wymienia trzy największe wspólnoty wyznaniowe w Polsce.	– wyjaśnia – odwołując się do przykładów – jaka była rola Kościoła katolickiego w Polsce (do 1989 r. oraz po 1989 r.) w procesie kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, – wskazuje dwa przykłady wpływu Kościoła katolickiego po 1989 r. na obowiązujące w Polsce regulacje prawne, – formułuje i uzasadnia poprawnymi argumentami własną opinię na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce.	– charakteryzuje działalność trzech największych wspólnot wyznaniowych w Polsce, – wyjaśnia, jak *Konstytucja RP* reguluje relacje państwo–Kościół: podaje cztery kluczowe zasady we wzajemnych stosunkach oraz dwa przykłady ich realizacji w praktyce, – wyszukuje i opisuje w notatce wybraną regulację prawną dotyczącą Kościoła i/lub związków wyznaniowych, która budzi kontrowersje w społeczeństwie polskim.	– opisuje krótko stosunek państwa do Kościoła katolickiego w Polsce przed 1989 r. i współcześnie, wskazując na podobieństwa i różnice między oboma okresami (R), – wyjaśnia, w czym przejawia się świeckość państwa (R), – analizuje rozwiązania prawne regulujące relacje państwo–Kościół zawarte w Konstytucji RP i konkordacie (R), – analizuje wyniki badań dotyczących religijności w Polsce oraz formułuje własną opinię na temat przyczyn zmian zachodzących w tym obszarze (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań wyszukiwanie informacji w internecie dyskusja praca w parach praca w grupach pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

ROZDZIAŁ II. Polska w Europie

PYTANIE WIODĄCE: Jakiej Unii Europejskiej chcemy?

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Unia Europejska Liczba godzin: 1									
2.1.	Uczeń: (P) VI. 1) opisuje genezę powstania Unii Europejskiej, rozpoznaje jej główne instytucje (Radę Europejską, Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską, Parlament Europejski oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) [...]	etapy integracji europejskiej Unia Europejska Państwa członkowskie UE instytucje UE akty prawne UE (R) budżet UE (R)	– wymienia najważniejsze etapy integracji europejskiej, – wie, co to jest UE i w prosty sposób wyjaśnia dlaczego powstała, – wymienia przynajmniej jedną instytucję UE i na podstawie materiału źródłowego z podręcznika potrafi wskazać, czym się zajmuje.	– wymienia etapy integracji europejskiej, – wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej dwa powody, – wymienia przynajmniej dwie instytucje UE i na podstawie materiału źródłowego [np. z podręcznika lub internetu] potrafi wskazać czym się zajmują.	– krótko omawia etapy integracji europejskiej i umiejscawia w czasie, – wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej trzy powody, – rozpoznaje główne instytucje UE, wie czym różni się Rada UE ora Rady Europejskiej, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE, a także wybranych aktów prawa unijnego.	– zna państwa członkowskie UE (R), – wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej cztery powody, – zna ojców integracji europejskiej (R), – rozpoznaje instytucje UE i na przykładach analizuje ich pracę, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE i potrafi je zastosować na lekcji, – rozróżnia akty prawa UE, w tym prawo pierwotne i wtórne (R), – wyszukuje informacje nt. aktualnych aktów prawnych uchwalonych na poziomie UE.	– omawia początki integracji europejskiej oraz analizuje etapy integracji europejskiej, – wskazuje, w którym etapie integracji europejskiej poszczególne państwa stały się członkami Wspólnot lub UE, – analizuje powody powstania UE; podaje co najmniej pięć przykładów i je omawia, – na przykładach analizuje kompetencje instytucji UE, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE i je porównuje, – rozróżnia i analizuje akty prawa UE, w tym prawo pierwotne i wtórne; uzasadnia, które z nich są wiążące dla państw członkowskich (R), – analizuje źródła dochodów budżetu unijnego w oparciu o materiały źródłowe, w tym rozróżnia zasoby własne UE.	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Przyszłość Unii Europejskiej Liczba godzin: 2									
2.2.	Uczeń: (P) VI. 3) rozważa dylematy dotyczące pogłębiania i poszerzania integracji europejskiej oraz formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat tych procesów; (F) VI. 1) przedstawia założenia wybranej polityki wspólnotowej, w tym wpływ jej realizacji na własną okolicę i Polskę, oraz formułuje i uzasadnia swoją opinię na jej temat;	strefa wolnego handlu unia celna wspólny rynek unia gospodarcza i walutowa unia polityczna strefa euro kryteria kopenhaskie proces akcesyjny przyszłość UE Polityka zagraniczna UE bezpieczeństwo wewnętrzne polityki sektorowe (F) polityka klimatyczna (F) polityka spójności (F) fundusze UE (F)	– wymienia przynajmniej dwa najważniejsze etapy pogłębienia integracji europejskiej, – z wykorzystaniem podręcznika (mapy) wymienia przykładowe państwa należące do strefy euro, – identyfikuje pojęcia kryteria kopenhaskie, akcesja, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) wymienia państwa kandydujące do UE, – identyfikuje przynajmniej jeden priorytet strategiczny UE, – rozróżnia pojęcia polityka zagraniczna i bezpieczeństwo UE; podaje po jednym przykładzie działań w obu tych obszarach, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik, źródła online) identyfikuje pojęcia bezpieczeństwo	– wymienia etapy pogłębienia integracji europejskiej i formułuje opinię na ten temat, – z wykorzystaniem podręcznika (mapy) wymienia państwa należące do strefy euro, – wyjaśnia na przykładach pojęcia: kryteria kopenhaskie, akcesja, – identyfikuje państwa kandydujące do UE oraz przynajmniej dwa priorytety strategiczne, – rozróżnia pojęcia polityka zagraniczna i bezpieczeństwo UE; potrafi podać po dwa przykłady tego działań w obu tych obszarach, – podaje dwa przykłady realizacji polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE, – wyszukuje informacje nt. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego, a także ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE, – z wykorzystaniem materiałów	– wymienia i omawia etapy pogłębienia oraz poszerzenia integracji europejskiej i formułuje opinię na ten temat, – wymienia państwa należące do strefy euro, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) rozważa przystąpienie do strefy euro, – wyjaśnia pojęcie kryteria kopenhaskie i podaje przynajmniej trzy przykłady kryteriów, – na przykładach omawia proces akcesyjny do UE, – wymienia państwa kandydujące do UE i wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji, – identyfikuje priorytety strategiczne UE (przynajmniej cztery), – wyjaśnia na czym polega polityka zagraniczna	– formułuje opinię na temat pogłębienia oraz poszerzenia integracji europejskiej; oraz podejmuje dyskusję, – wymienia najważniejsze warunki przystąpienia do strefy euro oraz państwa należące do strefy euro, – formułuje argumenty i kontrargumenty nt. przynależności państw do strefy euro; formułuje opinie ten temat i ją uzasadnia, – wyjaśnia pojęcie kryteria kopenhaskie i podaje przykłady kryteriów politycznych, gospodarczych, prawnych, – analizuje pojęcie proces akcesyjny i wymienia etapy procesu akcesyjnego, – wymienia państwa kandydujące do UE, wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji i analizuje główne problemy, które pojawiły się w trakcie tych rozmów, – analizuje priorytety strategiczne UE, – wymienia aktywności instytucji UE w obszarach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; wyjaśnia na czym polegają sankcje unijne oraz w jaki sposób UE zwiększa zdolności obronne,	– analizuje etapy pogłębienia oraz poszerzenia integracji europejskiej; formułuje opinię na ten temat oraz podejmuje dyskusję, – wymienia i omawia warunki przystąpienia do strefy euro oraz podaje państwa należące do strefy euro, – zajmuje stanowisko w dyskusji na temat przynależności państw do strefy euro i je uzasadnia odwołując się do różnorodnych argumentów (ekonomicznych, politycznych, społecznych), – analizuje kryteria kopenhaskie i omawia przykłady kryteriów politycznych, gospodarczych, prawnych, – analizuje proces akcesyjny i trzy jego etapy; ilustruje swoją odpowiedź przykładami, – wymienia państwa kandydujące do UE, wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji, analizuje główne problemy, które pojawiły się w trakcie tych rozmów oraz ocenia szanse państw kandydujących na członkostwo w UE, – analizuje priorytety strategiczne UE oraz wskazuje, w jaki sposób powstały, – omawia aktywności instytucji UE w obszarach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; wyjaśnia na czym polegają sankcje unijne oraz w jaki	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w parach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

		eurosceptycyzm Europa ojczyzn czy Stany Zjednoczone Europy	wewnętrzne UE, kryzys migracyjny, pakt migracyjny, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) identyfikuje dwa przykłady polityki sektorowej, – identyfikuje pojęcie polityka klimatyczna i podaje przykład (jeden) reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) wyjaśnia jaki jest cel polityki spójności, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) w prosty sposób wyjaśnia podział środków między państwa przez UE (F), – podaje przykład postawy eurosceptycznej odnosząc się do materiałów źródłowych (podręcznik); wie kim są euroentuzjaści,	źródłowych (podręcznik) identyfikuje trzy przykłady polityki sektorowej, – identyfikuje pojęcie polityka klimatyczna i wymienia dwa przykłady reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) wyjaśnia jaki jest cel polityki spójności; podaje przykład dwóch programów, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) wyjaśnia podział środków między państwa UE i podaje przynajmniej jeden przykład korzystania z funduszy europejskich, – podaje przykłady (dwa) postaw eurosceptycznych odnosząc się do materiałów źródłowych (podręcznik), wie kim są euroentuzjaści,	i bezpieczeństwo UE; potrafi podać po trzy przykłady tego działań w obu tych obszarach, – wyszukuje informacje nt. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego, a także ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE i je prezentuje, – wymienia przykłady polityki sektorowej (co najmniej dwa), – analizuje założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę, – wyjaśnia, na czym polega polityka klimatyczna i wymienia przykłady (trzy) reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – wyjaśnia, jaki jest cel polityki spójności; podaje przykłady co najmniej dwóch programów, – wyszukuje informacje nt. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i je omawia,	– zajmuje stanowisko nt. integracji Polski z UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odniesieniu do polskiej racji stanu i je uzasadnia, – wyszukuje informacje nt. ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE (np. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego i je omawia; przytacza argumenty stron sporu, w tym dotyczące restrykcyjnej polityki migracyjno– azylowej, – wymienia i omawia co najmniej cztery przykłady polityki sektorowej, – wyjaśnia, na czym polega polityka klimatyczna i opisuje przykłady (co najmniej trzy) reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – analizuje założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę oraz swoje najbliższe otoczenie, – podaje przykłady co najmniej trzech programów polityki spójności i je charakteryzuje, – wskazuje regiony w UE, których może dotyczyć Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, – wyjaśnia na przykładach pojęcia: umowa partnerska, program operacyjny, – analizuje przykłady (dwa) postaw eurosceptycznych odnosząc się do sprzeciwu wobec pogłębionej integracji, – rozważa przyszłość Europy	sposób UE zwiększa zdolności obronne, – bierze czynny udział w debacie oksfordzkiej nt. integracji Polski z UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odniesieniu do polskiej racji stanu, – analizuje informacje nt. ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE (np. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego; wyszukuje i analizuje argumenty stron sporu, w tym dotyczące restrykcyjnej polityki migracyjno-azylowej, – wymienia i charakteryzuje co najmniej pięć przykładów polityki sektorowej, – analizuje założenia polityki klimatycznej i charakteryzuje przykłady reform UE w każdej z czterech dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – analizuje założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę oraz swoje najbliższe otoczenie; prezentuje na forum klasy wyniki swojej pracy, – podaje przykłady czterech programów polityki spójności i je charakteryzuje, – wskazuje, jak Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji odnosi się do sytuacji Polski, – analizuje sposób podziału środków między państwa UE i sposób ubiegania się o dofinansowanie, – omawia na przykładach pojęcia (wykorzystując aktualną perspektywę finansową) umowa partnerska, program operacyjny,		

					– wyjaśnia sposób podziału środków między państwa UE i sposób ubiegania się o dofinansowanie; rozróżnia pojęcia: umowa partnerska, program operacyjny, – omawia przykłady (dwa) postaw eurosceptycznych odnosząc się do materiałów źródłowych (podręcznik); charakteryzuje postawę „euroentuzjasty”.	w kontekście „Europy ojczyzn” czy „Stanów Zjednoczonych Europy”; podaje argumenty obu stron.	wykorzystanie środków unijnych, – wyszukuje informacji nt. partii i organizacji, których przedstawiciele reprezentują postawy eurosceptyczne i je omawia, – charakteryzuje wyzwania dla współczesnej Europy w różnych aspektach,		
	(DZO) [4]) przeprowadzenia sondy szkolnej lub ulicznej na wybrany temat, a następnie zaprezentowania jej wyników]		– z pomocą nauczyciela formułuje cel badania i pytania, – dokonuje wyboru miejsca sondy, – przeprowadza sondę, – przygotowuje prostą prezentację wyników sondy, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania,	– formułuje cel badania, – z pomocą nauczyciela formułuje pytania, – przeprowadza sondę, – opracowuje odpowiedzi na pytania sondy, – prezentuje wyniki sondy, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– formułuje cel badania i pytania, – wybiera miejsce badania i uzasadnia swój wybór, – opracowuje pytania, – przeprowadza sondę, – dokumentuje sondę i przygotowuje opracowanie materiału, – prezentuje wyniki sondy, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	– definiuje cel badania i przygotowuje jego założenia zgodnie z wymaganiami, – wybiera miejsce badania i uzasadnia swój wybór odwołując się do aspektów tematu działania, – przygotowuje się do sondy i opracowuje pytania, formułuje wnioski, – przeprowadza sondę, – dokumentuje sondę w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, -prezentuje/publikuje wyniki sondy i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym zamieszczę materiał.	– definiuje cele badania i przygotowuje jego założenia, – dokonuje wyboru miejsca badania zgodnie z założeniami działania, – przygotowuje się do sondy: opracowuje pytanie, określa zasady prowadzenia sondy, sposób utrwalenia i gromadzenia wyników, – przeprowadza sondę, – dokumentuje sondę w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski, – prezentuje/publikuje wyniki sondy na forum klasy lub nauczycielowi/nauczycielce, -prowadzi portfolio obywatelskie działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, -dokonuje podsumowania i samoceny.	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Polska w Unii Europejskiej **Liczba godzin: 2**									
2.3.	Uczeń: (P) VI. 2) ocenia bilans członkostwa Polski w Unii Europejskiej, w tym w zakresie czterech swobód jednolitego rynku oraz praw obywateli Unii Europejskiej, oraz bierze udział w dyskusji na jego temat; (P) VI. 1) [...] opisuje udział Polski w procesach decyzyjnych w Unii Europejskiej; (F) VI. 2) wyjaśnia dostępne obywatelom sposoby wpływania na politykę Unii Europejskiej, w tym europejską inicjatywę obywatelską, i w miarę możliwości wykorzystuje wybrane z nich;	droga Polski do Unii Europejskiej bilans członkostwa obowiązki wynikające z tytułu członkostwa w UE obywatelstwo unijne prawa obywateli UE europejska inicjatywa obywatelska (F) fundusze unijne	– wykorzystując materiały źródłowe (podręcznik) wymienia najważniejsze etapy integracji Polski z UE, – na podstawie wyników badań [podręcznik] wymienia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po jednym przykładzie], – wymienia przynajmniej dwa obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE, – wyjaśnia w prosty sposób pojęcie obywatelstwo unijne i podaje przykład przynajmniej jednego prawa, które z niego wynika, – wymienia dwa przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] wymienia	– wykorzystując materiały źródłowe (podręcznik) wymienia i omawia najważniejsze etapy integracji Polski z UE, – na podstawie wyników badań [podręcznik] wymienia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po dwa przykłady], – wymienia przynajmniej trzy obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE, – wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje trzy przykłady praw, które z niego wynika, – wymienia trzy przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE, – wyszukuje informacje nt. przynajmniej dwóch funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz co najmniej dwie wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie]	– wymienia etapy integracji Polski z UE, rozróżnia układ o członkostwie od traktatu akcesyjnego, – na podstawie wyników badań [podręcznik] omawia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po dwa przykłady], a także wyciąga wnioski [przynajmniej jeden], – wymienia przynajmniej cztery obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na prawne i polityczne, – wie, co to jest europejski nakaz aresztowania, – wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje pięć przykładów praw, które z niego wynikają, – wyszukuje informacje na temat europejskiej inicjatywy obywatelskiej i wybiera jedną z nich, którą warto poprzeć (F), – wymienia i omawia trzy przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski	– omawia etapy integracji Polski z UE, w tym: układ o członkostwie, negocjacje z UE, traktat akcesyjny, referendum akcesyjne, ratyfikację traktatu akcesyjnego, – na podstawie wyników badań [podręcznik] charakteryzuje zyski i straty członkostwa Polski w UE [omawia przykłady z różnych dziedzin], a także wyciąga wnioski nt. stosunku Polski do członkostwa w UE, – wymienia i omawia przynajmniej sześć obowiązków wynikających ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na prawne i polityczne; wie co to jest europejski nakaz aresztowania, – wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje siedem przykładów praw, które z niego wynika; omawia cztery z nich, – wyjaśnia, na czym polega europejska inicjatywa obywatelska i wyszukuje informacje na jej temat; potrafi uzasadnić, które inicjatywy warto	– analizuje poszczególne etapy integracji Polski z UE, w tym: układ o członkostwie, negocjacje z UE, traktat akcesyjny, referendum akcesyjne, ratyfikację traktatu akcesyjnego; podaje postaci, daty, a także wyciąga wnioski, – na podstawie wyników badań [podręcznik], a także wiedzy własnej analizuje zyski i straty członkostwa Polski w UE [charakteryzuje przykłady z różnych dziedzin], a także wyciąga wnioski nt. stosunku Polski do członkostwa w UE, – wymienia i charakteryzuje dziesięć obowiązków wynikających ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na poszczególne kategorie i uzasadnia swój wybór; omawia europejski nakaz aresztowania, – analizuje pojęcie obywatelstwo unijne (porównuje go z obywatelstwem polskim) i omawia dziewięć przykładów praw, które wynikają z obywatelstwa UE, – charakteryzuje europejską inicjatywę obywatelską, wyszukuje informacje na jej temat i stosuje ją w praktyce; analizuje zarejestrowane przez KE inicjatywy i uzasadnia, które z nich warto poprzeć (F), – analizuje pięć wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE; uzasadnia swój wybór odnosząc się do aktualnych wydarzeń, ,	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach rozmowa na forum klasy debata pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			przykłady (po dwa) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – wyszukuje informacje nt. przynajmniej jednego funduszu unijnego, z którego korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz co najmniej jedną wdrożoną w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatywę dzięki środkom europejskim.	inicjatyw dzięki środkom europejskim, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] wymienia przykłady (po trzy) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – bierze udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; broni tezy lub ją odrzuca.	w UE, – przygotowuje samodzielnie przemówienie, w którym przedstawia najważniejszy [w opinii ucznia] skutek członkostwa Polski w UE, a także omawia następstwa, które wpłynęły [zdaniem ucznia] w największym stopniu na codzienne życie Polaków, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] wymienia i omawia przykłady (po trzy) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – wyszukuje informacje nt. przynajmniej trzech funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz co najmniej trzy wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – bierze udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; broni tezy lub ją odrzuca, prezentuje proste argumenty jednej ze stron.	poprzeć (F), – wymienia i omawia cztery przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE; uzasadnia swój wybór, – z wykorzystaniem wiedzy własnej i materiałów źródłowych online wymienia i omawia przykłady (po cztery) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE; pokazuje działalność przedstawicieli różnych frakcji, – omawia przynajmniej cztery fundusze unijne, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres], – wyszukuje i charakteryzuje co najmniej trzy wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – bierze aktywny udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; broni tezy lub ją odrzuca, prezentuje argumenty jednej ze stron; z pomocą nauczyciela ustala format i zasady debaty.	– przygotowuje samodzielnie przemówienie, w którym przedstawia trzy najważniejsze [w opinii ucznia] skutki członkostwa Polski w UE, a także omawia następstwa, które wpłynęły [zdaniem ucznia] w największym stopniu na codzienne życie Polaków, – analizuje pięć przykładów funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres]; wyszukuje i charakteryzuje co najmniej cztery wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – z wykorzystaniem wiedzy własnej analizuje przykłady (po pięć) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE; charakteryzuje i wyciąga wnioski z działalności przedstawicieli różnych frakcji, a także europosłów ze swojego najbliższego otoczenia, – bierze aktywny udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat” i odnosi się do argumentów drugiej strony; uczestniczy w ustalaniu formatu i zasad debaty.		

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Programy unijne dla obywateli Liczba godzin: 1									
2.4.	Uczeń: (P) 4) poszukuje możliwości własnego rozwoju (edukacja, praca, wolontariat) przy wsparciu programów Unii Europejskiej i planuje ich wykorzystanie.	edukacja w UE Program Erasmus+ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji wolontariat w UE praca w UE	– wyszukuje informacje na temat możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej; wymienia po jednym przykładzie w każdej kategorii, – wymienia, co jest celem programu Erasmus+ (w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego) i do kogo jest adresowany; wymienia (jedną) korzyść z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej jeden przykład działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowi obszarze, – wie, na jakich zasadach może	– wymienia po dwa przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły, – wymienia, jakie instytucje mogą korzystać z programu Erazmus +; wymienia (co najmniej dwie) korzyści z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej dwa przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowi obszarze, – wymienia trzy podstawowe zasady dot. Pracy w UE,	– omawia po trzy przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły lub szkół z najbliższego otoczenia, – omawia cele programu Erasmus+ w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego), do kogo jest adresowany, jakie instytucje mogą z niego korzystać i co jest finansowane w ramach programu; wymienia (co najmniej trzy) korzyści z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej trzy przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowie obszarze; omawia dwa przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać,	– omawia po cztery przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły lub szkół z najbliższego otoczenia, – wykorzystując odpowiednie portale internetowe wskazuje, w którym państwie UE chciałby świadczyć pracę społeczną na rzecz potrzebujących, a także ustala, jakie są możliwości podjęcia wolontariatu w wybranym państwie unijnym, – omawia i prezentuje cztery przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowie obszarze; charakteryzuje trzy przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać, – charakteryzuje co najmniej trzy zasady pracy w UE ; potrafi skorzystać z platform	– prezentuje informacje na temat możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej; analizuje po pięć przykładów w każdej kategorii; odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły i szkół (różnego typu) z najbliższego otoczenia, – wykorzystując odpowiednie portale internetowe wskazuje i uzasadnia, w którym państwie UE chciałby świadczyć pracę społeczną na rzecz potrzebujących, a także ustala, jakie są możliwości podjęcia wolontariatu w wybranym państwie unijnym; prezentuje informacje na forum klasy, – w sposób praktyczny wskazuje, jak dołączyć do Europejskiego Korpusu Solidarności odnosząc się do poszczególnych etapów (od rejestracji, przez wybór projektów, mapę organizacji) oraz jak wziąć udział w projekcie solidarnościowym (od potrzeb, przez rejestrację zespołu, poszukiwania organizacji wspierającej, po złożenie wniosku o dofinansowanie), – analizuje cele programu Erasmus+ w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego, szkolnictwa wyższego, edukacji dorosłych), do kogo jest adresowany, jakie instytucje mogą z niego korzystać i co jest finansowane w ramach programu, – omawia (co najmniej trzy) korzyści z udziału w programie Erasmus+; charakteryzuje (co najmniej cztery) korzyści z udziału w programie	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			pracować w UE; wymienia dwie podstawowe zasady,		– wie, na jakich zasadach może pracować w UE; omawia trzy podstawowe zasady; potrafi skorzystać z platformy EURES,	EURES i Europass,	Erasmus+, – charakteryzuje cztery przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowie obszarze; analizuje cztery przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać; prezentuje informacje na ten temat na forum klasy, – przygotowuje w zespole wniosek o dofinansowanie w ramach projektu solidarnościowego EKS, – omawia znaczenie niebieskiej karty UE dla osób spoza UE, – analizuje zasady na jakich może pracować w UE; charakteryzuje co najmniej trzy zasady, – umie skorzystać z platformy EURES i Europass, w tym przygotować swoje CV.		

ROZDZIAŁ III. Współczesny świat

PYTANIE WIODĄCE: Jak my wpływamy na świat i jak świat wpływa na nas?

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Polska w zglobalizowanym świecie Liczba godzin: 2									
3.1.	Uczeń: (P) VII. 1) identyfikuje polityczne, gospodarcze, finansowe, społeczne i ekologiczne zależności między Polską a resztą świata oraz analizuje wybrane z nich, wskazując ich przyczyny, w tym historyczne, oraz konsekwencje; (P) VII. 3) identyfikuje najważniejsze problemy globalne, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz na wybranych przykładach wyjaśnia konieczność międzynarodowej współpracy i lokalnych działań obywateli w celu ich rozwiązania; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej,	globalizacja globalne współzależności Globalna Północ i globalne Południe powiązania gospodarcze Polski europejskie organizacje i ugrupowania regionalne z udziałem Polski (Rada Europy, OBWE, Inicjatywa Trójmorza, Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski zależności społeczno–kulturalne	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wyjaśnia, czym jest globalizacja oraz jaka jest różnica między Globalną Północą a globalnym Południem, – wymienia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po jednym), – wymienia dwie organizacje międzynarodowe, do których należy Polska, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] podaje dwa przykłady powiązań Polski z innymi państwami.	– wymienia dwa przykłady globalnych współzależności odnosząc się do Globalnej Północy i globalnego Południa; rozróżnia globalne współzależności z dziedziny gospodarki i polityki, – wymienia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po dwie), – podaje przykłady (dwa) związków Polski z innymi państwami; wymienia trzy organizacje międzynarodowe, do których należy Polska, – podaje przykłady (co najmniej trzy) powiązań Polski z innymi państwami,	– samodzielnie wyjaśnia, czym jest globalizacja, – wymienia i omawia co najmniej trzy przykłady globalnych współzależności odnosząc się do Globalnej Północy i globalnego Południa; rozróżnia globalne współzależności z dziedziny gospodarki i polityki oraz podaje przykłady do każdego z nich, – wyjaśnia, co sprzyja globalizacji i omawia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po dwie) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – wymienia trzy organizacje międzynarodowe do których należy Polska, – podaje przykłady powiązań Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-	– omawia pojęcie globalizacja i co najmniej cztery przykłady globalnych współzależności m.in. odnosząc się do podziału świata na globalną Północ i globalne Południe, – określa swój stosunek do globalizacji i go uzasadnia odwołując się do co najmniej dwóch argumentów z dziedziny gospodarki i polityki, – wyjaśnia, co sprzyja globalizacji i omawia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po trzy) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – omawia przykłady (trzy) związków Polski z innymi państwami, – wymienia cztery organizacje międzynarodowe do których należy Polska i charakteryzuje ich działalność, – omawia przykłady powiązań Polski	– analizuje pojęcie globalizacja i omawia co najmniej pięć przykładów globalnych współzależności m.in. odnosząc się do podziału świata na globalną Północ i globalne Południe, – określa swój stosunek do globalizacji i go uzasadnia odwołując się do co najmniej trzech argumentów z dziedziny z dziedziny gospodarki, polityki i kultury, – omawia, co sprzyja globalizacji i analizuje pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po trzy) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – analizuje przykłady (cztery) związków Polski z innymi państwami, – wymienia pięć organizacji międzynarodowych do których należy Polska i charakteryzuje ich działalność, – analizuje powiązania Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (po trzy do każdego obszaru); odnosi się do bieżących wydarzeń, – na podstawie co najmniej	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

	zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje.				środowiskowego (po jednym do każdego obszaru).	z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (po dwa do każdego obszaru).	dwóch niezależnych od siebie przekazów [źródeł] analizuje bieżącą aktywność Polski na arenie międzynarodowej, – opisuje przebieg wydarzenia oraz zajmuje stanowisko nt. zaangażowania Polski w tę konkretną inicjatywę i wyciąga wnioski.		

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Bezpieczeństwo międzynarodowe **Liczba godzin: 2**									
3.2.	Uczeń: (P) VII. 2) wyjaśnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo międzynarodowe i bezpieczeństwo Polski, w tym rolę NATO i ONZ; formułuje opinię i dyskutuje na temat wybranych zagrożeń dla bezpieczeństwa; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	bezpieczeństwo międzynarodowe współczesne zagrożenia ONZ NATO Polska w NATO	– wyjaśnia w prosty sposób, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i podaje przykład (jeden) zjawiska, które współcześnie zagraża bezpieczeństwu, – wyszukuje informacje na temat jednej międzynarodowej organizacji terrorystycznej; wyjaśnia, jakimi posługuje się metodami, – wymienia dwa czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po jednym); odnosi się do roli organizacji w zakresie bezpieczeństwa, – wyszukuje informacje nt. polskiej obecności w NATO; podaje dwa przykłady, – wymienia jeden ze sposobów, jak działać na rzecz bezpieczeństwa.	– wyjaśnia, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i podaje przykłady (dwa) zjawisk, które współcześnie zagrażają bezpieczeństwu; formułuje opinię nt. wybranego zagrożenia, – wyszukuje informacje na temat dwóch międzynarodowych organizacji terrorystycznych, wyjaśnia jakimi posługują się metodami, – wymienia cztery czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po dwa); odnosi się do roli organizacji w zakresie bezpieczeństwa i ocenia podejmowane działania, – podaje cztery przykłady polskiej obecności	– wyjaśnia, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i omawia przykłady zjawisk, które współcześnie zagrażają bezpieczeństwu państw i społeczności międzynarodowej (po dwa); formułuje opinię nt. dwóch wybranych zagrożeń, – wyszukuje informacje na temat trzech wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą i jakimi posługują się metodami, – omawia cztery czynniki mające wpływ na bezpieczeństwo Polski, zajmuje stanowisko w tej sprawie, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po dwa) oraz podaje przykłady działań na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego i ocenia podejmowane działania, – omawia cztery przykłady polskiej obecności w NATO; ocenia wpływ zaangażowania Polski w działalność NATO odnosząc do	– odróżnia bezpieczeństwo narodowe od bezpieczeństwa międzynarodowe; porównuje pojęcia, – omawia zjawiska współcześnie zagrażające bezpieczeństwu państw i społeczności (po trzy przykłady); formułuje opinię nt. trzech wybranych zagrożeń, – wyszukuje informacji na temat czterech wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą, jakie działania podejmują oraz jakimi posługują się metodami, ocenia ich działalność, – wymienia i charakteryzuje sześć czynników mających wpływ na bezpieczeństwo Polski i formułuje opinię nt. wybranych zagrożeń, – omawia cele działalności ONZ i NATO (po dwa); analizuje kompetencje ich organów; ocenia ich działalność, – podaje (po dwa) przykłady działań ONZ i NATO na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego; ocenia podejmowane działania, – analizuje pięć przykładów polskiej obecności w NATO; ocenia wpływ zaangażowania Polski w działalność NATO odnosząc do bezpieczeństwa	– odróżnia bezpieczeństwo narodowe od bezpieczeństwa międzynarodowe; porównuje i analizuje pojęcia, – analizuje zjawiska współcześnie zagrażające bezpieczeństwu państw i społeczności (po trzy przykłady); formułuje opinię nt. trzech wybranych zagrożeń i dyskutuje na ten temat, – wyszukuje informacji na temat pięciu wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą, jakie działania podejmują oraz jakimi posługują się metodami; ocenia ich działalność i dyskutuje na ten temat, – analizuje dziewięć czynników mających wpływ na bezpieczeństwo Polski i zabiera głos w dyskusji na ten temat, – omawia cele działalności ONZ i NATO (po cztery); analizuje kompetencje ich organów; ocenia ich działalność, – podaje (po cztery) przykłady działań ONZ i NATO na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego; ocenia podejmowane działania i dyskutuje na ten temat, – dyskutuje na temat polskiej obecności w NATO, – analizuje pięć sposobów, jak działać na rzecz bezpieczeństwa; angażuje się w działania na rzecz bezpieczeństwa,	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

				w NATO, – wymienia dwa sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa i omawia jeden z nich.	bezpieczeństwa zewnętrznego kraju, – wymienia trzy sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa i omawia dwa z nich.	zewnętrznego kraju, – omawia cztery sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa, – dyskutuje na forum klasy na temat: Czy społeczność międzynarodowa powinna podejmować interwencje zbrojne w państwach, w których dochodzi do ciężkich naruszeń praw człowieka, uzasadnia swoje zdanie co najmniej trzema argumentami.	– dyskutuje na forum klasy na temat: Czy społeczność międzynarodowa powinna podejmować interwencje zbrojne w państwach, w których dochodzi do ciężkich naruszeń praw człowieka, uzasadnia swoje zdanie co najmniej czterema argumentami; odnosi się do bieżących wydarzeń.		

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Problemy globalne **Liczba godzin: 2**									
3.3.	Uczeń: (P) VII. 3) identyfikuje najważniejsze problemy globalne, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz na wybranych przykładach wyjaśnia konieczność międzynarodowej współpracy i lokalnych działań obywateli w celu ich rozwiązania; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	wyzwania globalne nierówności we współczesnym świecie wskaźnik HDI pomoc humanitarna współpraca rozwojowa społeczeństwo obywatelskie a problemy globalne (AI, Greenpeace, PAH, Grupa Zagranica)	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] identyfikuje najważniejsze problemy globalne; wymienia co najmniej dwa; wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – wymienia przynajmniej dwie organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – wymienia przynajmniej dwie przyczyny nierówności we współczesnym świecie, – wie, co to jest wskaźnik HDI.	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] identyfikuje najważniejsze problemy globalne; wymienia co najmniej cztery; wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – wymienia przynajmniej trzy organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – wymienia przynajmniej trzy przyczyny nierówności we współczesnym świecie; podaje ich konsekwencje.	– na podstawie materiałów źródłowych identyfikuje i omawia najważniejsze problemy globalne; wymienia i omawia co najmniej cztery, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnym), – wymienia przynajmniej cztery organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – omawia (przynajmniej po trzy) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie, – dokonuje interpretacji danych dotyczących wskaźnika HDI.	– identyfikuje i omawia najważniejsze problemy globalne; omawia co najmniej cztery, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; wskazuje na ich przyczyny i ocenia ich skutki; omawia sposoby rozwiązania globalnych problemów (na poziomie międzynarodowym i lokalnym), – analizuje pracę dwóch organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – omawia (przynajmniej po cztery) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie.	– identyfikuje i analizuje najważniejsze (co najmniej pięć) problemy globalne; wymienia, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; ocenia ich skutki; wskazuje na ich przyczyny i ocenia ich skutki; analizuje sposoby rozwiązania globalnych problemów (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – analizuje działalność przynajmniej czterech organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych; ocenia ich działalność, – analizuje (przynajmniej po pięć) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie; dyskutuje na ten temat, – wyjaśnia, co oznacza wskaźnik HDI, omawia jego elementy i dokonuje interpretacji danych dotyczących wskaźnika HDI; wyciąga wnioski (co najmniej cztery).	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena
	DZO zorganizowanie kampanii społecznej lub zbiórki na wybrany przez siebie cel, w ramach której zachęca do udziału w niej innych ludzi lub instytucje		– z pomocą nauczyciela formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały,	– formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii,	– formułuje cel kampanii i planuje działania; stara się zaangażować innych, – przy pomocy innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię	– definiuje cel kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia zgodnie z wymaganiami (angażuje innych), – opracowuje materiały, współpracuje z innymi w tym	– definiuje cele kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia, – bierze aktywny udział w planowaniu i realizacji kampanii; angażuje innych, – opracowuje i kieruje opracowaniem materiałów, współpracuje z innymi w tym zakresie,	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska

			– bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań i prezentuje ją nauczycielowi; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), – prowadzi portfolio obywatelskie do działania,	i przygotowuje opracowanie materiałów po jej zakończeniu pokazujące realizację celów; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	zakresie, – bierze aktywny udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, współpracuje z innymi w tym zakresie; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), -prezentuje/publikuje wyniki kampanii i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym zamieszczę materiał.	– bierze aktywny udział i kieruje (zarządza) kampanią, współpracuje z innymi w tym zakresie, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), – prezentuje/publikuje wyniki kampanii na forum klasy lub nauczycielowi/nauczycielce, -prowadzi portfolio obywatelskie działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, -dokonuje podsumowania i samoceny.		pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie obywatelskie
	(PR) Realizacja projektu badawczego		– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, – przeprowadził część działań.	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, w tym harmonogram, – przeprowadził działania, – zrealizował cel badawczy, – dokonał ewaluacji,	– w prosty sposób zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, w tym harmonogram i przydział zadań, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził zdecydowaną większość działań, – dokonał ewaluacji, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego,	– zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, planował działania, SMART, podział zadań, harmonogram, promocja, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził działania, – podsumował projekt i dokonał ewaluacji, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, -zaprezentował efekty swojej pracy.	– zdefiniował problem, – postawił pytania badawcze, – planował działania, SMART, podział zadań, harmonogram, promocja, – pozyskał partnerów, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził działania, – podsumował projekt i dokonał ewaluacji, – w pełni przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, -zaprezentował efekty swojej pracy i pracy zespołu na forum klasy.	Projekt badawczy	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Gospodarka globalna Liczba godzin: 2									
3.4.	Uczeń: (P) VII. 4) analizuje wpływ handlu międzynarodowego i innych zależności gospodarczych na jakość życia ludzi w różnych częściach świata; wyjaśnia i w miarę możliwości stosuje zasady odpowiedzialnej konsumpcji oraz patriotyzmu gospodarczego; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	gospodarka globalna wpływ globalnych procesów gospodarczych na życie ludzi Wzrost gospodarczy a dobrobyt ludzi konsumpcjonizm odpowiedzialna produkcja i konsumpcja patriotyzm gospodarczy	– z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik] w prosty sposób wyjaśnia pojęcia: gospodarka globalna, konsumpcjonizm, odpowiedzialna konsumpcja, – podaje/wymienia przynajmniej po jednym argumencie za i przeciw modelowi gospodarki globalnej, – wymienia przykłady (co najmniej dwa) postaw patriotyzmu gospodarczego, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wymienia przynajmniej dwa przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; wyjaśnia, czego	– z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik] wyjaśnia pojęcia: gospodarka globalna, konsumpcjonizm, odpowiedzialna konsumpcja i podaje przykłady, – podaje/wymienia przynajmniej po dwa argumenty za i przeciw modelowi gospodarki globalnej, – wymienia i omawia przykłady (co najmniej dwa) postaw patriotyzmu gospodarczego, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wymienia przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji;	– wyjaśnia na czym polega gospodarka globalna; podaje przykłady (co najmniej dwa) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki, – omawia przynajmniej jeden mechanizm działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla dwóch wybranych państw; porównuje te wartości pomiędzy państwami i wyjaśnia, jak świadczą one o poziomie dobrobytu mieszkańców, – wymienia i omawia przynajmniej po dwa argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] omawia przynajmniej dwa przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – omawia działania jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji oraz oczekiwany wpływ na zachowania konsumentów, – stosuje poprawnie pojęcia: konsumpcjonizm, odpowiedzialna produkcja	– charakteryzuje, na czym polega gospodarka globalna; omawia przykłady (co najmniej trzy) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki, – omawia przynajmniej dwa mechanizmy działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla trzech wybranych państw, np. dla Stanów Zjednoczonych, Indii i Polski; porównuje te wartości pomiędzy państwami i wyjaśnia, jak świadczą one o poziomie dobrobytu mieszkańców; wyjaśnia, co ma wpływa na takie wyniki i uzasadnia swoją odpowiedź, – wymienia i omawia przynajmniej po trzy argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – charakteryzuje przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat dwóch kampanii na rzecz	– analizuje, na czym polega gospodarka globalna; omawia przykłady (co najmniej cztery) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki; samodzielnie wyszukuje i analizuje informacje na ten temat, – analizuje przynajmniej cztery mechanizmy działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla co najmniej czterech wybranych państw, w tym dla Stanów Zjednoczonych, Indii i Polski; analizuje, co ma wpływa na takie wyniki i uzasadnia swoją odpowiedź, co najmniej dwoma argumentami, – wymienia i omawia przynajmniej po cztery argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – analizuje przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki; ocenia ich skuteczność, – wyszukuje i analizuje informacje na temat trzech kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; porównuje czego dotyczyła, jakie działania prowadzono i jak miały wpływać na zachowania konsumentów; ocenia	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach dyskusja za i przeciw rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			dotyczyła, – z pomocą nauczyciela analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych.	wyjaśnia, czego dotyczyła, – analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wskazuje na zależności.	i konsumpcja, sprawiedliwy handel, – analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wyciąga (co najmniej dwa) wnioski, – stosuje w praktyce pojęcie patriotyzm lokalny i potrafi wskazać jego przejawy.	odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; porównuje czego dotyczyła, jakie działania prowadzono i jaki miały wpływać na zachowania konsumentów, – wyciąga co najmniej trzy wnioski z badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wyciąga.	skuteczność podjętych działań.		
	DZO -5) zorganizowanie kampanii społecznej lub zbiórki na wybrany przez siebie cel, w ramach której zachęca do udziału w niej innych ludzi lub instytucje		-z pomocą nauczyciela formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań i prezentuje ją nauczycielowi, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania,	– formułuje cel kampanii i planuje działania; stara się zaangażować innych, – przy pomocy innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię i przygotowuje opracowanie materiałów po jej zakończeniu pokazujące realizację celów, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	– definiuje cel kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia zgodnie z wymaganiami (angażuje innych), – opracowuje materiały, współpracuje z innymi w tym zakresie, – bierze aktywny udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, współpracuje z innymi w tym zakresie, -prezentuje/publikuje wyniki kampanii i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym zamieszczę materiał.	– definiuje cele kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia, – bierze aktywny udział w planowaniu i realizacji kampanii; angażuje innych, – opracowuje i kieruje opracowaniem materiałów, współpracuje z innymi w tym zakresie, – bierze aktywny udział i kieruje (zarządza) kampanią, współpracuje z innymi w tym zakresie, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski, – prezentuje/publikuje wyniki kampanii na forum klasy lub nauczycielowi/nauczycielce, -prowadzi portfolio obywatelskie działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, -dokonuje podsumowania i samoceny.	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Kryzys klimatyczny Liczba godzin: 2									
3.5.	Uczeń: (P) VII. 5) wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; analizuje globalne i lokalne inicjatywy na rzecz powstrzymania zmian klimatu i wskazuje działania, które mogą podjąć obywatele, oraz w miarę możliwości angażuje się w wybrane działania. (F) VII. 2) wyszukuje informacje o działaniach podejmowanych przez organizacje społeczne i obywateli na rzecz rozwiązania wybranego problemu globalnego, ocenia je i w miarę możliwości angażuje się w wybrane	kryzys klimatyczny przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego globalne współzależności związane ze zmianą klimatu Lokalne inicjatywy podejmowane na rzecz klimatu działania państw i organizacji międzynarodowych na rzecz ochrony klimatu	– na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia (po dwie) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego, – wyjaśnia pojęcie kryzys klimatyczny, – na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia przykłady (po jednym) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu, – z pomocą nauczyciela, analizuje wiadomości (co najmniej jedną) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które	– na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia (po trzy) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego, – na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia przykłady (po dwa) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera jedną z nich i krótko opisuje przykłady dotychczasowych sukcesów, – przygotowuje w klasie informacje o wybranych organizacjach i instytucjach działających na rzecz klimatu w wybranej formie, – wyszukuje informacji o zielonym budżecie obywatelskim; krótko opisuje, na czym	– wymienia i omawia (po cztery) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; wyjaśnia pojęcie kryzys klimatyczny, – omawia przykłady (po dwa) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje prostego porównania współzależności lokalnych i globalnych, – analizuje wiadomości (co najmniej jedną) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu, – wybiera jedną z nich i krótko opisuje cele jej	– charakteryzuje (po pięć) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; definiuje pojęcie kryzys klimatyczny, – omawia przykłady (po trzy) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje porównania współzależności lokalnych i globalnych, – analizuje wiadomości (co najmniej dwie) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu, – w ramach zbierania informacji przeprowadza wywiady z przedstawicielami danej organizacji lub zorganizuje wycieczkę do siedziby tej instytucji, by spotkać się z jej pracownikami, – podaje przykłady projektów, które zostały zgłoszone i zrealizowane	– analizuje (po siedem) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; charakteryzuje co oznacza kryzys klimatyczny, – analizuje (po pięć) przykłady globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje porównania współzależności lokalnych i globalnych oraz wyciąga wnioski, – analizuje wiadomości (co najmniej cztery) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich i zagranicznych mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu; wyciąga wnioski z analizy, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera dwie z nich i opisuje cele ich działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – w miarę możliwości podejmuje współpracę w ramach wolontariatu; potrafi zastosować wiedzę na lekcji, – ocenia zielony budżet obywatelskie jako narzędzie	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

	z nich; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje		podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera jedną z nich i krótko opisuje przykłady dotychczasowych sukcesów, – z pomocą nauczyciela wyszukuje informacji o zielonym budżecie obywatelskim; krótko opisuje, na czym polega ta forma partycypacji obywatelskiej, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej jedną), – wymienia dwa przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje dwa przykłady, jak może działać na rzecz klimatu, – potrafi w praktyce podjąć działanie na rzecz klimatu.	polega ta forma partycypacji obywatelskiej, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej dwie), – wymienia trzy przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje cztery przykłady, jak może działać na rzecz klimatu.	działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – przygotowuje w klasie prezentację wybranych organizacji i instytucji działających na rzecz klimatu w wybranej formie w wybranej formie, – opisuje, na czym polega zielony budżet obywatelski jako forma partycypacji obywatelskiej, – sprawdza, czy w swojej gminie funkcjonuje zielony budżet obywatelski, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej trzy) i omawia dwie z nich, – podaje cztery przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje sześć przykładów, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.	w ramach zielonego budżetu obywatelskiego, – wyszukuje i omawia inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej cztery), – wymienia pięć przykładów działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje osiem przykładów, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.	finansowania inicjatyw proekologicznych i uzasadnia swoją opinię, – wyszukuje i prezentuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej pięć), – omawia pięć przykładów działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje dziesięć przykładów, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.		

	DZO Kryteria oceny DZO: 8. Napisanie i wysłanie (opublikowanie) petycji, listu lub listu otwartego do przedstawicieli władz publicznych w ważnej dla ucznia sprawie		– z pomocą nauczyciela przygotowuje tekst listu z prostym uzasadnieniem swoich racji, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów zbiera podpisy (min 30 osób) oraz przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– z pomocą nauczyciela lub innych uczniów zbiera podpisy (min 20 osób), skutecznie dostarcza list lub petycję do adresata i ma na to poytwierdzenie, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działania i prezentuje ją nauczycielowi.	– przygotowuje tekst listu z uzasadnieniem swoich racji, – angażuje się w akcję informacyjną na temat działania; przy pomocy innych uczniów zbiera podpisy (min 30 osób), – dokumentuje działanie i prezentuje jego efekty nauczycielowi, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	– przygotowuje tekst listu z oceną sytuacji i rozbudowanym uzasadnieniem swoich racji, – współprzygotowuje akcję informacyjną na temat działania (listu otwartego), aby znaleźć poparcie jak największej liczby osób; zbiera samodzielnie podpisy 20 osób, – dokumentuje działanie w wybranej formie, -prezentuje/publikuje efekty swojej pracy na forum klasy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym na bieżąco zamieszcza materiały pokazujące jego pracę.	– przedstawia propozycje rozwiązań, – przygotowuje i przeprowadza akcję informacyjną na temat działania (listu otwartego), aby znaleźć poparcie jak największej liczby osób; zbiera samodzielnie podpisy ponad 20 osób, – przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski, - dokonuje podsumowania i samoceny.	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie obywatelskie